

TARJEI VESAAAS

BUZ SARAYI

Türkçesi: Melih Cevdet Anday

AYHAN

İskandinav Edebiyat Ödülü

YIRMİNCİ YÜZYIL KLASİKLERİ: 23

TARJEI VESAAS

BUZ SARAYI

Çeviren: Melih Cevdet Anday

CEM YAYINEVİ

Dizgi, Asya, Baskı, Yaylacık Matbaası
İstanbul, 1972

BİRİNCİ BÖLÜM

SiSS ve UNN

I

SİSS

Karanlığın içinde taze, beyaz bir alın parlıyor. On bir yaşında bir kız. Siss.

Daha ancak öğle sonuydu, ama şimdiden karmıştı ortalık. Güz sonunun acı ayazı. Yıldızlar var, ama ay yok, aydınlığı yansıtacak kar da yok... Karanlık öylesine yoğundu, yıldızlar olmasına karşın. Dört bir yanı ormanla kaplıydı, o anda her şeyi, canlı ve titriyen her şeyi ölüm sessizliği sarmıştı.

Siss, soğuğa karşı iyice sarınmış, yürürken bir çok şey düşünüyordu. Unn'a gidiyordu ilk kez, şöyle böyle tanıdığı bir kız; alışmadığı bir şeye doğru, heyecan verici olması bundandı.

Birden irkildi. Gürültülü bir ses yarıda bırakmıştı düşüncelerini, düşlerini; uzaklarda sönerken yankısı gittikçe daha ötelere yayılan, çatırtıya benzer bir ses. Tam aşağıdaki büyük gölün üstünü örten buzdandı bu. Tehlikeli bir şey değildi, iyi haberi gerçekte: buzun bir az daha güçlendiğini gös-

teriyordu. Top gibi patlıyordu yüzeyden ta diplere doğru uzun ve bıçak sırtı gibi dar yarıkları çatlatırken... Demek buz daha da güçleniyordu ve daha sağlamlaşıyordu her sabah. Dona çekme ne de uzamıştı bu güz!

Isırıcı bir soğuk. Ama soğuktan korkmuyordu Siss. Ondan değildi. Karanlıkta patlayan sestен irkılmışti, ama yol boyunca durmadan yürüdü gitti.

Uzun değildi Unn'un yolu. Alıştıktı Siss bu yola, aşağı yukarı okul yolu kadardı, ancak buna bir de yan patika ekleniyordu. İşte, hava pek de aydınlık olmadığı halde onu tek başına bırakmalarının nedeni buydu. Ana baba bu gibi şeylerden kaygılanmazlardı. Akşam evden çıkarken, anayol demişlerdi ona, korkacak ne var? Ses çıkarmamıştı. Oysa karanlıktan korkardı tek başına.

Anayol. Doğru ama, gene de tek başına gitmek şaka değil hani. Bundan ötürü başını dik tutarak yürüyordu. Sıcak paltosunun içinde kalbi hafif hafif çarpıyordu. Kulakları tetikteydi.. Çünkü yolun iki yanı çok sessizdi, ve çünkü Siss, onu dinliyen daha nice tetikte kulak olduğunu düşünüyordu orada.

İşte taş yoldan hiç durmaksızın, var gücü ile yürümesi bundandı: Ayak sesleri duyulmalıydı. Eğer parmaklarının ucuna basarak yürümek sevdasına düşseydi, işi bitikti, budalalık edip de koşmağa başlasaydı işte asıl o zaman tek başına kalmış demektir. Elbette paniğe kapılıverirdi ha demeden.

Unn'u görmeğe gidiyordu Siss bu akşam. Akşamların ne denli uzun olduğu düşünülürse, epey vakti olacaktı. Karanlık bastığına göre Siss, Unn

ile epey kalabilir ve tam yatma saatinde evinde olurdu.

Unn'un evinde ne bulacağımı merak ediyorum. Elbet bir takım Şeyler bulacağım, biliyorum. Unn'un okula geldiği ilk günden beri bunu bekliyordum, bütün gz. Neden bilmem.

Bu buluşma düşüncesi çok yeniydi gerçekten, hemen o gün kararlaşmıştı. Uzun bir hazırlık döneminden sonra anlaşmışlardı ilk.

Unn'a giderken umutla titriyordu. Pürüzsüz alnından buz gibi damlalar iniyordu.

II

U N N

Heyecan verici bir şeye doğru gidiyordu... Karanlıktan korkusunu bastırmak için dim dik ve sert yürürken Siss, Unn üstüne bildiklerini düşünüyordu.

Çok birşey de bilmiyordu. Ve köyde ötekine berikine sormanın bir yararı olamazdı; kimsenin Unn üstüne ona anlatacak çok bir şey bildiği yoktu.

Unn çok yeniydi burada. İlk yazdı geldiğinde, çok uzak bir bölgeden, arada bağlantı olmayan bir bölgeden. Dediklerine göre, öksüz kaldıktan sonra gelmişti geçen ilkyaz. Annesi hastalanmış, ölmüştü, oturdukları yerde. Kadın nikâhsızdı, yakın akrabaları da yoktu orada, ama burada, bu köyde bir ablası vardı, Unn işte bu teyzenin yanına gelmişti.

Teyze uzun süredir buradaydı. Çok yakın oturdukları halde, Siss şöyle böyle tanıyordu onu. Küçük bir evde tek başına yaşıyordu kadın, elinden buncası geliyordu ancak. Bakkala çıktığı günler bir

yana, öyle pek sık görünmezdi ortalıkta. Kadının Unn'u pek gönülden karşıladığını duymuştu Siss. Annesiyle gitmişti onun evine bir kez; annesinin diktirecek dikişi vardı. Daha Unn'un adını bile duymadan, yıllar önce olmuştu bu. Siss, orda tek başına bir kadının, iyi bir kadının oturduğunu hatırlıyordu. Hiç kimse kötü konuşmazdı ondan.

Unn için de tıpkı böyle olmuştu oraya geldiğinde: kız arkadaşlarının yanına sokulmamıştı, oysa onlar bunu bekliyor, istiyorlardı. Onu yolda ya da insanın başkalarına görünmemelik edemediği yerlerde görüyorlardı. Yabancı imişler gibi bakıyorlardı birbirlerine. Yapacak bir şey yoktu. Anasız babasızdı, bu da onu çok başka bir duruma sokuyordu, arkadaşlarının anlayamadığı bir çekicilik veriyordu ona. Bu garip durumun çok yakında sona ereceğini de biliyorlardı: güz geldiğinde onunla okulda karşılaşacaklardı ve böylece bu iş sona ermiş olacaktı.

Siss, yaz boyunca Unn'a yaklaşmak için bir girişimde bulunmamıştı. Onu arada bir, iyi kalbli yaşlı teyzesiyle görmüştü. Siss ona her rastladığında, boyunun kendi boyunda olduğuna dikkat etmişti. Birbirlerine şaşkın şaşkın bakıyor ve çarçabuk geçip gidiyorlardı. Neden şaşırdıklarını da bilmiyorlardı, ama şu nedenden ötürü ama bu...

Unn'un ürkek bir kız olduğu söyleniyordu, bu söz çok çekici geliyordu onlara. Bütün kızlar, bu ürkek olduğu söylenen Unn'la okulda karşılaşmayı bekliyorlardı.

Siss bunu özel bir nedenden ötürü de istiyordu: gürültülü oyunlarında baş olarak bilinirdi o. Bu yuran olmağa alışmıştı; bu durumun bir gün deği-

şceğini düşünmemişti hiç; bundan da memnundu. Unn geldiğinde de baş olmayı beklemişti, olması gerekti.

Okul açıldığında, sınıf her zamanki gibi Siss'in çevresinde toplandı, kızlar gibi oğlanlar da. Bu yıl da bu işten hoşlandığını anladı ve durumunu korumak için belki biraz çaba da harcadı.

Unn uzak duruyordu, ürkekçe. Çocuklar onu ölçüp biçtiler ve hemen benimsediler. Onunla bir alıp veremedikleri yoktu. Güzel bir kız. Sevimli.

Ama o durumunu değiştirmiyordu, olduğu yerde duruyordu. Ötekiler, onu aralarına almak için ufak tefek girişimlerde bulundular, ama boşuna. Siss, arkadaşlarının ortasında onu bekleyerek durdu, ve ilk gün böyle geçti.

Epey gün geçti. Unn'da yaklaşacağını gösteren bir belirti yoktu. Sonunda Siss onun yanına gitti ve, «Aramıza gelmez misin?» dedi.

Unn başını sallamakla yetindi.

Ama ikisi de, birbirlerinden hoşlandıklarını o an anladılar. İlgili bir bakış parladı aralarında: **Buluşmalıyım onunla! Şaşırtıcı ama kuşkusuz.**

Siss, şaşkın şaşkın gene sordu. «Aramıza gelmiyecek misin?»

Unn sıkıntı içinde gülümsedi. «Hayır.»

«Ama neden?»

Unn hâlâ sıkıntı içinde gülümsüyordu. «Olmaz.»

Siss, bir kandırmaca oynadıkları duygusuna kapıldı o an.

«Nen var?» diye sordu Siss açıkça ve aptalca, der demez de pişman oldu. Unn kendisi ile ilgili bir şey yokmuş gibi davrandı. Tam tersine.

Unn kızardı. «Yo, öyle bir şey değil, ama...»

«Hayır, ben de öyle bir şey demek istemedim, istemedim hiç. Ama seni aramızda görmek bizi sevindirecek de...»

«Bu konuda artık bana daha fazla birşey sorma,» dedi Unn.

Siss, sanki başından aşağı bir kova soğuk su dökülmüş gibi dilsiz kaldı. Utana sıkıla arkadaşlarının yanına döndü ve durumu anlattı onlara.

Onlar da bir daha Unn'u çağırmadılar. Tek başına kaldı kız, oyunlarına katılmadı. Kibirlinin biri diyenler oldu onun için, ama tutmadı bu, ve kimse rahatsız etmeğe kalkmadı Unn'u... bu gibi şeyleri önliyen bir havası vardı sanki.

Sınıfta Unn'un parlak bir öğrenci olduğu çok çabuk çıktı ortaya. Fakat o çalınılanmıyordu ve ötekiler bundan ötürü imrenme ile karışık bir saygı duymağa başladılar ona.

Siss bütün bunlara dikkat ediyordu. Unn'un okul bahçesindeki bu yalnız durumundan ötürü zavıf, zavallı değil, tam tersine çok güçlü olduğunu anlıyordu. Siss, kendi küme arkadaşlarını kazanmak için bütün gücünü kullandı ve başardı; bununla birlikte, hiç bir şey yapmasa ve dayanağı olmasa da, Unn'un orada en güçlü durumda olduğunu anlıyordu. Unn'a yeniliyordu, ve belki ötekiler de bunu görüyorlardı, kim bilir! Ama öte yana geçmeğe cesaret edemiyorlardı. Siss ile Unn, karşı karşıya gelmiş iki savaşıçı gibiydiler, ama sessiz bir savaşıtı bu, onunla yeni gelen arasında bir çatışma. Pek de üstü kapalı değil hani.

Kısa bir süre sonra Siss, sınıfta Unn'un gözle-

rinin kendi üstünde olduğunu duymağa başladı. Unn birkaç sıra arkasında oturuyordu onun, bundan ötürü de elinde bol fırsat vardı.

Siss, bu bakışların, üzerinde bir çeşit uyuşukluk duygusu yarattığını duyuyordu. Bundan çok hoşlanıyordu ve hoşlandığını güçlkle saklıyordu. Aldırmaz görünüyordu, ama bu duygu onu garip ve hoş bir biçimde sarıyordu. Bunlar, araştıran, kıskanç gözler değildi; istek vardı içlerinde... birden yakaladığında görüyordu bunu. Umut, bekleyiş vardı. Ama Unn kapıdan çıkar çıkmaz değişiyordu sanki ve ona hiç yaklaşmıyordu. Siss, zaman zaman vücudundaki bu tatlı uyuşukluğun farkına varınca, Unn oturmuş bana bakıyor, diyordu içinden.

Siss onunla sanki hiç göz göze gelmediğini sanıyordu. Çünkü cesaret edemiyordu bunu yapmağa... unutup kaçamak baktığı birkaç kısa an dışında.

Ama neydi Unn'un istediği?

Bir gün bunu söyleyecek bana.

Sınıf dışında Unn, onların oyunlarına katılmadan, bir duvarın dibinde duruyordu. Onları sessiz, sessiz seyrederek duruyordu.

Beklemeli. En iyisi beklemek. Ve yüzde yüz o gün gelecek. Şimdilik olanla yetinmeli, bu kadarı bile çok garip.

Ötekilerin anlamasına hiç fırsat vermemeliydi Siss. Ve bunu başardığını sanıyordu. Ama sonra arkadaşlarından biri ona biraz da kıskançlıkla, «Unn ile ilgilisin sen, ne yapayım, söyleyeceğim,» dedi.

«Yo, değilim.»

«Değil misin? Her zaman ona bakıyorsun, bunu çakmadık mı sanıyorsun?»

Bakıyor muyum? diye düşündü Siss, şaşkın.
Arkadaşı soğuk soğuk güldü. «Çoktan çaktık

bunu Siss.»

«Öyle olsun, baktım peki, istediğim kadar bakırım.»

«Ya...»

Siss hep bunu düşünmüştü. Ve işte sonunda düşündüğü çıkmıştı, şimdi. Şimdi, bugün. Yolda olması bundandı.

Bu sabah erken ilk mektup sırada önündeydi.

«Buluşalım Siss.» İmza, «Unn.»

Bir yerden bir ışın düşmüştü.

Döndü ve gözlerle karşılaştı. Bakışları birleşmişti. Olaganüstü bir şey bu. Bundan fazla bir şey bilmiyordu, daha fazlasını da düşünemiyordu.

Mektuplar gidip geldi o olağanüstü gün. İstekli eller, sıradan sıraya yardım etti onlara.

«Ben de seninle buluşmak isterim.» İmza «Siss.»

«Ne zaman görebilirim seni?»

«Ne zaman istersen Unn. Bugün gelebilirsin bana.»

«Ben de bugün olsa diye düşünmüştüm.»

«Bugün benimle eve gelir misin Unn?»

«Hayır. Sen benimle bize gel, yoksa ben sana gelmem.»

Siss birden döndü. Ne demekti bu? Gözlerle karşılaştı, Unn'un başını eğdiğini gördü, böyle yapmakla kendi dediğini kabul ettirmek istiyordu. Siss hiç duraklamadı, cevabını yolladı: «Geliyorum.»

Ve mektuplar orada kesildi. Paydos saatine değin konuşmadılar. Sonra hemen durup başladılar konuşmağa, acele ve őrkek. Siss, onun da karşılık olarak kendi evlerine gelip gelmeyeceğini sordu.

«Hayır, neden geleyim?» dedi Unn.

Siss durakladı. Unn'un, teyzesinden őrürü kimi zorunluklar altında olduğunu dűşündü... ve her halde bu yüzden, arkadaşlarının kendi evine gelmesini istiyordu. Siss utandı ve bunu anlatamadı Unn'a.

«Yo, bir şey değil,» dedi.

«Benimle geleceğini söylemiştin demin.»

«Evet, ama doğruca seninle gelemem. őrnce eve gitmem lâzım, nerede olduğumu bilsinler.»

«Evet, iyi olur.»

«Akşama gelirim,» dedi Siss, büyülenmiş. O anlaşılması güç hava, Unn'u saran havaydı Siss'i büyüleyen.

İşte buydu Siss'in Unn üstüne bütün bildiği. şimdi ona gidiyordu, evine uğrayıp izin aldıktan sonra.

Soğuk hafif hafif ısıırıyordu onu, ayağının altında gıcırđıyordu ve aşağıda buz çatırđıyordu. Derken Unn'la teyzesinin oturduğu kulübeyi gördü. Aydınlık vuruyordu donmuş ağaçların üstüne. Sevinçten ve umuttan kalbi çarpıyordu.

III

TEK BİR AKŞAM

Unn her halde onu pencerede bekler olmalıydı ki, Siss kapıya gelmeden dışarı çıktı. Üstünde okul pantalonu vardı.

«Karanlık mı basmış?» diye sordu.

«Karanlık mı? Evet, ama ne çıkar,» diye cevap verdi Siss, karanlıktan ve kestirme orman yolundan korktuğu halde.

«Ayaz da çıkmış galiba? Korkunç soğuk bu akşam.»

«Ne var bunda,» dedi Siss.

Unn dedi ki; «Buraya gelmek istemen çok güzel. Teyzemin dediğine göre, bir kez daha gelmişsin eskiden, çok küçükken.»

«Evet, ansıyorum o gelişimi. Seni hiç bilmiyordum o zaman.»

Birbirlerini inceliyorlardı konuşurken. Teyze çıktı tatlı tatlı gülümseyerek.

«Teyzem,» dedi Unn.

«İyi akşamlar Siss. Hadi çabuk girin içeri; dı-

şarda durmayın, çok soğuk. Sıcak odaya gelin, üstünüzdekileri çıkarın.»

Unn'un teyzesi nazik ve yumuşaktı. Küçük ve sıcak oturma odasına girdiler. Siss buz tutmuş botlarını çıkardı.

«İlk gelişinizden burayı ansıyor musunuz?» diye sordu teyze.

«Hayır.»

«Hiç bir değişiklik yok, o zamanki gibi. Annenize gelmişsiniz. Çok iyi biliyorum.»

Teyze konuşkan görünüyordu; anlaşılan pek az fırsat geçiyordu eline, konuşma fırsatı. Unn, konuşmasını teyzesi kendisine bıraksın diye bekledi. Ama teyzenin daha niyeti yoktu buna.

«Sizi ondan sonra her yerde gördüm, ama kendi evimde göremedim Siss. Elbet sizi buraya getirecek bir şey yoktu. Ta Unn yanıma gelinceye kadar. Bu da önemli bir yenilik. Unn yanımda olduğu için çok mutluyum, biliyorsunuz.»

Unn sabırsızlıkla bekliyordu.

Teyze dedi ki: «Anlıyorum Unn. Ama acele etme. Siss'in şimdi ısınması lâzım iyice.»

«Üşümüyorum.»

«Sobanın üstünde her şey hazır,» dedi teyze. «Bence bu havada, günün bu saatinde dışarı çıkmak için hem çok geç, hem çok soğuk. Bir pazar günü gelin.»

Siss Unn'a baktı ve cevap verdi: «Bugün gelmesem olmazdı.»

Teyze iyilikle güldü. «Hayır, bu durumda...»

«Annemle babam yatmadan kolayca dönerim eve,» dedi Siss.

«Peki. Gelin şimdi, için şunu.»

Teyzenin onlara hazırladığını içtiler. Çok iyi geldi, ısıttı onları. Siss'i heyecan sarmıştı. Biraz sonra yalnız kalacaklardı.

Unn dedi ki: «Benim kendi odam var. Oraya gideceğim.»

Siss'in gerginliği çözüldü. İşte başlıyordu.

«Senin de kendi odan var, değil mi Siss?»

Siss başını salladı.

Teyze öylesine arkadaş ve konuşkandı ki, neredeyse onlarla birlikte Unn'un yatak odasına gelmeye niyetli denilebilirdi. Ama buna karşı konacağı da açıktı. Unn öylesine kesip attı ki, teyze oturduğu yerde kaldı.

Unn'un odası tertemiz ve düzenliydi, burada garip bir şey var diye düşündü Siss. İki küçük lâmba aydınlatıyordu odayı. Çeşitli gazeteler kesilip kesilip duvarlara asılmış ve aralarında Unn'a benzeyen bir kadının fotoğrafı, kim olduğunu sormanın gereği ne... Bu odanın hiç de garip bir yanı olmadığını az sonra anladı Siss; tam tersine, kendi odasına çok benziyordu.

Unn, soran gözlerle baktı ona. «Güzel bir oda,» dedi Siss.

«Seninki nasıl? Daha mı büyük?»

«Yo, bunun kadar,»

«Daha büyüğünün ne gereği var? »

«Evet, yok ya.»

Asıl konuya girmeden biraz konuşmaları gerekiyordu. Odadaki tek iskemleye oturdu Siss, pantolonlu bacakları sarktı önünde, sallandı. Unn da yatağın kenarına oturdu ve ayaklarını salladı.

Bir anda kendilerini geri çektiler, araştıran gözlerle birbirlerine baktılar ve öyle kaldılar. Böylesine basit bir Şey değil bu... Kimi gizli nedenlerden ötürü.. Arkadaşlık kurmak istedikleri için Şaşkınlık ve sıkıntı içindeydiler. Gözleri anlayışla karşılaşıyor, birbirlerine bir çeşit özlemlerle bakıyorlardı, ama gene de derin bir sıkıntı içindeydiler.

Unn yere atlayıp kapıyı çekti ve kilidi çevirdi.

Siss, ne oluyor gibilerden baktı ve sordu: «Neden kitliyorsun?»

«Teyzem gelebilir de...»

«Bundan mı korktun?»

«Korkmak mı? Yok canım. Ondan değil. Ama ikimiz yalnız kalalım isterim. Şimdi kimse gelmez içeri.»

«Hayır, kimse gelmez artık.» diye tekrarladı Siss, mutluluk duymağa başlayarak. Unn ile arasında bir dostluk ilişkisinin kurulmakta olduğunu anlıyordu. Ama gene de konuşmadan durdular öyle. Sonra Unn sordu: «Kaç yaşındasın Siss?»

«Onbiri geçtim biraz.»

«Onbir yaşındayım ben de,» dedi Unn.

«Boyumuz da aynı gibi.»

«Evet, nerdeyse aynı boydayız,» dedi Unn.

Birbirlerini sevdiklerini anlıyorlardı, konuşma gene de güçlkle yürüyordu. Çevrelerindeki öte be-riyi elliyor, inceliyorlardı. Oda tatlı sıcaktı. Bu gü-rül gü-rül yanın sobanın yüzündendi elbet, ama yalnızca ondan değil. Birbirleriyle uyuşmuş olmasalardı, sobanın hiç bir yardımını dokunamazdı buna.

Bu sıcaklıkla sordu Siss: «Burda bizlerle yaşamağı seviyor musun?»

«Evet, teyzemle olmaktan hoşlanıyorum.»

«Evet, elbette, benim demek istediğim o değil. Okulda demek istiyorum ben... Neden bizimle hiç...»

«Bak, bunu bana sorma demiştim sana,» dedi Unn kısaca, ve Siss o an pişman oldu sorduğuna.

«Epey kalacak mısın burda?» diye sordu çarçabuk, bunun sakıncalı bir soru olmadığına güvenerek. Var mıydı bir sakınca bunda? Hayır, olmazdı, ama o kendini tümünden rahat bulmuyordu; insan bilmeden ileri gidebilirdi sorularında.

«Evet, burda kalacağım,» diye cevap verdi Unn. «Teyzemden başka yanında kalacağım kimsem yok artık.»

Gene sessiz sessiz durdular. Sonra Unn merakla sordu. «Neden annemi sormuyorsun hiç?»

«Ne?»

Yakalanmış gibi duvara doğru daldı kaldı Siss. «Bilmem,» dedi.

Unn'un gözleriyle karşılaştı gene. Kaçınılmazdı bu. Soru ortadaydı. Önemli olduğu için de buna cevap vermek zorunluğuydu. «Sanırım geçen ilkyaz ölmüş de. Benim duyduğum bu.»

Unn, teker teker ve ağır bir sesle dedi ki: «Annem evli değildi. Bundan ötürü de benim...» Durdu. Siss başını salladı.

Unn sürdürdü sözlerini: «Geçen ilkyaz hastalandı ve öldü. Bir hafta yattı ancak. Sonra öldü.»

«Evet.»

Bu söylenince bir rahatlık oldu; sanki daha bir aydınlık geldi odaya. Unn'un ona şimdi anlattığını bütün köy biliyordu. Teyze, geçen yaz Unn yanına geldiğinde her şeyi hattâ fazlasiyle anlatmıştı. Unn

bunu bilmiyor muydu? Tavına girmiş bir arkadaşlığın başında hâlâ bu konu açılıyordu. Başka şeyler de vardı. Unn dedi ki: «Babam hakkında bildiğin bir şey var mı?»

«Hayır.»

«Annemin azıcık anlattığı bir şeyden başka benim de bir bilgim yok. Onu hiç görmedim. Bir arabası varmış.»

«Evet, vardı herhalde.»

«Neden herhalde diyorsun?»

«Bilmem... Çoğu kimsenin arabası var, yok mu?»

«Evet, öyle galiba. Onu hiç görmedim. Teyzemden başka akrabam da yoktu. Hep teyzemle oturacağım.»

Evet! diye düşündü Siss, hep burada kalacaktı. Onun, daha ilk karşılaştıklarında büyüleyen ve hâlâ da büyüleyici olan bir çift pırl pırl gözü vardı. Ana baba konusu üzerinde daha fazla durmadılar. Siss'in anası babası ise hiç açılmadı. Unn'un bu konuda her şeyi öğrenmiş olduğunu biliyordu Siss; namuslu bir evde yaşıyorlardı, babasının şerefli bir işi vardı ve bir aileye gerekli olan her şeyleri... bundan ötürü de arkadaşına anlatacak bir yanı kalmıyordu. Unn da sormadı. Sanki Siss'in ailesi, Unn'unkinden daha azmış gibi.

«Erkek kardeşlerin, kız kardeşlerin var, değil mi Siss?»

«Hayır, tek çocuğum ben.»

«Çok iyi,» dedi Unn.

Siss'e öyle geldi ki, Unn'un bu noktaya dikkat etmesinin gerçek anlamı, burada bütün bütün kalacağını düşünmesiydi. Dümdüz bir yol gibi açılıyor-

du önlerinde dostlukları. Önemli bir şey olmuştu.

«Elbette çok iyi. Sık sık görüşebileceğiz demektir bu.»

«Her zamanki gibi okulda her gün buluşuruz.»

«Evet, buluşuruz.»

Birbirlerine güldüler kısa bir süre. Kolaydı bu. Zaten olagelen bir şey. Unn yatağın yanındaki duvara asılı bir aynayı indirip gene yerine oturdu, kucağında tutarak.

«Buraya gelsene.»

Siss niçin olduğunu anlamadan Unn'un yanına, yatağın kenarına oturdu. İkisi de aynanın birer ucundan tuttular, yüzlerine doğru kaldırdılar ve hareketsiz oturdular, yan yana, nerdeyse yanak yanağa.

Gördükleri neydi?

Daha farkına varmadan birbirleriyle doluvermişlerdi.

Kirpiklerinin altında ışıkla ve ışınla dolu dört göz, aynayı dolduruyordu. Sorular çakıp çakıp yitiriyordu. Bilmiyorum: Işıklar ve ışınlar, senden bana, benden sana mı, yoksa yalnızca benden sana mı yansıyor.. aynaya giriyor, sonra gene çıkıyor, bunun ne olduğu üstüne ne bir cevap, ne bir açıklama. Bu somurtuk kırmızı dudaklar senin dudakların mı, hayır değil, benim dudaklarım, ne kadar da benziyorlar birbirlerine! Saçlar da aynı biçim, o parlaklık, o ışın. Biziz bu! Değiştiremeyiz bunu, başka bir dünyadan gelmişiz gibi. Resim sallanmağa başlıyor, kenarlardan taşıyor, toplanıyor, hayır toplanamıyor. Gülen bir ağız o. Başka dünyalardan bir ağız. Hayır, bir ağız değil, bir gülümseme değil o, kim bilir ne!

Sadece alabildiğine açılmış kirpikler var, ışıkların ve ışınların üstünde.

Aynayı bıraktılar, kızarmış, şaşkın yüzlerle birbirlerine baktılar. Birbirlerine ışık saçtılar, ikisi bir tektiler; inanılmaz bir andı.

Siss sordu: «Ne olduğunun farkında mısın Unn?»

Unn sordu: «Sen de anladın mı?»

Birden her şey eski halini aldı, kabalaştı. Unn silkelendi. Bu garip olaydan sonra, kendilerine gelmek için, oturmaları gerekti.

Az sonra biri dedi ki: «Bir şey olduğunu sanmıyorum.»

«Yo, ben de sanmıyorum.»

«Ama çok garipti.»

Elbette bir şey olmuştu, ve daha da uzaklaşmamıştı, onlar uzaklaştırmağa çalışıyorlardı onu.. Unn aynayı yerine koydu ve çok sakin olarak oturdu. İkisi de sessizliği bozmadılar ve beklediler. Kilitli kapının tokmağına kimse dokunmamıştı. Teyze rahat bırakmıştı onları.

Çok sakin. Siss, Unn'a bakıyordu şimdi ve onun kendisini nasıl da dizginlediğini görüyordu... Unn birden, ayartıcı bir sesle, «Siss, soyunalım,» deyince yüreği ağzına geldi.

Siss ona baktı: «Soyunalım mı dedin?»

Unn ışık saçıyordu sanki. «Evet. Bütün soyunalım. Ne güzel, değil mi?»

Ve o hemen başladı soyunmağa.

Elbet ya! Siss de birden bunun çok güzel bir şey olacağını düşündü ve acele üstündekileri çıkar-

mağa başladı, Unn'la yarışarak, Unn'dan önce hazır olabilmek için.

Unn daha önce davranmıştı ve bu yüzden ilk o bitirdi soyunmağı. Pırıl pırıl ayakta duruyordu.

Ondan hemen sonra Siss kalktı ayağa, pırıl pırıl. Birbirlerine baktılar. Garip onların en kısası.

Siss belki de ondan beklenecek gürültülü bir hareket yapmak üzereydi, ve bir şey tutmak ister gibi arandı. Daha öte gitmedi. Unn'un tetik bakışlarına dikkat etti, bir gerginlik var gibiydi yüzünde. Sakin duruyordu Unn. Ama gitti gidecek bir sakinlik. Yüzü mutluydu, bu yüze bakmak rahatlatıcıydı.

Sanki mutluluktan allak bullak olmuş gibi birden dedi ki: «Of, hayır Siss, çok soğuk. Hemen giyinsek iyi olacak.» Giyitlerini aldı.

Siss olduğu yerde duruyordu. «Güreşmeyecek miyiz?» Yatakta taklalar atmağa hazırdı ve soytarlıklar yapmağa.

«Olmaz, çok soğuk. Böyle dondurucu havalarda evlerin içi de iyi ısınmıyor yeterince.»

«Ama burası sıcak, sanırım.»

«Hayır, bir hava akımı var. Duymuyor musun? Güreşmeği düşünmekten ne zaman vaz geçeceksin?»

«Öyle olsun.»

Siss'in de aklı yattı. Doğruydu. Bir az üşümüştü. Pencere camını kırağı kapamıştı. Dışarda sonsuz bir ayaz vardı. Siss de giyitlerini kaptı yerden.

«Çıplakken koşmaktan başka yapılacak çok şey var,» dedi Unn.

«Elbet var.»

Siss, neden böyle yaptığını Unn'a sormak iste-

di, ama söze başlamak güç geldi ona. Vaz geçti. Acelesiz giyindiler yeniden. Doğrusunu söylemek gerekirse, Siss kendisini oyuna gelmiş hissediyordu. Bu kadarla mı kalacaktı bu?

Önceki yerlerine geçip oturdular, küçük yatak odasındaki tek oturacak yerlere. Unn oturdu ve Siss'e baktı, ve Siss daha açığa çıkmamış bir şey olduğunu anladı. Belki de bunun ortaya çıkması çok heyecan verici olabilirdi. Unn artık o denli mutlu görünmüyordu... kaşla göz arasında olmuştu ne olduysa.

Siss sinirlenmişti.

«Yapacak bir şey bulamayacak mıyız?» diye sordu beceriksizce durduğunu görünce Unn'un.

«Ne yapacaktık?» dedi Unn, dalgın.

«Yoksa eve gideyim.»

Bir tehditti bu sanki. Unn hemen dedi ki: «Neden gidecekmışsin?»

Ah hayır, Siss de gitmek istemiyordu. Kalmak isteği ile içi titriyordu.

«Geldiğin yerin resmi yok mu sende? Albümün yok mu?»

Hedefi bulmuştu. Unn kitap rafına koştu, iki albüm alıp getirdi.

«Bu tüm benim. Çocukluğumdan bugüne değin. Hangisini görmek istersin?»

«Hepsini.»

Sayfaları çevirmeye başladılar. Uzaklarda bir yerde çekilmişti bu resimler, ve Siss bir kul bile tanımıyordu onların içinde, Unn'u bir yana bırakırsak. Bir çoklarında vardı Unn. Resimler geldikçe kısa kısa açıklamalar yapıyordu. Bütün öteki fotoğraf albümleri gibi bir albümdü. Bir sayfada güzel bir

kızın resmi çıktı. Unn gururla «İşte annem.» dedi.

Uzun uzun baktılar resme.

Bir az sonra da Unn, «Bu da babam,» dedi. Bir delikanlı, bir otomobilin yanında duruyordu. Biraz benziyordu Unn'a.

«Kendi arabası,» dedi Unn.

Siss bir az korkarak, «Şimdi nerde?» diye sordu.

Unn umut kırıcı bir sesle cevap verdi: «Bilmem.. Nerdeyse nerde.»

«Doğru.»

«Anlattım ya sana, kendisini hiç görmedim. Yalnız resmi var.»

Siss başını salladı.

«Eğer babamı bulsalar, sanırım teyzemin yanına gelmek zorunda kalmazdım.»

«Kalmazdın, elbet.»

Unn'un resimleriyle dolu albüme bir daha baktılar. Her zaman harika kızmış, diye düşündü Siss. Derken bu albümün de sonuna geldiler.

İkincisi ne?

Bir şey bekliyorlardı. Unn'un sessizliği anlatıyordu bunu Siss'e. Siss hep beklemişti bunu, hem öylesine bir gerginlik içinde ki, tam iki kez irkilmişti, artık ortaya çıkmış gibi şiddetle irkilmişti. İşte şimdi ortaya çıkıyordu beklediği, torbasından titreye titreye sanki. Uzun bir sessizlikten sonra Unn dedi ki: «Siss.»

Başlıyor!

«Evet?»

«İstediğim bir şey var...» dedi Unn, kızarak.. Siss şaşırmişti.

«Ya?»

«Benim halimde şimdi bir şey gördün mü?» diye sordu Unn çarçabuk, ama Siss'in tam gözlerinin içine bakarak.

Siss büsbütün şaşırmişti. «Hayır.»

«Sana söylemek istediğim bir şey var,» diye başladı gene Unn, sesi tanınmaz bir haldeydi.

Siss soluğunu kesti.

Unn sürdürmedi sözünü. Ama sonra, «Bunu hiç kimseye söylemedim bugüne değin,» dedi.

Siss kekeleydi: «Annene de söylemek istemedin mi?»

Sessizlik.

Unn'un gözlerini korku bürüdüğünü gördü Siss. Anlatmayacak mıydı yoksa? Siss, «Şimdi söylemeyecek misin?» diye fısıldayarak sordu.

Unn çekti kendini: «Hayır.»

«Öyle olsun.»

Gene bir sessizlik. İkisi de, teyze gelse de kapıyı açsa diye istemeye başladılar.

Siss, «Ama eğer...» diye başladı.

«Yapamam, yapamam.»

Siss çekildi. Kafasında bütün düşünceler karma karışıktı. Yalvarırcasına dedi ki: «İstedığın bu muydu?»

Başını salladı Unn. «Evet, hepsi buydu.»

Unn, sıkıntıdan kurtulmuş ve böylece bu iş bitmiş gibi başını salladı. Başka bir şey olmadı. O anda Siss de sıkıntıdan kurtulduğunu hissetti.

Kurtulmuştu ama, sanki aldatılmıştı da o akşam ikinci kez. Bununla birlikte, ona korku salacak bir şeyi duymaktan daha iyiydi bu.

Sanki dinlenir gibi bir süre oturdular.

Siss düşündü: kalkıp gitsem şimdi.

Unn dedi ki «Gitme Siss.»

Gene sessizlik.

Ama bu sessizlik güvenilir gibi değildi, pek de sürmedi. Birden bir rüzgâr koptu, sık sık yön değiştiren, keyfine bağlı rüzgârlardan biri. Durdu sonra gene, ve onu sıçrattı yerinden.

«Siss.»

«Evet.»

«Ben cennete gideceğime hiç güvenmiyorum.»

Unn bunu söylerken duvara bakıyordu; başka bir yere bakmak da olanaksızdı gerçekte. Siss kızardı bozardı: «Ne?»

Artık kalamazdı orada. Unn daha çoğunu söylemek kararını verebilirdi çünkü.

Unn sordu: «Ne dediğimi duydun mu?»

«Duydum..» Sonra hemen ekledi: «Eve gitmem lâzım artık.»

«Eve mi?»

«Evet, geç kalacağım yoksa. Bizimkiler yatmadan evde olmam gerek.»

«Daha yatmazlar.»

«Gitmem lâzım işte.» Ve acele ekledi: «Soğuk nerdeyse öyle artacak ki, dönüşte burnum donar.» Kafası karma karışık, saçma sapan konuşuyordu. Bir yolunu bulup gitmesi gerekti burdan. Kısaca kaçması lâzımdı.

Siss'in sözleri üzerine kıkırdadı Unn, şakaya katılarak.

«Yapma,» dedi, «bırak dunsun burnun.» Siss konuyu değiştirdiği için Unn memnundu. İkisi de

«O çetrefil konuları açmaktan kaçınmak gerektiğini anlıyorlardı.

Unn kapının kilidini açtı. «Otur. Paltonu getirmeye gidiyorum,» dedi buyurur gibi.

Siss şimdi kaygılar içindeydi. Tehlikeliydi burası. Unn'un söyleyemediği neydi? Ama onun hep Unn'la olması lâzımdı. Hep. Ayrılmadan önce ona şunu söylemeliydi: Başka bir gün söyleyebilirsin arkasını. İstedığın zaman, başka bir gün. Bu akşam daha ileri gidemezdik. Fazla bile oldu gerçekte. Ama eğer daha ileri gitmiş olsalardı, bir çok şeyleri güçleştirirdi bu.

Yoksa başka şeyler karıştırabilirdi, o da her şeyi bozardı onlar için. Oysa onlar birbirlerinin gözleri içinde yansımışlardı.

Unn elinde onun paltosu ve botları ile geldi, ve onları gürül gürül yanan sobanın yanına koydu. «Isınsın burda.»

«Yo, gitmeliyim hemen,» dedi Siss, botlarını ayağına çekerek.

Siss soğuğa karşı göğsünü bağrını kapatırken, Unn ayakta konuşmadan duruyordu. Burnum donacak diye saçma sapan konuşmanın gereği yoktu hiç, ikisi de o gergin durumdaydılar gene. Ayrılırken söylenmesi gerekli sözleri de bulup söyleyemiyorlardı. Yakında gene gelmez misin? Bir daha sefer sen bana gelmez misin? Akıllarına gelmedi. Sıkıntı ve zorluk vardı sadece. Bozuntuya vermediler, ama böyle yüz yüze dururken büyük bir zorluk içindeydiler.

Siss hazırlanmıştı.

«Neden gidiyorsun?»

«Dedim ya, gitmem lâzım eve.»

«Evet, ama...»

«Gitmem lâzım dediğim zaman...»

«Siss...»

«Bırak gideyim.»

Kapı şimdi kilitli değildi, ama Unn yolu kesti. İkisi de teyzenin odasına girdiler.

Teyze, elinde bir takım işler, iskemlesinde oturuyordu. Ayağa kalktı, akşamki gibi güler yüzle.

«Hemen gidiyor musun Siss?»

«Evet, artık gitmem lâzım diye düşünüyorum.»

«Aranızda gizli kapaklı bir şey kalmadı değil mi?» dedi muzip muzip.

«Daha bu akşamdan değil.»

«Kapıyı kitlediğini duydum Unn.»

«Evet, kitledim.»

«Hiç de dikkat etmezsin,» dedi teyze. Sonra değişik bir sesle: «Bir şey mi oldu?» diye sordu.

«Ne olacak? Bir şey olmadı elbette.»

«Suratınız asık da.»

«Yo, hiç de değil.»

«Öyle olsun, üzülmeysin. Sanırsam yaşlanıyorum da kulaklarım ağır işitiyor.»

«Konukseverliğinize teşekkür ederim,» dedi Siss, olanı biteni bilmeden onları şaşkına çeviren teyzeden bir an önce uzaklaşmağa çalışarak.

«Dur biraz,» dedi teyze. «Dışarı çıkmadan önce sıcak bir şey iç.»

«Yo, teşekkür ederim, başka zaman artık.»

«Çok telâşlısın.»

«Eve gitmesi lâzım da,» dedi Unn.

«Peki öyleyse.»

Siss ayakta duruyordu: «Allahaismarladık, konukseverliğiniz için çok teşekkür ederim.»

«Geldiğin için teşekkür ederiz Siss. Isınmak için koşmalısın. Hava git gide daha da soğuyacak gibi geliyor bana. Zifir gibi de karanlık.»

«Sen neden orda duruyorsun Unn?» dedi teyze. Sabahleyin birbirinizi göreceksiniz.»

«Evet, göreceğiz,» dedi Siss. «İyi geceler.»

Teyze içeri girdikten sonra Unn kapıda durdu. Kaldı öyle. Ne olmuştu onlara? Ayrılmaları olacak şey değildi sanki. Garip bir şey geçmişti.

«Unn...»

«Efendim.»

Siss soğuğa daldı. Daha kalabilirdi, epey vakti vardı, ama tehlikeliydi bu. Daha fazlası olmamalıydı artık.

Siss koşmağa başlamadan dönüp baktı. Unn hâlâ orda, aydınlık kapıda duruyordu, güzel, garip ve ürkek.

IV

YOL KENARI

Siss eve doğru koşmağa başladı. Karanlıktan duyduğu korku ile savaşımağa koyuldu hemen.

Karanlık ona diyordu ki, yolun iki yanında ben varım.

Hayır, hayır! düşünüyordu rastgele.

Geliyorum, diyordu yolun iki yanından karanlık.

Arkamda hemen topuklarımın ucunda bir şey var diye habire koşuyordu.

Kindir o?

Unn'dan çık ve bu karanlığa dal. Hiç düşünmüş müydü evine giden yolun böyle olacağını?

Düşünmüştü, ama Unn'a gitmek zorundaydı.

Aşağıda bir yerlerde buz çatırdıyordu. Bu ses, geniş düzlük boyunca koşuyor ve sanki bir yarıktaki

yitiyordu. Yoğunlaşan buz, uzun çatlaklar açarak cınılıyordu. Sesi her duyuşta sıçrıyordu Siss.

Dengesini yitirmişti. Karanlıkta dönüş yoluna çıkmakla iyi etmemişti, Unn'a giderken olduğu gibi, sağlam, uzun adımlarla yürüyemiyordu şimdi. Düşüncesizce koşmağa başladı, ve yazık etti. O an bir meçhule atmıştı kendini, böyle karanlık akşamlarda insanın ardına takılan meçhule.

Tümden yabancıydı her şey.

Unn'la bulunmak onu aşırı heyecanlandırmıştı... hattâ allahaismarladık deyip ayrıldıktan sonra daha da artmıştı heyecanı. Dışarı çıkıp, yarı koşarak ilk adımlarını attığında korkmuştu, ve korkusu bir çığ gibi büyümeğe başlamıştı. Yolun iki yanında ne varsa, onun eline düşmüştü şimdi.

Karanlık vardı yolun iki yanında. Ne adı, ne biçimi olan karanlık; fakat burdan kim geçse, arkasından geleni, onu izliyen, sırtında dalga dalga ürpertiler duyarak anlardı.

Tam onun ortasındaydı Siss, bir şey anlamadan, sadece karanlıktan korkarak.

Nerdeyse eve varacağım!

Hayır, varamayacaksın.

Soluğunda nemlenen dona dikkat etmiyordu.

Evlerindeki aydınlık oturma odasının düşünce sarılmağa çalışıyordu. Sıcak ve aydınlık. Anası babası koltuklarında oturmuşlar. Sonra tek çocukları gelecek, birbirlerine, şımarık yetişmesin dedikleri bir tanecik çocukları, şımarımasın diye yürekli büyüttükleri çocukları... hayır, faydasız, orda değil ki evde değil ki, yolun iki yanındaki o bilinmez şeylerin arasında şimdi.

Ama Unn?

Unn'u düşündü: harika, güzel, kimsesiz Unn.
Unn'un derdi neydi?

Adımlarını sertleştirdi.

Nesi vardı Unn'un?

Gene irkildi. Arkasında bir şey uyardı onu.

Biz yol kenarındayız.

Koş!

Siss koşmağa başladı. Derin, korkunç bir güm-bürtü geldi, aşağıda gölün yüzeyini kaplayan buz-dan ve Siss'in botları, donmuş yolun üstünde ta-kırdadı. Bu seste rahatlatıcı bir şey vardı; insan ayaklarının sesini duyamazsa çıldırabilirdi. Daha fazla koşacak gücü kalmamıştı artık, ama gene es-kisi gibi koşarak gidiyordu.

Sonunda evinin ışığını gördü.

Sonunda.

Sokak kapısındaki lâmbanın ışığına bir kavuşsa!

Yolun iki yanındaki o şeyler, evin ışığı çevresi-ne değin sokulup bir kez daha mırıldanan ve so-nunda Siss'i anasına babasına gitmeğe bırakan bü-tün o şeyler arkada kalmıştı. Babasının o köyde bir ecimevi vardı, ve şimdi evinde, rahat koltuğunda oturuyordu. Anası, vakit buldukça yaptığı gibi, oku-yordu. Daha yatma zamanı değildi.

Onu böyle soluk soluğa, üstü başı kırağla örtü-lü görünce merakla yerlerinden sıçradılar. Oturduk-ları yerden sakın, sakın, «Ne var ne yok Siss?» dediler..

Önce yadırgadı onları. Korkmamışlar mıydı? Hayır, hayır hiç. Hayır, elbette hayır... korkan oydu sadece, dışardan gelen o. Ne var ne yok Siss? di-

yorlardı sakın sakın. Bir şey olmadan geleceğini biliyorlardı. Yorgun argın, soluk soluğa, paltosunun kalkık yakaları içinde soluğu buz tutmuş olarak gelmiş olsa da, ne var ne yoktan başka bir söz söyleyemezlerdi.

«Bir şey mi oldu Siss?»

Başını salladı, «Koştum da.»

«Karanlıktan mı korktun?» diye sordular, karanlıktan korkan kimselere gülünür gibi güldüler.

Siss, «Yok canım, ne diye korkayım,» dedi.

«Yo, saklıyorsun galiba,» dedi babası. «Ama artık büyüdün, böyle şeyler yakışmaz sana.»

«Evet, canını dişine takıp yol boyunca koştuğun belli,» dedi annesi.

«Yatma vaktinden önce dönmek zorundaydım. Dedinizdi ki...»

«Daha yatmayacağımızı biliyordun, o kadar acele...»

Siss, donmuş botlarını çıkarmağa uğraşıyordu; sonra pat diye attı onları yere.

«Ne de çok kusur görüyorsunuz bu akşam.»

«Ne kusuru?» Şaşkın şaşkın baktılar ona. «Bir şey mi dedik?»

Siss cevap vermedi, botları ile, pantolonu ile uğraşıyordu.

Anne yerinden kalktı. «Seni bir az şey görüyorum...» diye başladı ama durdu. Sanki Siss'te onu durduran bir şey vardı.

«İçeri git de, önce bir yıkan Siss. Kendine gelirsin.»

«Peki, anne.»

Öyle de oldu. Yıkanması epey sürdü. Sorular-

dan sıyrılamayacağını biliyordu. Gene döndü oturma odasına ve kendisini bir koltuğa attı, yatak odasına gitmeği göze alamamıştı. Böyle yapsaydı daha da merakını çekecekti onların. Karşılması daha iyiydi.

Anne dedi ki: «Daha iyi değil misin?»

Siss durdu.

Anne dedi ki: «Unn'un evinde nasıl geçti vakit? İyi eğlendin mi?»

«Çok iyi!» dedi Siss, kısaca.

«Pek öyle görünmüyor,» dedi babası ona gülmseyerek.

Annesi de baktı: «Ne oldu bu akşam kuzum?»

Ona bakıyorlardı. Kendi bildiklerince sevecenler, diye düşündü ama...

«Bir şey olmadı,» dedi. «Ama niçin bu kadar merak ediyorsunuz. Her şeyi merak ediyorsunuz.»

«Yapma Siss.»

«İçeri git de bir az bir şey ye. Mutfak masasının üstüne hazırladım.»

«Ben yedim bir şeyler.»

Yememişti, ama onları inandırdı.

«Peki, öyleyse yatsan daha iyi olur. Yorgun görünüyorsun. Sabahleyin bir şeyin kalmaz umarım. İyi geceler Siss.»

Siss hemen gitti. Hiç bir şey anlamadılar. Ne kadar yorulmuş olduğunu yatınca bir kez daha duydu. Düşüneceği çok garip, şaşırtıcı şeyler vardı, fakat soğuktan sonra bütün vücudunu sıcak sarmıştı, ve o artık hiç bir şey düşünmedi.

V

B U Z S A R A Y I

«Hadi kalk artık Unn,»

Teyzenin her zamanki seslenişi. Bugün de herhangi bir okul günüydü.

Fakat Unn için herhangi bir gün değildi bugün; Siss'le buluştuklarının ertesi günüydü.

«Haydi kalk Unn!» Gerçi okul için acele edilecek saat değildi. Ama teyze böyleydi, son dakikaya kadar beklemezdi.

Unn, başını kaldırdığında, dışardan, karanlıktan çelik gibi sert buzun her zamanki gürültüsünü duydu. Yeni günün başladığına bir işaret gibiydi bu. Ama odasının içinde, uyumadan önce, ona gece yarısı olduğunu söyleyen bir ses duymuştu. Siss'le geçirdiği akşamdan sonra, onunla birlikte iken neler olabileceğini düşünmekten ötürü uzun süre uyuyamamıştı.

Kahvaltı eden teyze, dışarıyı her zamankinden soğuk, dedi. Unn zar zor baktı evin üstünde parıl-

dayan yıldızlara. Doğu göğünün gittikçe solduğu şöyle böyle görünüyordu: kaskatı soğuk bir Noel arefesi şafağı.

Karanlık hafifledikçe ağaçlar belirmeğe başladı, çiğden bembeyaz; Unn okula hazırlanırken bu ağaçları seyrediyordu.

Okul için ve Siss için.

Ve bugün ötekini düşünmemeliydi!

Birden çarptı onu bir düşünce; Siss'le, öylesine biçimsiz bir şekilde ayrıldıktan bir kaç saat sonra karşılaşmak olacak şey değildi. Siss'i öyle ürkütmüştü ki, kaçıp gitmişti kız. Onunla hemen karşılaşmak gereksizdi. Bugün okula gitmek gereksizdi.

Ağaran şafakta beyaz çiğle örtülü ağaçların ormanına baktı. Bir yerlerde gizlenmeliydi, kaçmalıydı, bugün Siss'le karşılaşmamalıydı.

Yarın başka, ama şimdi olmaz. Bugün Siss'in gözlerinin içine bakamazdı. Daha fazla düşünmedi; bu düşünce onu kısıvrak bağladı.

Siss, buluşmak için öldüğü Siss, ama...

Her günkü gibi evden çıkmalıydı herhalde. Evde kalıp okula gitmek istemediğini söylemek gereksizdi. Teyze bunu kabil değil onaylamazdı. Hastayım demek için de vakit çok geçti artık... Mazeretler uydurmağa hiç de alışık değildi. Aynada kendine bir göz attı; şu kadarcık bile hasta hali yoktu yüzünde, yalan uydurmağa kalkmak gereksizdi. Her zamanki gibi, okula diyerek çıkacaktı, sonra da kimseye görünmeden sıvışacaktı. Sıvışacak ve okulun kapanma saatine değin gizlenecekti.

Hattâ teyze bile onu seslenip kaldırdığı halde,

çantası ile hazır görünce, «Bu kadar erken mi gidiyorsun?» diye sormuştu.

«Her zamankinden erken mi?»

«Değil mi?»

«Siss'i görmek istiyorum da.» Bunu söylerken bir acı duymuştu içinde.

«A, sahi. Onun için mi bunca acele?»

«Hı.»

«Öyleyse ben ne desem boş, anlıyorum. Gideceksin. Bereket palton kalın, acı bir soğuk var. Çift eldiven giy.»

Teyzenin sözleri sakın okul yolu boyunca bir çit gibiydi; onları aşmak çok zordu ve okula götürürdü insanı. Ama bugün değil! Dün akşam Siss'in ayrılıp gitmesinden sonra değil.

«Ne var Unn?»

Unn geriye döndü. «Eldivenlerimi bulamadım.»

«Burada. Burnunun ucunda.»

Solan karanlıkta evden çıktı. Gözden yiter yitmez bugün saklanmanın bir yolunu bulmalıydı.

Hayır, onun bugün bir tek düşüncesi vardı; Siss.

Onun yolu bu. Siss'in yolu bu.

Onu göremeyeceğim, yalnızca düşüneceğim onu.

Şimdi başka hiç bir şey düşünmemeliyim, bulduğum Siss'i düşünmeliyim sadece.

Siss ve ben aynada.

Işıklar ve ışınlar.

Sadece Siss'i düşünmeliyim.

Her adımda.

Şimdi işte onu gizleyebilecek çığla örtülü ilk beyaz ağacın önündeydi. Orada yolu bıraktı. Hiç belli etmeden her zamanki gibi eve döneceği saate değin saklanmalıydı.

Ama ne yapacaktı bir başına? Koca bir ders günü. Ve böyle bir soğukta. İçine çektiği hava so-luğunu kesmeye çalışıyor, onu sıkıyor gibiydi. Çe-nelerine vuruyordu. Ama sıcak paltosu ve o güz soğuşa alışmış olması onu donmaktan koruyordu.

Bum! Donmuş gölün üstündeki kara, parlak çelikten bir gümbürtü geldi.

Başka yolu yoktu. Çözüm yolu buydu. Yap-ması gereken işi o an buldu: buzu görmeye gide-cekti.

Tek başına.

Böylece bütün gününü oyalayacak işi var de-mekti, ve ısınırdı da.

Bir kaç gün önce okulda buzlara gitmek işi konuşulmuştu. Unn hiç karışmamıştı buna, ama ye-terince öğrenmişti ne olduğunu onun, ve çocuklar hemen gitmeliyiz demişlerdi, yoksa bugün yarın kar bastırır nerdeyse.

Biraz ötede bir çağlayan vardı ve bu çağlayan uzun, sert soğuk süresince, çevresinde olağanüstü bir dağ yapmıştı. Saray gibi diyorlardı ve hiç kim-se daha önce böyle bir şey olduğunu hatırlamıyordu. Niyet bu sarayı gezmekti. Önce yol boyunca neh-rin döküldüğü yere varılacak, sonra nehirden aşağı

çağlayana gidilecekti. Bu kısa kış günleri tam bu iş için biçilmiş kaftandı.

Günü harika geçecekti.

Ama onu görmeye Siss'le gidecektim ben.

Sürdü götürdü bu düşünceyi sevinerek ve mutluluk duyarak: Bundan sonra Siss'le geleceğim orayı görmeye... daha iyi olacak.

Buz öylesine pırıl pırıl parılıyordu ki, buz gibi görünmüyordu hiç. Buz tabakası. Donarken suyun içine hiç kar düşmemişti, donduktan sonra da düşmemişti.

Şimdi buz yoğun ve sağlamdı. Çatırıyor, çatlıyor ve sertleşiyordu. Unn ona doğru koşuyordu. Soğuktan ötürü koşmak çok olağandı sanki. Öte yandan, insanların bulunduğu yerden bir an önce uzaklaşmak için de koşuyordu... bütün gün için gizlenmeye gidiyordu da ondan.

Yolunu bulmuştu artık. Teyzenin sevecen sesindeki dirençli çağrı, «Unn buraya gel!» gelmiyordu. Teyze onun şimdi okulda olduğunu düşünüyordu.

Fakat okulda ne diyeceklerdi? Bunu düşünememişti.

Hastalanmış olabilirdi. Elbette. Siss de böyle mi düşünecekti? Belki de Siss anlıyacaktı neden gelmediğini.

Unn ayak seslerini yansıtan donmuş, taş katılığındaki toprağı koşarak geçti. Aralarında boşluklarla beyaz ağaçlar. Meraklı gözlerden saklanmak için ağaçların arasından bir sağa bir sola koşuyordu. Şimdi artık buzun üstünde gidecek ve göl kenarını dolaşacaktı.

Siss'i düşündü. Yarınki karşılaşmalarını... Yarın kendiliğinden her şey biraz düzelmiş olacaktı, bugünkü güçlük kalmayacaktı. Yalnızlıktan kurtulmuştu birden bire. Her şeyi söyleyecek birini bulmuştu çarçabuk.

Ağaçların bembeyaz dalları arasından donmuş toprağı geçerek buza doğru neşe ile koşuyordu, gümüş gibi parlıyorlardı ağaçlar. Çünkü ortalık neredeyse aydınlanmıştı. Soluk saplar yolunu kesiyordu, çiğle örtülü ve eğik, geniş yaprakları ile... Unn koşarken bunları eziyor ve botlarının üstüne gümüş gibi kuru tanecikler düşüyordu.

Buzu düşündü neşe ile: Daha da yoğunlaşmış, buz ne kadar yoğunlaşabilirse.

Gece gümbür gümbür ötmüştü. O sırada uyanıksanız, belki düşünürdünüz: İşte kalınlaşıyor. Ahşap eski evlerin duvarları da yarılmıştı soğuktan. Keresteler sıkışıyor, demişti teyze. Bu sesi gece duyarsanız, buz kalınlaşıyor demeniz gereksizdir, korkunç soğuk diye düşünürsünüz, evin içinde gürlüyor.

Artık gölün kıyısına gelmişti, onu gören kimse de olmamıştı, gözüne çarptığı kimse olmamıştı gördük diyebilecek. Buzda kimsecikler yoktu, günün bu saatinde olamayacağını kestirmişti Unn. Öğleye doğru çocuklar gelirdi; buz kaya gibi sağlamlaştığından ve göze görünmez tehlikeli delikler olmadığından bırakırlardı onları başı boş ve istedikleri gibi. Göl büyüktü, kocaman bir buz alanıydı.

Kıyıya yakın, kara, parlak buz tabakasından bakmak çok hoş olurdu. Ama Unn, karnı üstüne yapıp, daha iyi görebilmek için ellerini gözlerine si-

per ederek bakacak kadar yetişkin değildi. Bir cam parçasından bakarmış gibi olurdu.

Derken güneş yükseldi, buz gibi ve eğik, buzuta kahve rengi dibine kadar aydınlattı, bütün taşları ve otları ile.

Topraktan biraz ötede su, taş gibi donmuştu. Hattâ dip bile beyazdı ve bunun üstünde kalın bir buz tabakası vardı. Bunun içindeki donmuş buz kitlesi genişti, ince uzun yapraklar, ince sazlar, tohumlar ve ağaçlardan dökülmüş molozlar, bacakları aralık kalmış kahve rengi bir karınca... Bütün bunlar donup kalmış ve güneş ışınları eriştiğinde boncuk boncuk parlayan hava kabarcıkları ile karışmıştı. Yumuşak, kara, taze su taşları göl kıyısında kabukları soyulmuş dallarla iç içe bir kitle olup çıkmıştı. Eğik eğrelti otları, buzun içinde güzel resimler gibi duruyordu. Kiminin kökü dipteydi, kimini de üstte yüzerken donan su yakalamıştı. Derken yüzey sertleşmişti ve kendini kurmağa koyulmuştu.

Uzanıp bakmağa başladı, gördükleri onu büyülemişti; her hangi bir masaldan çok daha güçlüydü bu. Biraz daha göreyim...

Buzun üstüne düm düz uzandı, artık soğuğu duymuyordu. İnce vücudu, aşağıda, dipte eğri büğrü bir insan biçimi olarak gölgeleniyordu.

Sonra parlayan buzdan aynanın üstünde durumunu değiştirdi. İncecik eğrelti otu, halâ buzun içinde ve aydınlığın parıltısında duruyordu.

Korkunç bir uçurum vardı.

Bu derin yerde, dip ve her şey kahve rengiydi. Birkaç yosunun arasında, küçük, bir kara kabuklu deniz hayvanı yatıyordu çamurun içinde, ayaklarından birini oynatarak. Bundan da bir şey çıkmıyordu; çamuru yerinden oynatamıyor, durumunu değiştiremiyordu. Fakat birden onun biraz ötesindeki çamurdan duvar devrildi, tümünden kara bir uçurumun içine dim dik daldı.

Korkunç uçurum.

Unn biraz ilerledi ve süzülen gölge de onu izledi, tam uçurumun üstüne düşerek ve sanki dipte çarçabuk emilmiş gibi yitti, Unn ürktü. Ama sonra anladı.

Vücudu titredi biraz, orada yatarken; berrak bir suda yatar gibiydi. Unn geçici bir başdönmesi duydu ve yeniden anladı ki, yoğun, kalın buz tabakasının üstünde güvenle yatmaktadır.

Dik uçurumdan bakış, gene de ürperti vericiydi. Yüzme bilmiyen için yüzde yüz ölüm demekti bu. Unn artık yüzebiliyordu, ama eskiden yüzme bilmediği bir dönem vardı, işte o günlerden birinde tıpkı böyle bir tehlike atlatmıştı. Ayaklarının altında birden hiç bir şey kalmayıverdiği yere kadar suyun içinde yürümüştü. Kaskatı kesiliverdi o an, tam aklından boşluğa yuvarlanacağını geçirirken... sert bir el arkasından kaptığı gibi çekmişti kenara, oynayan arkadaşlarının yanına onu.

Unn, korkunç uçurum üstüne düşüncelerinin sonuna gelmeden... bir parıltı çaktı karanlıktan ve ona vurdu: bir balık geçmişti ok gibi, sanki kızın gözlerine bir yön vermek istermişcesine. Unn, ara-

larında buz tabakası olduğunu unutarak yana kaçtı. Kurşuni renkte çizgileri vardı sırtında, sonra bir yana sıçramış ve kim bu kız gibilerden cam gibi gözlerinden bir bakış fırlatmıştı.

Hepsi bu, sonra yeniden derinlere dalmıştı.

Ve küçük balığın ne istemiş olduğunu pek iyi biliyordu Unn. Şimdi aşağıda öteki balıklara anlatıyordu, diye düşündü. Bir bakıma sevdi bu işi.

Fakat meraklı balık, onu bulunduğu yere bağlayan bağı koparmıştı. Kız şimdi üşüyordu da. Ayağa kalktı ve kaypak buzun üzerinde kayarak koşar gibi gitmeye başladı. Gölün içinden sivrilen tepeleri çarçabuk atlayıp koşarak bir süre topraktan yürüdü, sonra buzun üstüne geçti gene. Hareket onu ısıtmıştı ve bu çok hoştu.

Uzun süre koştu böyle; nehrin ağzına az bir şey kalmıştı. Sonunda vardı oraya.

Çağlayanı ne görmüş, ne duymuştu, çok aşağılardaydı o. Burada sadece akıp gitmekte olan suyun fısıltısı vardı, ağza doğru çok sessiz ve sakindi.

İşte büyük gölün ağzı. Bunun kenarı altından suyun sakin akışı öylesine yumuşaktı ki, onu görebilmek güçlkle mümkün olurdu ancak. Fakat soğukta oradan bir duman perdesi yükseliyordu. Ona bakakalmış olduğunun farkında değildi; sanki güzel bir düş gibiydi. Böylesine sade bir şeyi güzel bir düş yaratabilirdi ancak. İzin almadan böyle bir gezintiye çıktığı için vicdan azabı duymuyordu ve bunun için bir takım mazeretler bulmak çok güç olacaktı. Durgun su, sessiz bir neşe ile, buzla dolu Unn'dan akıp gidiyordu.

Bu sefer de, kendini tutamayıp gölgelerle dolu

bir kovuğa düşebilirdi.

Belki de, fakat çok iyi bir andı bu ve ona doğru akıp gelen görünüm başka her şeyi kovup uzaklaştırıyordu gene: Buzun altından sessizce ve parıldayarak gelen nehir, onun içinden geçiyor sanki, tam gerekeceği şeyi söylüyordu ona.

İkisi de, o ve su, öylesine sakindiler ki, kız biraz uzakta kendini uçurumdan aşağı atan suyun yarattığı çağlayanın sesini duyduğunu düşünüyordu şimdi. Suyun düşüşünün oradan duyulabileceğini kimse düşünemezdi, bunu okuldan biliyordu. Ama şimdi duyamıyordu bunu.

Oraya gidiyordu. Ötekini düşünmeyecekti. Bugün ondan kurtulmalıydı.

Bir gün okulca oraya gideceklerdi. Suyun kükreyen sesi, buzlu havanın içinden öylesine zayıf yankılandı ki, gerçekte bunu duymaması gerekirdi.

Uysal, kara ve gürültüsüz göl, her an taze ve temiz, buz tabakasının parlak kenarı altından ileri doğru kayıyordu ve sanki bir düşte akarmışçasına sakindi.

Çağlayanın uzak titreyişi ona nereye gittiğini ansıttı. Kendine geldi. O an neler duyduğunu birine anlatmak isterdi... ama bunu hiç bir zaman yapamayacaktı, biliyordu.

Durur durmaz anladı ne kadar üşüdüğünü. Soğuk giysilerini delip geçiyordu. Isınmak için koşmağa başladı.

Hemen aşağıda nehrin ağzında toprak hafifçe bayırlaşıyordu. Gürültüsüz suyun fısıltısı başladı. Nehrin yatık kenarları acayip buz şekilleriyle süslüydü, soğuk hava ile, ona göre daha ılık olan su-

yun serpintilerinden. Nehir bu süslü kenarlar arasından kıvrılıyor ve sarkık saçak buzlarını yalayıp geçiyordu.

Yandan vuran güneş ışınlarının altında toprak gittikçe ısınıyor ve çalı kümeleri, başka her şey gibi, kırağdan gümüş gümüş parlıyordu. Unn bu masal ülkesinde çalıdan çalıya atladı. Bu sırada çantasının içindeki kitapları ile sefertası da aşağı yukarı sarsılıp duruyordu.

Bayır daha da dikleşti. Akıntı, buzdan taşlarla parıldayan kara nehir taşlarının yaptığı çıkıntılarda birden gürültülü sesler çıkarmağa başladı. Unn düşünüyordu: Ben istemezdim dolaşmayı. Ama gerçek şuydu ki, daha da gezip dolaşmak istiyordu.

Şimdi aşağıdan gelen baştan çıkarıcı kükremeyi açık seçik duyabiliyordu. Boyuna akıp gidiyor... ve gittikçe daha baştan çıkarıcı, gittikçe daha haklı oluyordu.

Hızlı koşmaktan ısınmıştı. Nerde dursa soluğu küçük bulutlar yayıyordu çevresine. Kalın paltosu, daha çabuk hareket etmesine engel olacak kadar kalındı.

Unn daha da ısınmıştı, gözleri parlıyordu. Arada bir çalı kümelerinde duruyor ve sıcak, sağlıklı soluğu ile bulut kümeleri yapıyordu.

Bayır daha da dikleşti, nehir daha da kükreyerek kabardı, fakat çağlayanın gümbürtüsü, tehdit edici ve baştan çıkarıcı böğürtüsü ile halâ arkalarındaydı daha. Korunmak ister gibi «Bunu yapmak istemiyorum,» diye düşündü.

Ama yaptı. Bunun Siss ile ilgisi vardı.

Yanlış da olsa, serkeşlik de olsa, yapacağı tek

şeydi bu. Artık geri dönemezdi. Çünkü bu, bundan sonra göreceği bütün güzel şeylerle ve Siss'le ilgiliydi. Eğer bundan dönseydi, eğer aşağıdaki gürültüden kaçsaydı ve evine eli boş dönseydi, içinde büyük bir eksikliğin boşluğunu, bir daha ele geçiremeyeceği bir şey için özlem duyacaktı.

Kükreme birden güçlendi. Nehir, sarı renkte kanallar içinden akarak hızını arttırmaya başladı. Unn bayır kenarından aşağı, aralarında nasılsa bir ağaç bulunan, gümüş renkli karma karışık fundaların ve çalı yığınlarının içinde koştu. Kükreme güçleniyordu, yoğun su serpintileri yükseliverdi birden önünde... Çağlayanın tepesindeydi.

Kenardan aşağı düşecekmiş gibi durdu ve işte o an göründü çağlayan.

İki dalga geçti içinden: İlki insanı hareketsiz bırakan bir soğuk dalga, ikincisi canlılık veren bir sıcaklık... tıpkı başımızdan geçen ender olaylarda olduğu gibi.

Unn'un ilk geliyordu oraya. Yazın hiç kimse, bizimle çağlayana gelir misin diye sormamıştı ona. Teyzesi böyle bir yerden söz etmişti, o kadar. Şimdiye değin bunun üstüne hiç konuşma geçmemişti okulda, güz sonu, buz sarayı oluştuktan ve görülmeğe değer duruma geldikten sonra.

Ve neydi bu?

Buz sarayı olmalıydı.

Güneş birden çekildi. İki yanı sarp, dar ve derin bir dere vardı; güneş belki de daha geç vuracaktı.

oraya, fakat şimdilik buz gibi soğuk bir gölge içindedeydi orası. Unn, sivri tepeli küçük kulelerin, çatılarla örtülmüş duvarların, donmuş kubbelerin, tatlı eğrilerin ve kesme pencere süslerinin büyüleyici dünyasına daldı kaldı. Hepsi buzdandı bunların ve su aralarına dalıp bu buzdan sarayı sürekli olarak kuruyordu. Çağlayanın kolları, yeni biçimler yaratarak, yeni kolcuklara ayrılmıştı. Her şey parıl parıldı. Güneş daha gelmemişti, fakat bu saray, buz mavisi yeşil bir renkle yansıtıyordu kendini, ölümcül soğuğu ile. Çağlayan onun orta yerine atlıyordu, karanlık bir mahzene dalar gibi. Çağlayan daha da azdıkça, kayanın kenarından su yol yol düşüyor ve bu sırada rengi karadan yeşile, yeşilden sarıya ve beyaza dönüyordu. Ve dipteki taşlara çarpıkça beyaz köpükler haline geçtiği yerde kara mahzenden top sesi gibi bir ses geliyordu. Koca bir duman soluğu kalkıyordu havaya.

Unn neşeden bağırmaya başladı. Soğuk köpük onun soluğunun sıcak bulutlarını yutarken, bu çığlık da koca bir dalganın ve gürültünün içinde boğuluyordu.

Köpük ve serpintiler hiç bir yerde ve hiç bir an eksik olmuyordu, çılgınca olmasına karşın, özene bezene ve güvenle sürdürüyordu yapısını kurma işini..Su, donun yardımı ile sarayın yapımı için yoldan çevrilmişti: Daha büyük, daha yüksek, küçük köşkler, geçitler, patikalar ve bunların üzerinde buzdan kubbeler, Unn'un hiç görmediği kadar karmaşık ve görkemli şeyler.

Tam üstünden bakıyordu. Onu bir de aşağıdan görmeliydi ve bayırdan aşağı yavaş yavaş inmeye

başladı, çağlayanın yanındaki kırağı içinde bayırdan. Saray öylesine yüce ve şaşırtıcı idi ki, onu tümenden kendine çekmiş, içmiş, emmişti.

Ancak yanına indiği zaman gördü onu, yerde duran küçük bir kızın gözleriyle ve içindeki suçluluk duygularından küçük bir zerre bile kalmadı. Oraya gitmekten daha doğru bir şey olamayacağını düşünmekten kendini alamıyordu. Bulunduğu yerden bakıldığında bu dev buz sarayı, yedi kez daha kocaman ve daha aşkın olduğunu tanıtlıyordu.

Ordan buz duvarlar gökyüzüne değermiş gibi görünüyordu; o bunu düşünürken duvarlar büyüyordu. Esrikleşmişti. Bulunduğu yer küçük kuleler ve kapılarla doluydu, sayısını söylemek olanaksız. Sarayı her yönde büyütmişti su ve asıl çağlayan, kendisi için açık bir yer bırakarak, tam onun orta yerine düşüyordu.

Suyun bıraktığı yerler de vardı ki, buraları bitmişti artık, parıl parıl ve kuruydular. Öteki yerler köpükle, su damlaları ile ve mavi-yeşil buza dönmüş bir parlaklıktaki nem kabarcıkları ile örtülüydü.

Büyülü bir saraydı bu. Onun içine girecek bir yol bulmalıydı Unn. Bir sürü görülmemiş geçit ve girişle bağlı olmalıydı... ve Unn girmeliydi oraya. Saray öylesine olağanüstü bir görünümdeydi ki, Unn onun karşısında dururken herşeyi unuttu. İçeri girmek isteğinden başka hiç bir şeyin farkında değildi.

Fakat yolu bulmak kolay değildi. Kapı gibi görünen bir çok yer aldattı onu, fakat vaz geçmedi Unn, ve sonunda içinden sular damlayan, kendisinin

sıgabileceği genişlikte bir yarıklık buldu.

İlk odaya girdiğinde kalbi küt küt atıyordu.

Yeşil, soluk aydınlığın yardımını ile, şuraya buraya işlemişti; acı bir soğuktan başka bir şey yoktu içerde. Uğursuz bir şey vardı odanın içinde.

Düşünmeden bağırdı: «Hey!» birini çağırır gibi. Boşluk veriyordu bu duyguyu; bağırarak zorundaydınız. Neden bilmiyordu, ama orada kendinden başka kimsenin bulunmadığını anlıyordu.

Karşılık geldi der demez. «Hey» diye cevap verdi oda, mecalsiz.

Nasıl korktu!

İnsan bu odanın mezar gibi ıssız olduğunu umabilirdi, ama orası da bir kükreme ile doluydu. Çağlayanın gürültüsü buz kitlesine işlemişti. Dipteki taşlara çarptıkça köpüklenen suyun dışardaki yabancı oyunu, burada alçak, tehlikeli bir çalkantı durumuna geliyordu.

Korkusu geçsin diye biraz durdu Unn. Kime seslendiğini ve ona neyin karşılık verdiğini bilmiyordu. Olağan bir yankı değildi o.

Belki de oda öylesine büyük değildi, kim bilir? Büyük gibi görünüyordu. Odadan daha da karşılıklar almağı denemeğe kalkmadı da, içeri biraz daha girmek için yol araştırmağa bakındı. Yeniden gün ışığına çıkmak bir an bile aklına gelmiyordu.

Arar aramaz da buldu bir yol: arasında parlak buz sütunları olan büyük bir yarıklık buldu.

Daha çok geçite benzeyen bir odaya çıktı, ama burası da deminki gibi bir odaydı. Yarı fısıltılı bir sesle, «Hey!» diye denedi onu da ve yarı ürkek bir «Hey» karşılığı aldı. Bunun gibi odaların saraya

bağlı odalar olduğunu anlıyordu... büyülenmiş, tuzağa düşmüştü, arkasında kalanla ilgili değildi. O anda sadece sarayları düşünüyordu.

«Siss!» diye bağırmadı karanlık geçitte, «Hey!» diye bağırdı. Bu beklenmedik büyülenme içinde Siss'i düşünmüyordu, bu yeşil buz sarayındaki iç içe odaları düşünüyordu ve her birine girmeliyim diyordu.

Soğuk delip geçiciydi, ve o soluğum büyük bulutlar çıkarıyor mu diye görmeğe kalktı, fakat aydınlık çok soğuktu. Burada çağlayanın gürültüsü aşağıdan geliyordu... ama doğru olmayabilirdi bu. Böyle bir sarayda hiç bir şey gerçek değildi, ama siz onu benimsemiş görünürdünüz.

Güz geldiğinde kış havasının başladığı zaman teyzenin ona verdiği sıcak paltoya karşın o an biraz üşüdüğünü ve titrediğini kabul etmek zorundaydı. Ama öteki odaya geçtiğinde heyecandan bunları hemen unutacaktı, ama öteki oda bulunmalıydı, Unn olduğunu bildiği kadar güveniyordu bulacağına.

Buna dar bir oda denilebilirdi, öteki ucunda bir çıkış kapısı vardı: yeşil, kuru buz, suyun artık bırakmış olduğu bir yarık.

İkinci odaya girdiğinde gördüğü şey karşısında soluğu kesildi: taşlaşmış bir ormanın ortasındaydı. Bir buz ormanı.

Bir süre buraya fışkıran su, sanki pirinç sapları, dalları dondurup bırakmıştı ve küçük ağaçlar ta dipten büyüklerine yapışmıştı. Burada gördüğü şeyler bu budur, şu şudur diye betimlenemezdi... ama tümü de böyle bir yerin yaratıklarıydı ve insan her şeyi olduğu gibi kabul etmek zorundaydı. Ga-

rip bir masal dünyasına bakıyordu, açılmış gözlerle. Su uzaklarda çağılıyordu.

Oda aydınlıktı. Güneş ışığı yoktu - belki de tepenin ardında idi güneş halâ - fakat gün ağarmıştı, buz duvarlar içinde görülmedik bir aydınlıkla parılıyordu. Korkunç soğuktu.

Fakat orada olduğu sürece soğuğun önemi yoktu; bundan başka nasıl olabilirdi, soğuğun eviydi burası. Unn faltaşı gibi açılmış gözlerle ormana baktı ve burada da tereddütlü, deneyici bir sesle bağırdı: «Hey!»

Bir karşılık çıkmadı.

Şaştı kaldı. Cevap vermemişti.

Her şey taş katısı buzdu. Her şey olağanüstüydü. Ama cevap vermemişti ve bu doğru değildi. Tüyleri ürperdi, tehlike içinde olduğunu hissetti.

Orman düşmancaydı. Oda inanılmaz bir görkem içindeydi, fakat düşmancaydı ve onu korkutuyordu. Hemen çıkmak için bir yol aradı, bir şey olmadan çıkmak için. İleriden ya da geriden, artık onun için hiç bir ayırımı yoktu, bütün duyularını yitirmişti.

Ve derken geçeceği bir başka yarık buldu. Nereye gitse önünde kapılar açılıyor gibiydi. Tam geçerken, eski günlerden tanıdığı yeni çeşit bir aydınlıkla karşılaştı; bildiğimiz gün ışığı idi bu.

Acele çevresine baktı, biraz düş kırıklığı içinde; bildiğimiz gökyüzü idi üstündeki. Buzdan bir tavan değil, soğuk mavi bir kış göğü güvenle yükseliyordu. Dümdüz, buzdan duvarları ile yuvarlak bir odadaydı. Burayı da sular basmış, fakat sonradan başka bir yere akıp gitmişti.

Unn, burada «Hey!» diye bağırmaya cesaret edemedi. Buz ormanı bunu önlemişti, fakat bu bildiğimiz gün aydınlığında solğunun çıkaracağı bulutları deniyor ve duruyordu. Bunu düşündükçe gitgide daha üşüdüğünü anlıyordu. Yürürken kazandığı sıcaklık çoktan tükenmişti, içindeki sıcaklık şimdi sadece bu küçük soluk bulutlarındaydı. Birbiri arkasına çabuk çabuk bıraktı gitsin bu soluklar.

Devam etmek üzereydi, fakat birden durdu. Biri «Hey!» diye seslenmişti. Şu yönden. Dört döndü, ama kimseyi bulamadı. Fakat bunu aklı almamıştı.

Eğer bu çağırana biri değilse odadır diye düşündü. Bundan hoşlandığından emin değildi, ama yumuşak bir sesle, gerçekten de fısıltıdan pek yüksek olmayan bir sesle cevap verdi: «Hey!»

Bu iyi geldi ona. En doğrusunu yaptığı kanısı içindeydi, bundan cesaret alarak da hemen daha ileri gidebileceği yeni bir yarık bulmak için aramağa başladı. Bulduğu yerden çağlayanın kükreyişi ağır ve derindi; görme olanağını elde etmeksizin yaklaşıyordu ona. Devam etmeliydi.

Unn soğuktan titriyordu şimdi, ama bunu bilmiyordu, çok heyecanlıydı. İşte bir kapı! İstemesiy-le karşısında bulması bir oluyordu kapıyı.

Çarçabuk geçti arasından.

Ama bu oda da şaşırtıcı idi. Gözyaşları odası diyebileceğimiz bir odada idi.

İçeri daha adımını atar atmaz, ensesine bir su damlasının indiğini duydu. İçinden geçtiği kapı kadar alçaktı ki, bu yüzden iki büklüm olmak zorunda kalmıştı.

Bir gözyaşı odası idi bu. Cam duvarlar çok in-

ceydi, ve sanki bütün oda yarı karanlıkta bu düşen damlalarla akıyor, ağlıyordu. Bununla birlikte hiç bir yapı kurulmamıştı orada, damlalar tavandan yumuşak bir sıçrayışla, yerdeki gözyaşı havuzcuklarına düşüyordu. Tümünden kederliydi.

Damlalar paltosunun ve yün başlığının içine de düştü. Bu bir şey değil, kalbi kurşun gibi ağırdı. Oda ağlıyordu. Niçin ağlıyordu?

Durması lâzımdı bunun!..

Durmadı. Tam tersine, çoğalır gibi oldu. Su bu yandan daha da büyük ölçüde geliyor, damlama sıklaşıyor, gözyaşları daha bereketli düşüyordu.

Duvarlar sızmağa başladı. Unn kalbi çatlayacak sandı.

Bunun su olduğunu biliyordu elbet, ama tam da bir gözyaşı odasıydı bu. Ve onu git gide daha çok kederlendiriyordu: Böyle bir odada birini çağırmak, ya da çağırılmak boşunaydı. Suyun kükreyişine bile aldırılmaz bir duruma gelmişti.

Damlalar paltosunun üzerinde buz taneleri haline geliyordu. Derin bir sıkıntı içinde, oradan çıkıp gitmeye davrandı. Duvar boyunca sendeleyerek yürüdü ve der demez buldu çıkış yolunu.. ya da giriş yolunu, ne bilsin!

Geçtiği öteki geçitlerden daha da dardı bu çıkış yolu ama, sanki pırıl pırıl aydınlatılmış bir hole açılıyor gibiydi. Unn bunu görebiliyordu şimdi, oraya bir an önce gitmek tutkusu ile içi yandı, sanki ölüm kalım işiydi bu Unn için.

Çok dar, geçemedi arasından. Ama geçmek zorundaydı. Palto kalın, diye düşündü, ve paltosu ile çantasını yere bıraktı, dönüşte almak üzere. Bunun

üstünde de öyle çok durmadı, ne olursa olsun, yalnızca içeri girmeği düşünüyordu.

Şöyle bir sıkıca dayanınca, ince ve kıvrak olduğu için, başardı işi.

Yeni girdiği oda bir harikaydı, öyle geldi ona. Duvarlardan ve tavandan sızan yeşilimsi parlak ışık onun gözyaşları ile ıslanmış ruhunu canlandırdı.

Elbette! Birdenbire anladı, şimdi onu açık seçik olarak görebiliyordu: kendisiydi orada ağlayan demin. Niçin bilmiyordu, ama kendisi olmuştu, kendi gözyaşlarına dalan.

Merak edecek bir şey yoktu. Yeşil ışıkla aydınlatılmış bu tertemiz odaya ilk adımını attığında, bir duraklama olmuştu kapıda. Burada tavadan sular damlıyordu, ve çağlayanın kükreyişi sönüktü. Bu oda bağırarak için yapılmıştı sanki, haykırarak bir şeyiniz varsa, dostluk ve yardım üstüne yabancı bir çığlığınız.

Taştı fışkırdı, «Siss» diye bağırması.

Ve derdemez duruverdi. «Siss» karşılık olarak üç yönden geldi en az.

Haykırışı çağlayanın sesi ile karışsın diye bir süre durdu orda. Sonra odaya geçti. Geçerken de annesini, Siss'i düşündü... ama çok kısa bir an yapabildi bunu. Seslenmesi bir kapı açmıştı önünde; şimdi o kapı gürültü ile kapanıyordu.

Benim burda ne işim var? Aşağı yukarı dolaşırken aklına geldi. Gittikçe daha dik ve tanınmaz bir durumda dolaşıyordu ama çok da adım atmıyordu. Benim burda ne işim var? Bu bilmeceyi çözümü bulmağa kalkıştı. O sırada, garip bir heyecan içinde ve yarı bilinçli, dolaşıyordu.

Şimdi kenarın yakınındaydı: buz ona el koymuştu.

Dondurucu soğuğu duydu. Paltosu bir yerde kalmıştı, o yüzden. Soğuk artık onun bedenine istediği gibi taşınabilirdi. Unn korktuğunu hissetti, duvardan yana ok gibi fırladı sıcak paltosunu bulmak için çıkmaya. Nerden girmişti içeri?

Duvar bir buz dağı idi, sıkı ve dümdüz. Öteki duvara saldırdı. Kaç duvar vardı orda? Nereye yöneldiyse, tümü sıkı ve dümdüzdü. Çocuk gibi bağırmağa başladı, «Dışarı çıkacağım, dışarı!» O an buldu kapıyı.

Fakat acayip bir saraydı bu: paltosunun bulunduğu yere gidemiyordu bir türlü, hiç de hoşuna gitmeyen bir duruma girmişti.

İşte başka bir oda. Gerçekten küçüktü bu oda, alçak tavandan inen damlayan sarkıtlarla, yerden yükselen dikitlerle, birçok köşeli çentikli duvarlarla doluydu; bu duvarlar öyle kalındı ki, yeşil ışığı zayıflatıyordu. Ama çağlayanın kükreyişi hiç de hafiflemiş değildi, burada birden ta yanınıza değin geliyordu sanki, ya da dizlerinizin altına, yahut öyle bir yerde olabilirdi ki... ama bu yer odanın içinde bir yerdi sanki.

Duvarlarından sular damlayan oda, ona demin bağırdığı odayı hatırlattı. Şimdi bağırıyordu. Soğuk önlüyordu bunu, ve herşeyi bulandırıyordu. Aklına çok şeyler geliyordu, ama sanki sis içinde; onu yakalamağa kalktı mı, yerinde başka bir şey buluyordu. Buranın yüzde yüz tehlikeli bir yer olduğu aklına gelmiş olmalıydı, ve o buz sarayının bir par-

çası olan yüksek ve meydan okuyucu bir sesle bağıracaktı «Hey! Hey!»

Fakat buna gerçek bir haykırış denemezdi. Başka bir düşünce almıştı onun yerini, ve Unn zar zor duydu kendi sesini. Saray hiç oralı değildi, tek karşılık yabani bir kükreyiş oldu. Bu kükreyiş bütün öteki sesleri silip süpürdü. Gene aldırış eden yok. Başka bir düşünce, başka bir soğuk dalgası kesip atmıştı onu.

Taban ıslaktı su damlalarından. Kimi yerde suyun yüzeyi ince ince buz tutuyordu. Durulacak yer değildi burası... Unn karma karışık duvarlar arasında bir kapı daha aramağa başladı.

Son odaydı bu; artık burdan öteye gidemezdi. Belli belirsiz düşündü bunu. Dışarıya çıkan bir yol yoktu nasılsa. Ne yaptıysa boşunaydı artık. Bir çok kapı vardı, ama bunlar bir yerlere çıkmıyordu, insan daha çok buza ve aydınlığın garip yansımalarına dalıyordu.

Ama Unn içeri girmişti ya?

Böyle düşünmek boşuna. İçerisi değildi ki orası, dışarısı idi artık... İşte bu da bir sorun diye düşündü, şaşırarak. İçeri girdiği kapı, dışarı çıkmak istediği zaman elbette bulunmuyordu.

Bağırarak neye yarar, kükreme boğuyordu sesi. Bir gözyaşı çukuru bekliyordu onu, önünde hazır. Belki onun içine düşebilirdi, ama oraya kadar gide-miyordu.

Biri duvara mı vuruyordu?

Hayır, burada hiç kimse duvara vuramazdı. Buz duvarlara vuramazsınız. Üstünde duracak küçük bir toprak parçasıydı aradığı.

Sonunda rutubetsiz, ama kuru don bir köşe buldu. Ayaklarını altına alarak oturdu orda, artık duymadığı ayaklarını.

Soğuk bütün vücudunu sertleştirmeğe başlamıştı şimdi, artık soğuğu o kadar keskin duymuyordu. Yorulduğunu anladı, biraz oturmak zorundaydı çıkış kapısını ciddiyetle aramağa başlamadan önce ve buradan kaçıp gitmeden.. paltosuna, teyzesine, Siss'e gitmeden önce.

Düşünceleri gittikçe karışmağa ve belirsizleşmeğe başladı. Bir ara annesi belirdi gözünün önünde ve derdemez silindi gitti. Üst yanı bir sisti, parıltılarla tel tel olmuş, ama artık onun dikkatini bile çekmiyordu. Daha sonra yeterince düşünecek vakti olacaktı.

Her şey o denli uzaktı ki, her şey geri çekiliyordu. Bu sarayın içinde, bütün bu garipliklerin arasında koşmaktan yorulmuştu, biraz oturmak ne tatlıydı, şimdi soğuk o kadar rahatsız etmiyordu onu. Oturmuş, ellerini oğuşturuyordu. Nedenini unutmuştu. Oysa çift eldiven giymişti.

Damlalar gene oyun etmeğe başladılar ona. Korkunç gürültünün yanı başında önceleri bir şey duymamıştı, ama şimdi fark ediyordu düşen damlaların tıp tıplarını. Alçak tavandan sızıyor ve dikitleyin, kirli su birikintilerinin içine düşüyordu... ve bir ses çıkıyordu bundan, tekdüze ve kesintisiz: pıt pıt, pıt pıt.

Peki neydi bu?

Unn doğruldu. O zamana değin duymadığı bir şey geçti üstünden, başladı bağırmağa — şimdi derin, kara bir kuyu dolusu çığlığı vardı onun, eğer

gerekerserse — fakat tek bir haykırıştan fazlasını çıkaramadı.

Buzun içinde bir şey vardı. Önce şekilsizdi bu şey, ama onun bağırması ile bir biçim kazanmıştı ve buzdan bir göz gibi parlamaya başladı yukarda, karşısında durdu Unn'un, bütün düşüncelerini durdurarak.

Besbelli bir gözdü bu, kocaman bir göz.

Unn'a bakarak genişledi genişledi, tam ortasında buzun ve aydınlıkla dolu. Sadece bir kez bağırmasının nedeni buydu. Ve bununla birlikte, bir daha baktığında korkunç değildi artık.

Düşünceleri çok basitti şimdi. Soğuk yavaş yavaş etkisiz bırakıyordu bu düşünceleri. Buzun içindeki göz iriydi ve hiç kırpmadan bakıyordu ona, ama, korkacak bir şey yoktu, bütün düşündüğü şeydi: Daha ne arayıp duruyorsun? İşte burdayım. Bu gibi durumlarda aklına gelen şey gene geldi: Ben bir şey yapmadım ki...

Korkacak bir şey yok.

Eskisi gibi oturdu gene, dizlerini kaldırarak, ve çevresine baktı, çünkü göz daha da aydınlanmıştı, oda daha belirliydi.

Sadece kocaman bir gözdü o.

Kocaman gözler vardı burda.

Fakat ona yukarıdan bakıyor gibi geldi, ve bu yüzden başını kaldırmak zorunda kaldı, hiç çekinmeden baktı göze.

Burdayım işte. Ben her zaman burdayım. Bir şey yapmadım.

Oda, yavaş yavaş, damlayan suyun tıp tıpları ile doldu. Her damla bir şarkının parçası gibiydi. Arkada o sert, kesintisiz kükreyiş çalıyordu ve sonra daha tiz damla sesleri geliyordu, çağlayanın çıkardığı sesin orta yerinde tatlı bir müzik gibi. Çoktan beri unuttuğu bir şeyi hatırlattı bu ona, bu yüzden de dosttu ve güven vericiydi.

Göz tam ona bakıyordu, daha da ışık saçarak. Ama Unn ona cesaretle baktı, büyüyeceği kadar büyüsün, istediğince incelesin onu; korkmuyordu bu gözden.

Üşümüyordu da. Rahat değildi, garip bir felce uğramıştı, ama üşümüyordu. Birden korkunç üşüdüğü o anı ansıdı, ama şimdi üşümüyordu. Bir ağırlık, bir gevşeklik duydu, gerçekten de uyumak isterdi bir azıcık, ama göz bırakmıyordu.

Aydınlık çoğaldı.

Artık hiç kıpırdıyamıyordu, duvara yaslanmış, başını kaldırmış, gözün aydınlığına bakıyordu. Göz gittikçe parlaklaştı ve ateşle dolmağa başladı. Gözle arasında, tekdüze müziği ile düşen damlaların parıltıları çakıyordu. Ateşli gözdü sadece onu uyaran, çünkü şimdi oda bir alev dalgasına bürünmüştü birden. Sonunda kış güneşi, buz sarayına girecek kadar yükselmişti. Soğuk kış güneşi, eski gücünden şaşılacak kadar büyük bir parçayı kendinde saklamıştı.

Işınları kalın buz duvarlara, köşelere ve kapılara işliyor ve bu kederli odayı bir oyun devinimine boğarak aydınlığı olağanüstü biçimlere ve renklere çeviriyordu. Tavandan inen sarkıtlar, yerden yükselen dikitler ve su damlaları hep birden odaya dö-

külen aydınlık dalgası içinde oynuyorlardı. Ve damlalar, küçük odanın içinde her seferinde bir tane daha az düşerek gittikçe sertleşip parlıyor, daha da sertleşip parlıyordu. Nerdeyse dolacaktı oda.

Göz kamaştırıcı bir ışık dalgası. Unn'un, aydınlıktan başka her şeyle ilgisi kopmuştu. Ona bakan göz tutuşmuştu, her şey aydınlık içindeydi. Korkunç aydınlık oldu diye düşündü donuk donuk.

Uyumağa hazırdı, ısınmıştı da. Artık soğuk değildi burası hiç de. Odanın buz duvarları içinde biçimler oynuyordu, aydınlık gittikçe daha da parlıyordu. Herşey yukardan aşağı dönüyordu.. herşey delici bir parlaklığa bürünüyordu. Bir kez bile garipsemedi bunu, herşey olması gerektiği gibiydi. Uyumak istiyordu; güçsüz, ağır ve halsizdi.

İKİNCİ BÖLÜM

KARLA ÖRTÜLÜ KÖPRÜLER

I

UNN KAYBOLUYOR

Sadece bir düşünüydü bu? Unn'la ben miydik dün akşam? Evet!

Kuşkusu dağılınca gerçek aydınlandı: Öyle olmuştu. Şaşkınlık ve kıvanç içinde.

Bugün bütün duyduğu, Unn'a yenilenen özlemiydi. Doğru okula gitmeliydi onunla buluşmak için. Bugün bunu yapabiliirdi, herşey değişmişti.

Siss, şimdiden sonra herşeyin değişeceğini bir süre düşünerek yatmıştı. Şu düşüncede kendisini çok ciddi buldu: sonuna değin arkadaşımı Unn'un. Elinden geldiğince değerlendirdi bunu.

Annesi babası ona bir şey sormadılar bugün. Gece eve gelişindeki gariplik üstüne hiç söz etmediler. Belki biraz bekliyeceklerdi bunun için. Bir iki gün kadar. Sonra da sanki istemeye istemeye soracaklardı. Bir çok şeyi bu yoldan bulup çıkarırlardı.

Ama bunu bulamazlar! Burda durur. Unn üzerine onun ağzından bir tek sözcük alamayacaklardı.

Unn'un gözlerinde parlayan ne olursa olsun üstünde konuşulamayacak kadar inceydi.

Öteki sabahlar gibi bir sabahtı. Soğuğa karşı sıkı sıkı giyindi Siss, çantasını aldı ve okula yollandı.

Kim önce gidecekti acaba? Okula varmadan yolları karşılaşmazdı. Yolda hiç görmemişlerdi birbirlerini.

Unn utanacak, sıkılacak mıydı bugün? diye düşündü.

Soğuk görülmemiş bir acılıktaydı. Gümüş rengi incecik alaca karanlığın üstünde gök, çelik gibi mavi mavi titriyordu. Yolun iki yanından korkacak hiç bir şey yoktu bugün; sabah karanlığı yavaş yavaş dağıldıkça tatlılaşıyordu. Geceleyin bir insanın oradan geçerken korkması çok garipti.

Unn'un nesi vardı?

Belki de bir gün gene anlatır bana. Durmayacağım üzerinde, şimdi istediğim onunla olmak sade. Bana anlatması gerekmez. Dokunaklı bir şeydir; ne olduğunu bilmek istemem.

Siss sıcacık sınıfa girdiğinde Unn daha gelmemişti. Çocukların çoğu oradaydı. Kimi de «Hey Siss» dedi rastgele.

Dünkü buluşma üstüne ağzını açmadı hiç. Belki de onlar bunu bekliyorlardı, mektuplar gidip gelmişti, fakat tuttular kendilerini. Belki Unn geldiğinde ne olacak diye bekliyorlardı. Siss hepsini hesap etmişti: Unn kapıda görününce gidip karşılayacaktı onu, görsünler ne olduğunu. Bu düşünce onu öylesine mutlu kıldı ki, ateş bastı.

Değişmiş miydi o kadar? Eski arkadaşlardan

bir kız «Nen var Siss?» diye sordu.

«Bir şey yok.»

Yoksa şimdiden anlıyorlar mıydı Siss'in onları bırakıp sevine sevine Unn'a gittiğini? Gözleri böylesine keskin miydi? Adam sen de, hiç fark etmez. Nasılsa gizli kalmazdı. Beceriksizliğine beceriksizdi ama yapmak zorundaydı da: dostça gidecekti Unn'un yanına.

Neydeyse alaca karanlığın içinden çıkıp gelmiyecek miydi? Yeni bir şey gibi?

Ama görünürlerde yoktu. Unn'dan başka hemen bütün çocuklar gelmişti. Öğretmen de gelmişti. Vakit tamamı.

Öğretmen, günaydın, dedi.

Ama Unn gelmiyordu.

Kürsüden de doğrulandı bu: «Unn yok bugün.» Derse başladılar.

Unn yok bugün. Basit bir olay. Göz kulak kesilmiş olan Siss, öğretmenin sesinde hafif bir şaşma duydu. Öteki çocuklar hiç bir şeyin farkında olmazlardı. Kimi gün biri gelmezdi, kimi gün başkası. Üstünde durulmazdı. Unn'un bugün gelmemiş olduğu kayda geçiyordu. Hepsi bu.

Siss, sinirli sinirli oturuyordu sırasında.

Unn'un okulu hiç asmadığına dikkat etmişti, bugün özel bir şey olmuş olacaktı. Siss, hiç tereddüt etmeden bunu, önceki gece yatak odasındaki buluşmalarına bağladı. Unn bugün sadece onunla karşılaşmamak için mi gelmemişti? Böylesine canı sıkın mıydı?

Teneffüste bir şey olmamış gibi davranmağa çalıştı Siss. Kimse böyle olmadığını söylemediğine gö-

re, demek bunu güzelce başarıyordu. Unn'un gelmediği üzerinde de kimse durmuyordu; zaten yabancıydı o.

Ders saatleri geçiyordu. Kış sonu güneşi yükselmiş, pencere camlarında var gücü ile parlıyordu. Siss güneşin batmasını ve günün bitmesini bekliyordu sadece, ancak o zaman gidip Unn'u sorabilirdi. Gün de uzadıkça uzuyordu sanki.

Öğleden az sonra güneş alçaldı. Kısacık iniş yolunu geçmeden önce sisle örtüldü, çarçabuk koyu kurşuni bir bulutla çevrilen bir sisle.

Kürsüdeki ses şöyle diyordu: «Hava raporu bugün öğleden sonra değişiklik olacağını bildiriyor. Kar beklenmektedir.»

Kar.

Bu yıl ilk kez.

Kısa, ama anlam dolu: kar.

Özel bir anlamı vardı bunun. Çocuklar bu sözcüğün ne demeğe geldiğini iyi biliyorlardı, yaşamın önemli bir parçası. Kar.

Kürsüdeki ses devam etti: «Demek soğuk da kırılacak belki.»

Ve gene: «Ama sonra da kar örtecek buzu.»

Bir an hepsi kederli bir düşünceye daldılar: Cenaze alayları ve benzeri şeyler üstüne. Buydu bunun ansıttığı. Göl karaydı son günlerde ve çelik gibi parlıyordu. Çok soğuk olmuştu, ama harika kayak mevsimi uzun sürmüştü. Bugün bitecekti artık, bugün kar gelecekti.

Son dersten sonra okuldan çıktıklarında buz beyazlaşmağa başlamıştı bile.

Okul bahçesinde toprak hâlâ kuruydu, ama ha-

va kurşuniydi, başınızı kaldırırsanız yüzünüzde görünür görünmez bir kaç kar tanesi hissederdiniz... Koca buz ovası da şimdiden beyazlaşmıştı. Aynanın dış yüzeyi, başka şeylerden önce kar taneleriyle örtüldüğünden sağlamlığını yitirmişti.

Ne denli şaşılacak bir hızla yok olup gidiyor. Buz düzdü, beyazdı ve ölüyordu.

Ve son derse girdiklerinde soru geldi: «Unn'un bugün neden gelmediğini bilen var mı?»

Bu sorunun Siss'i nasıl ürküttüğünü kimse görmedi. Bir an gelip geçmişti. Herkes birbirine baktı; kimsede bir şey bildiğini gösteren bir hal yoktu.

«Hayır» diye karşılık geldi sonunda, bütün bir içtenlikle.

«Belki gelir diye bütün gün bekledim,» dedi öğretmen. «Gelmemezlik etmezdi hiç. Sanırım hastalanmıştır.»

Unn'un, kendi gözlerinde olduğundan çok daha önemli sayıldığını anladılar. Ne denli çalışkan olduğunu biliyorlardı elbet. Fakat o her şeyden uzak dururdu. Arada bir onların yanına geldiğinde, birleşme nedeni ortadan kalkar kalkmaz uzaklaşır giderdi, ve onlara yukardan bakar dururdu, önceki gibi.

Saf saf bakıyorlardı kürsüye. Unn'un övüldüğünü anlıyorlardı. Öğretmen yukarıdan aşağı sıralara baktı: «Unn'un hasta olup olmadığını bilen bir arkadaşı yok mu? Bütün güz bir tek gün bile gelmezlik etmedi.»

Kimse cevap vermedi. Siss kuşku içinde oturuyordu.

«Bu kadar yalnız mıydı?» diye sordu öğretmen.

«Hayır değil di.»

Herkes Siss'e döndü. Oydu söyliy en bunu, ya da nerdeyse bağıra bağıra söyliy en. Kıpkırmızı olmuş, oturuyordu sırasında.

«Sen miydin Siss?»

«Evet.»

«Unn'u tanıyor musun?»

«Efendim?»

Ötekiler kuşkuyla baktılar.

«Öyleyse biliyor musun bugün nesi var?»

«Bugün görmedim onu.»

Siss her zamanki halinden öylesine farklı görünüyordu ki, öğretmen bu işi daha da kurcalamağı düşündü. Ona yaklaştı. «Dedin ki...»

«Ben dedim ki, Unn'un arkadaşayım,» diye bağırdı, daha öğretmen sözünü bitirmeden. Şimdi anladılar, diye düşündü.

Yanında oturan kızlardan biri «Ne zamandan beri?» demek ister gibi baktı ona. Meydan okur gibi ekledi Siss, «Dün akşam dost olduk. İşte öğrenin şimdi.»

«Sevgili çocuğum!» dedi öğretmen. «Ne yaptık biz Siss?»

«Bir şey yapmadınız.»

«Peki, dün akşam iyi miydi Unn?»

«Evet, iyiydi.»

«Anlıyorum. Peki, öyleyse eve dönerken uğrar, ne olduğunu sorarsın. Onun yolu başkadır, biliyorum. Ama dönüşte yolunu biraz uzatmaktan sıkılmazsın değil mi?»

«Hayır,» dedi Siss.

«Teşekkür ederim.»

Ötekiler şaşkın şaşkın baktılar Siss'e, ve ayrılırken sordular: «Unn hakkında ne biliyorsun?»

«Bir şey bilmiyorum.»

«Yo, buna inanmayız. Senin bir şeyler bildiğini anlıyoruz. Öğretmen de anladı bunu.»

Daha da kuşkulandılar. Siss'in birdenbire Unn'dan yana geçmesi olayını yutacak değillerdi. Siss'in söylemek istemediği bir şeyler bildiğini fark ediyorlardı.

«Bize öyle geliyor ki, sen bir şeyler biliyorsun, Siss.»

Çaresizlik içinde baktı onlara. Birden Unn üstüne yalnızca Siss'in bildiği olağanüstü bir şey çıkmıştı ortaya.

Evlerine yollandılar. Üstlerinde gökyüzü yoğunlaşıyordu. Kar daha yeni serpiştirmeğe başlamıştı. Siss yanında birkaç arkadaşı ile gidiyordu. Onların düşünceli olduklarını fark ediyordu. Unn üstüne bildiği neydi ki? Siss'in ayrılacağı yere geldiler. Hepsi durdular, garip bir halde. Gücenmişlerdi. Suçlu Siss'ti.

«Ne var?» diye sordu sert sert.

Ötekiler bırakıp gittiler onu.

Siss derdemez acele koştu küçük kulübenin yolundan aşağı. Sonra... orda başladı: Kar.

Kar başladı. Hava yumuşamıştı şimdi, karanlık basıyordu, asıl kar gelebilirdi artık. Donmuş bir görünümün üzerinden aşağı doğru boşanıyordu. Katı toprak ve donmuş bayırlar. Siss, teyzenin evine varmadan oldu bu. Oraya vardığında avlu artık be-yazlamıştı.

Görünürde in cin yoktu.

Un üstüne ne biliyorum ben?

Bir şey var sanıyorlar. Var, ama Unn ile benim için var. Ve belki de Tanrı için, diye ekledi. Süren kara bakıyordu.

Yolda önemli bir duraklama.

Yağan karın içinden Teyzeyi gördü, onun bahçeye girdiğini görünce hemen dışarı çıkmıştı. Ne demekti bu? Çok üzgün olduğunu anlıyordu... ve teyze sanki onu gözlüyormuş gibi karşılamaya çıkıyordu.

Niçin böyle yapıyordu?

Siss kar birikintileri üstünden bir iki sıçrayıp temiz halıya ayak bastı. Teyze, kar taneleri arasından üzüntüyle bakarak, ufacık ve yalnız, onu bekliyordu.

«Unn'a bir şey mi oldu?» diye bağırdı nerdeyse, Siss daha kapıya varmadan.

«Ne?» dedi Siss, soluk soluğa.

Şaşırtıcı bir şey bu.

Her şeyi evirip çevirmesi lâzımdı. Çünkü her şey tersine dönmüştü.

«Neden sen geldin, Unn gelmedi diye soruyorum?»

Böylece bütün yapabildiği, ilk kuşkularını azaltmak oldu: «Ama Unn evde, değil mi?»

O an karanlık pencereler ardına kadar açıldı. Şaşkın sorular, iki yandan da. Acele evi aramalar, odunluğa bakmalar, boş boşuna.

Şaşkınlık sürüp gidiyor. Evde telefon yok, ama

yakında bir yerde var. Teyze telefon aramağa gitti.

«Biz bir şey yapamadan karanlık basacak,» dedi koşarken.

Siss, evine, annesine, babasına koştu. Onları gereksiyor şimdi, onların söyleyecekleri her hangi bir şeyi gereksiyor. Kar yağıyordu ve karanlık basmağa başladı.

Gene o yol boyunca koşuyordu Siss. Taze karanlık içinde bu yol şimdi hayran olunacak kadar yeni görünüyordu. Hiç bir arabaya rastlamadı, bir araba izi de yoktu. Yolun iki yanını düşünmüyordu, sadece eve gitmeği, haber vermeği düşünüyordu.

II

GECE ARAMASI

Unn kaybolmuştu.
Karanlık basıyordu.
Olur mu?

Fakat bu alacakaranlık, rastgele, umutsuz isteklerle geciktirilemezdi; ortalığı kaplamağa, hızla koyulaşmağa devam etti.

Ama geniş bir bölgede herkes tehlikeyi haber almıştı, arama için toplanmışlardı. Bir çok da fener vardı, ama akşam ve yağan kar, aramayı telâşlı bir karışıklığa boğuyordu. Fener ışığı ve Unn diye bağırımlar, karın ve artan karanlığın içinde sönüp gidiyordu. Herkes kol kol dolaşüyor ve gecenin duvarı ile karşılaşıyorlardı. Bu duvarı yıkmak istiyorlardı. Vaz da geçemiyorlardı, ellerinden geldiğince yıkıyorlardı onu.

Unn kaybolmuştu.

Eğer kar dün başlasaydı, diyorlardı arayıcılar, izleri bulurduk. Ama kar gecikti ve işimizi bozdu.

Gürültüye Siss de katılmıştı. Onunla yola çıkmaktan kimse kaygulu değildi. Boğazına bir yumruk sıkışmış, konuşuyordu. İzin almadan önce evde sert bir çatışma geçmişti.

«Ben de gidiyorum baba.»

«Geceleyin fırtınalı havada çocukları almıyoruz» dedi babası, acele hazırlanırken.

Siss direnmekten vaz geçmedi.

Derken açık bir soru çıktı ortaya.

«Dün akşam Unn'la beraberken ne oldu, dikkatini çeken bir şey oldu mu?»

«Hayır,» dedi Siss, kesin.

«Peki, ne diyordu?» dedi annesi, lâfa karışarak: «Sen biraz tuhaftın eve geldiğinde. Ne dedi sana?»

«Anlatmam,» dedi Siss, ve derdemez de çok pişman oldu. Ağzından çok fazlasını kaçırdığını anladı. Yakayı ele vermektir bu.

«Bunun neden olduğunu bildirir bir şey söyledi mi sana?»

«Hayır, bunun hakkında hiç bir şey bilmiyorum, o kadar.»

Bereket ayrıldıktan sonrasını soruyorlardı, böylece Siss'in açık yürekle söyleyeceği bir şey de kalmıyordu. Unn bana anlatmak istediği zaman ben çekip gittim, diye düşünüyordu.

Anneleri dedi ki: «Onun da sizinle gelmesi daha iyi olacak, diye düşünüyorum. Ne olup bittiğini bilmiyoruz. Baksana ne kadar üzüntülü.»

Böylece Siss de onlarla yola düştü. Başta birkaç okul arkadaşı daha onlara katılmak istedi, ama evlerine gönderildiler. Siss, göz önünde olsun diye

kalabalığın yanı sıra yürütüldü.

Nerede arayacaklardı? Her yerde. Onlara yollarını gösterecek hiç bir şey yoktu. Teyzenin evi, arama alanının merkeziydi. Teyzenin hali bitikti. Bilgi almak için evine gelmiş bir kaç kişi vardı o sırada: Şurda mı olabilir, burda mı olabilir?

«Gölün kıyısına bakalım,» diyordu kimi.

«Gölün yukarısına mı? Donmamış tek su, yakındaki büyük nehir. Ordan kabil değil gidemez.»

«Orda ne işi var?»

«Başka yerde ne işi var?»

«Yolu düşünmeden edemiyorum. Otomobillerde türlü türlü adam var.»

Gecenin karanlığında dışarı uğrayan ve bir şey bulamayan insanlar, aralarında böyle konuşuyor ve susup sıkılıyorlardı. Yol. Sonsuz tehlikelerle dolu, açık yol. Bunu düşünmeği yeğliyorlardı.

«Dört bir yana telefon etmiştik çok önceden,» dedi biri acele acele yol üstüne.

«Başka bir şey daha var; çağlayana ne dersiniz, orda yükselen koca buz yığınınna? Oraya bir okul gezintisi yapılacak diye bir lâf döndü dolaşıyordu sanırım. Unn kendi başına gitmiş olamaz mı oraya, gidip de kaybolmuş olamaz mı?»

Teyze kesti bu sözü. «Ama bunu okul kaçakları yapar, değil mi? Unn gibileri değil.»

«Peki onun gibileri ne yapar öyleyse?»

«Hiç bir arkadaşı var mı?»

«Hayır, yok. Hoşlanmaz öyle şeyden. Yalnız dün akşam bir arkadaşı vardı burda, Unn benim yanıma geleli, ilk kez.»

«Yok canım? Dün mü? Kim o?»

«Şuradaki canım, Siss. Bir bildiği var ama söylemek istemiyor. Bir şeyler konuştular gibime geliyor. Dün gece Siss evine gittikten sonra sorup öğrenebilirdim. Ama bir şeye yaramaz bu.»

Teyze bitik bir halde kapının önünde kar altında duruyordu, bir yol gösterici olarak tümünden yararsız. Ama hâlâ kalabalığın ortasındaydı.

«Kar da yağacak zamanı buldu,» dedi teyze. «Tam zamanını buldu.»

«Hep böyle olur,» dedi içlerinden biri umutsuz.

«Hayır,» dedi teyze.

Bütün evlerin lâmbaları yanık kaldı o gece. Yeni yağan kar ayaklar altında eziliyordu bütün partikular boyunca ve yol aralarında. Fenerler, çalılıklar ve açık fundalıklar arasından karın içinde görülür görülmez pırıldıyordu. Seslenmeler yükseldi, fakat zifiri karanlığı delip de uzaklara ulaşamadı.

«Sabahleyin ortalık aydınlanınca bir şey bulmak şansımız daha artar,» diye akıl verdi biri. Ama sabaha kadar bekleyemezlerdi.

Siss bir ağaç yığını arasında kesildi. Fenerleri göremeyecek ve sesleri duyamayacak kadar uzaklaşmışlardı. Babası belli bir uzaklıktan kolluyordu onu, fakat o da hep kenarda durmağa dikkat etti. Birden gücü kuvveti kesilmişti ağaçların arasında, Unn'u düşünerek.

Nerde Unn?

«Hey dur!» diye bağırdı yakından biri, fakat Siss duymadı, bağırma çağırma arasında.

Kesilmişti. Yorgunluktan değil, başka türlü bir çaresizlikten.

Unn'a hiç bir şey olmamalıydı.

Arkasında ayak sesleri duydu. Başını döndürdü ve fener ışıkları arasında, ona seslenen genç bir adam gördü; yüzünü gördü onun, bu yüzde içten bir neşe parlıyordu ona doğru; «Hey dur!»

Korktu bu sestten. Ama şimdi yanına gelmişti.

«Yo, kaçmak yok!» dedi. «Ne düşündüğünü biliyorum. Benden kaçamazsın.»

Bir çift güçlü kol sarıverdi onu, Siss bu kolların aşırı bir neşe ile kendisini sıkı sıkı kucakladığını hissetti.

«Seni bulacağımdan emindim. İçime doğmuştu bu.»

Siss anlamıştı.

«Ama ben değilim..»

Adam güldü.

«İnandır inandırabilirsen beni. Ama şunu öyliyeyim ki, çok uzatmışsın bu işi.»

«Ben değilim diyorum size. Ben de Unn'u aramağa bakıyorum.»

«Unn değil misin sen?» dedi yabancı, neşesi sönmüş. Cevap şaşkırtıcı idi, ama Siss söylemek zorundaydı, «Hayır, ben Siss'im.»

Güçlü kollar onu birden bırakınca Siss bir kütüğe düştü ve ötesi berisi yaralandı. Çocuk kızgın: «Buralarda budalaca dolaşıp durmasan iyi edersin. Herkes seni sanacak.» dedi.

«Ben de sizinle geleyim öyleyse. Tanırım onu. Unn'u tanırım.»

«Ya, tanır mısınız?» dedi adam, daha nazik.

Siss ona hiç de kızmış değildi.

«Bir yerin acıdı mı?»

«Hayır hiç.»

«Şey, yapmak istemezdim... ama görüyorum ki yaralanmışsınız.»

Mutsuzluk ortasında küçük bir neşe.

«Bizim bulmağa çalıştığımız kız gibi küçük bir kızsın sen, bu durumda herkesi şaşırtma. Gönül eğlendirmiyoruz burda. Hadi bakayım evine git şimdi,» dedi adam ve gene sert tavrını takındı.

Siss küstahtı, yollarından çekilmesini istedikleri tatsız bir çocukmuş gibi konuşamazdı kimse onunla. Düşüncesizce dedi ki: «Unn'u tanıyan tek insan benim. Dün akşam beraberdim.»

Bu söz etkilemiş miydi onu? Hayır. Adam biraz gönülsüz sordu: «Peki bir bildiğin var mı?»

Siss ona baktı. Aralarındaki fenerin aydınlığında birbirlerinin gözlerini iyice görebiliyorlardı. Adam yusuvarlak açtığı gözlerini yere dikti ve ayrılıp gitti.

Siss böyle saçma bir şey söylediği için pişmandı. Hava gergindi. Bir anda kendi kurduğu tuzağa düşmüştü. Küçük kız Siss'in bir şeyler bildiği haberi şimşek gibi yayıldı.

Dakikaların değeri vardı. Çok geçmeden güçlü bir el, kolunu yakaladı. Ama bu soğuk mermer bakışlı çocuk yabancı değildi, yüzünün taş kesilmiş olduğunu anladı, her zaman böyle değildi, bu akşam korkunçlaşmış ve taşlaşmış bir yüz..

«Sen misin Siss? Benimle gel.»

Siss uyuştu.

«Ne istiyorsunuz?»

«Eve gitmek gerek. Buralarda dolaşamazsın böyle. Ama başka bir şey de var,» dedi ve titretti onu.

Eli kabaydı, zorluyordu onu kendisiyle gelmesi için.

«Babam izin verdi bana, sizin haberiniz yok.» dedi karşı koyarak. «Yorulmuş da değilim.»

«Haydi gel bakayım. Seninle biraz konuşmak istiyoruz bir kaçımız.»

Olmaz! diye düşündü.

Unn'u aramak için dışarı çıkanlardan iki kişinin yanına gelince adam bıraktı onu... Bunları tanıyordu Siss. Komşu köyden gelmişlerdi bunlar. Bunun ne demeğe geldiğini o an anladı Siss.

«Babam nerde?» diye sordu.

«Baban mı, çok uzakta değil, bulacağım. Şimdi beni dinle Siss. Unn hakkında bir şeyler bildiğini söylemişsin. Dün akşam onunla beraberdim demişsin.»

«Evet, beraberdim. Evine gitmiştim bir ara.»

«Ne anlattı Unn?»

«Ne...»

«Unn hakkında ne biliyorsun?»

Fenerin ışığında üç çift göz sert sert ona bakıyordu. Eskiden dostça idi bu gözler; şimdi ise taş gibi sert ve korku içindeydiler.

Siss cevap vermedi.

«Cevap vermen lâzım. Bu belki Unn'u ölümden kurtarabilir.»

Siss durdu. «Olmaz!»

«Unn hakkında bir bildiğin olduğunu söyledin değil mi?»

«Böyle bir şey demedi. Bunun hakkında bir şey söylemedi.»

«Bu demekle neyi anlatmak istiyorsun?»

«Yani her hangi bir yere gitmek istediğini.»

«Unn bir şey dediyse onu aramamıza yardımcı olabilir bu söz.»

«Hayır, yardımcı olamaz.»

«Unn ne dedi sana?»

«Hiç.»

«Bunun çok ciddi olduğunu anlıyor musun? Senin başına belâ kesilmek için sormuyoruz bunu, Unn'u bulmak için soruyoruz. Demişin ki...»

«O kadar cıktı söylediğim.»

«Sanmıyorum. Senin bir şeyler bildiğini anlıyorum. Ne dedi Unn?»

«Anlatamam.»

«Neden?»

«Çünkü öyle bir şey değildi, onu söylemedi! Saklanacağına dair bir sözcük bile çıkmadı ağzından.»

«Onu söylememiş olabilir, ama...»

Siss bağırmağa başladı. «Bırakın beni.»

Ötekiler birden durdular. Durum kötüleşiyordu.

«Öyleyse git evine Siss. Yorulmuşun. Annen evdedir umarım.»

«Yorgun değilim. İzin aldım ben. Burda kalmam lâzım.»

«Öyle mi?»

«Evet, sanırım öyle.»

«Burda vaktimizi boşuna yitiremeyiz. Çok yavaş ki bize bilgi vermiyorsun. Oysa söyleyeceklerin bize çok yardımcı olurdu.»

Hayır, diye düşündü. Adamlar ayrıldılar ondan.

Kafası bom boştu ve onun değildi sanki. Eve giden kestirme bir yol vardı, ama o bütün gece dışarda kalmalıydı. Deminki gibi etrafta dolaşmağa başladı, önce fenerlerin yakınında ve sonra onu bir kere daha gizlemiş olan karanlıklarda. Bu sefer başka biri durdurdu onu. Siss'in orda bulunuşundan hiç şaşmamış gibiydi; çok meşguldü.

«Sen misin Siss. Seninle bir şey konuşacağım. Ne dersin, Unn, çağlayanın içindeki buz dağına bakmağa gitmek istemiş olabilir mi?»

«Bilmem.»

«Okulca böyle bir gezinti yapma tasarıları var mıydı?»

«Evet, vardı.»

«Tek başına oraya gitmek istediğinden hiç söz etmedi mi sana? Kendi başına kalmak huyu vardı, bilirsin.»

«Öyle bir şey demedi.»

Bu o kadar önemli olmayabilirdi, adam çok tedbirliydi, ama Siss için bu, kabı taşıran son damla oldu. Başladı acı acı bağırmağa, kafa tutmağa, kahrın altında.

«Hey Tanrım,» dedi adam. «Seni ağlatmak değildi niyetim.»

«Oraya mı gidiyorsunuz?» Siss kesti ağlamasını.

«Evet, gitmemiz lâzım, hem de gecikmeden. Son zamanlarda okulda konuşulduğuna göre. Olabilir ki,» dedi, «Unn oraya gitmeği kafasına koydu, sonra yolunu kaybetti. Nehrin gölden ayrıldığı yerden kıyı kıyı gideceğiz.»

«Ama sonra...»

«Yardımanın için sana teşekkür ederim Siss. Sen

de artık evine gitsen çok iyi edersin.»

«Olmaz, ben de sizinle nehre geliyorum.»

«Hiç de korkun yok! Peki, bunu babanla konuşmalısın. Baban orda galiba.»

Evet, babası ordaydı, ötekiler gibi, güçlü ve sağlam.

«Ben de gelmek istiyorum. Olur dedinizdi.»

«O kadar uzağa olmaz.»

«Yürümeğe dayanırım ben de ötekiler gibi,» dedi bağırarak, iş üstünde ve gergin kalabalığın içinde... yola çıkmağa hazır vücudunun gerildiğini duydu.

«Bahse girerim yürür,» dedi onun böyle istekli ve ateşli olduğunu görüp hoşlanan biri.

Siss'in o andaki durumunu gören baba, ona olmaz demeğe cesaret edemedi.

«Peki, peki, doğrudur belki de, dayanabilirsin bu işe. Bir yerden annene telefon edeyim. Evde seni bekliyor.»

Gölkenarı boyunca nehrin altbaşına doğru yola koyuldu büyük bir kalabalık. Yürürken açılıyorlardı, ama birbirleriyle bağlantıyı kaybetmemeğe dikkat ediyorlardı. Şimdi kar bir az hafiflemişti, ama durmadan yüzlerine vuruyordu ve şimdiden toprağı o kadar kalın bir tabaka halinde örtmüştü ki, yürümeği güçleştiriyordu. Siss buna dikkat bile etmedi, içi dip diri bir cesaretle doluydu.

Hemen hepsinde fener vardı. Nehre doğru tepcikler ve burunlar üzerinde parlayan ve titreyen

büyük, dalgalı bir ışık parçası gibiydiler. Çok garip bir görünümdü bu, bunun ortasında yürümek de çok garipti. Siss dip diri bir cesaretle doluydu.

Göl, karla örtülü beyaz bir ova gibi, gecenin içinde kıvrılıp gidiyordu. Buz, granit gibi sağlamdı, bu yüzden orada hiç bir şey geçmiş olamazdı. Unn'un bu kaskatı buz ovasını geçmiş olabileceğini akıllarına bile getiremiyorlardı.

Tutturmuş gidiyorlardı. Siss, babasının yanından ayrılmamağa çalışıyordu, çünkü onu da yanlarına almağa razı olmuşlardı.

Nehrin alt başına vardılar, ve açık, kara suyun sessiz sessiz buzun kenarı altından aktığı yere ışık tuttular. Kara suyu yakından incelediler; korkunçtu. Buz sarayını oradan göremezlerdi. Çağlayan daha çok aşağıdaydı, duyulacak mesafe dışındaydı.

Su dipten, gürültüsüzce akıyordu. Kalabalık ikiye ayrıldı ve nehrin iki yanından yürümelerine, araştırmalarına devam ettiler.

Şimdi kar gene yoğunlaşmıştı. Fenerlerin camlarına yapışıp ışığı zayıflatması sıkıcı oluyordu. Buna sinirlenen ve kızan bir genç, ağzının kenarlarından bembeyaz dişlerini göstererek hırladı asap bozucu kara: «Dur be!»

Der demez de durdu kar. Sanki birden torbası boşalmış gibi kesiliverdi. Çocuk irkildi ve şaşırды, birinin gözüne çarptım mı diye çarçabuk bir göz attı çevresine. Kimse farkında değildi.

Artık kar havayı doldurmuyordu... Gecenin ne

kocaman, ne sessiz olduğunu ilk kez görüyorlardı şimdi. Siss, buzun altından gürültüsüzce akan suyun yanında durdu. Orada hiç bir şey gizlenemez ve yitemezdi. Düşünme bunu.

Nehrin iki kenarı boyunca, kumluktan, tepeciklerin ardından aşağı doğru gitmeğe başladılar. Toprak bayırlaştı derken, nehir çağıldamağa başladı.

Haydi! Çalıkların, taşların arasına atıldılar. Ama dikkatli bakmak zorundaydılar da.

Dalga dalga fener alayı, kenarı kalın buzdan süslerle parıldayan nehrin iki yanından ilerliyordu. Aralarındaki su karaydı. Fenerlerin hafif aydınlığı daha ötelere erişemiyordu. Burdan ötesi derin bir meçhuldü. Çağlayanın çok aşağılardan gelen sesini duyuyorlardı.

Nehrin iki kıyısında hiç bir şey bulamadılar.

Bundan başka ne bekliyorduk ki, fakat hâlâ... her aramada böyle olur işte.

Aşağı ilk inen bağırdı: «Gelin bakın!»

Birden hepsi gördüler onu. Siss gördü birden. Güzün o denli çok konuşulan çağlayanlara gitmeye oradakilerden hiç birinin vakti olmamıştı, buz sarayı ancak son günlerde böylesine büyümüştü. Bütün don süresi boyunca su yavaş yavaş, bu sarayı kurmak için geniş bir alan kazanmıştı. Ellerindeki fenerleri bu yontulaşmış çağlayana kaldırdılar, karşılarındaki görünüm ile vurulmuşa dönerek.

Siss onlara, saraya, karanlığa ve fenerlere bakıu... Bu yolculuğu unutamazdı hiç bir zaman.

Kalabalık, pürüzlü, çıkıntılı buzun üstünden kayarak, bulabildikleri her yarığı fenerleriyle aydınlatarak, çağlayanın iki yanındaki bayırdan aşağı inmeğe başladı.

Bu belli belirsiz aydınlık içinde saray iki kat daha büyüktü. Çağlayan çok yüksekti, ve su yerden ta yukarıya değin donup kalmıştı. Fenerlerini ince ve parlak yanallara tuttular. Kaskatı ve örtüktü; kar tutunacak bir yer bulamamış ve tabanı tepeleme doldurmuştu. Ama yukarıda, sivri tepelerin ve kubbe-lerin arasındaki çukurları bir örtü ile kapamıştı. Fener aydınlığı ancak kısacık bir alanda dalgalandı; daha ötedeki buz duvarlar karanlıkta kurşuniye çalıyordu. İçerde çok derinde, kendi kendini kapamış olan nehir, gözdağı veren yabanıl bir hayvan gibi kükrüyordu.

Fakat saray karanlık ve ölüydü, içinden hiç bir ışık sızılmıyordu. Köylüler içerdeki odaların durumunu göremiyorlardı, fenerlerinin aydınlığı daha öteye erişemiyordu. Ama gene de büyülenmişti hepsi.

Kayalara çarpıp köpüğe dönüşerek ve sonra gene köpük ve serpinti halinde kulelerin ve duvarların altından çıkarak sarayda kükrüyordu su, bir araya geliyor ve gene o eski gücü ile akıp gidiyordu. Bu kaskatı kesilmiş kış gecesi ne kadar uzağa, kim bilir!

Saraydan, nehirden ve bu uçsuz bucaksızlıktan başka bir şeyler yoktu görünürde.

Saray kapalıydı.

Yılgınlık geldi mi herkesin üstüne diye baktı Siss. Hayır. Kimsede öyle bir şey görünmüyordu.

Bu, herkesin teker teker neyi bulmak istediğine bağılıydı. Her şey kesin olarak buna bağılıydı.

Fakat herkes duruyordu öyle.

Gerçekten de ne olmuştu?

Şimdi kimsenin Siss'i merak ettiği yoktu. Onu babası ile bırakmışlar, bir şey sormuyorlardı. Sadece aramağa devam ediyorlardı. Buz kitlesinin içine hiç biri bundan daha fazla giremiyordu. Karda iki yandan gelerek kulelerin üstünde buluşmuşlar, çağlayanın gürültüsünden ötürü bağırarak birbirlerini öğütler veriyorlardı.

Biri haykırdı: «Burda bir kapı var galiba!»

O yere koşuştular. Yeşil duvarlar arasında neredeyse gizli bir kapıydı bu. İki ufak tefek adam, bir feneri yukarı kaldırarak, kendilerine zar zor yol açtılar.

Hiç bir şey yoktu orda. Sadece, dışardakinden çok daha soğuk, buz gibi bir hava ikisini de iliklerine kadar dondurmuştu. Dışarısı ılımandı şimdi. Başka hiç bir çıkışı olmayan bir buz odası. Ardında çalkalanıp duran, kör, bitimsiz kükreyiş.

Gümbür gümbür öten odanın içinde, burda bir şey yok, diye bağırdılar birbirlerine. Sonra feneri bir kez daha tuttular oraya buraya, ve kenarlarından suyun çağıldayarak aktığını, ancak bir elin sığabileceği dar bir çatlak buldular.

Bir şey yoktu.

Sonra dışarı, ötekilerin yanına gelerek, «Hiç bir şey yok,» diye bildirdiler.

«Ne olacaktı!»

Havaya yükselen buz yapıya çaresizlik içinde bakıyorlardı. Yüzleri ciddiye bu gece. Kafile baş-

kanlığını üzerine alan dedi ki: «Bu kadarla işimiz bitmez.»

Ötekiler bunun ne demek olduğunu anlayamadılar. Bunun altında bir şey var diye düşünmek zorunda kaldılar hepsi de. Siss babasına baktı. Babası değildi onları yöneten, gelenlerden biriydi o.

Ama kalabalık arasından biri Siss'in yanına geldi birden. Siss biraz yorgundu, evet, gerçekten çok yorgundu, ama heyecanı yorgunluğunu unutturmuştu ona. Korku ile adama baktı: sorular başlayacaktı gene.

«Unn buraya geleceğini söyledi mi?»

«Hayır.»

Babası geldi yanlarına ve sert sert dedi ki: «Yeter artık! Daha fazla sıkılmayalım Siss'i.»

Kafile başkanı olan da geldi ve adama kestirmeden ve kesin dedi ki: «Siss bize bütün bildiklerini söyledi.»

«Ben de öyle sanırım,» dedi baba.

«Affedersiniz,» dedi öteki, çekilerek. «Sıkmak istemedim.»

Siss onlara minnetle baktı. Kafile başkanı, «Bir daha gezeceğiz,» dedi, «O kadar çok yarık, çukur var ki, birinden birine düşmüş olabilir... eğer buraya geldiyse elbet, ve inmeğe kalktıysa.»

Kimse karşı komadı bu öneriye. Çalışmağa başladılar. Bu garip buz sarayı öylesine korkunç bir büyü yayıyordu, ve ordakiler buna öylesine açıktılar ki, gönülden bırakıyorlardı kendilerini bağlanmaya.

Arama gene başladı.

Siss bir kez daha durdu ve buz sarayına heyecanla baktı. Arayıcılar buz sarayına her yandan yak-

laşmağa başladılar. Buzdan süsler ve sivri kuleler arasındaki karışık girintilere fenerler uzatılıyordu. Sıradan bir saray değildi bu; aydınlık dışardan gelse bile, bir şölen için hazırlanmış bir saraya benziyordu.

Siss doya doya seyretti bu gece sahnesini, coşku içinde, onu da yanlarına aldıkları için coşku içinde ve Unn'u düşünerek sarsıntı içinde. Biraz ağladı; ama kimse görmedi; kendini tutamıyordu.

Ne olursa olsun dayanacağım diye düşündü. Burdan geri dönmüyorlardı. Nehri, öteki donmuş gölün alıp yuttuğu yere değin saraydan başlayarak izliyeceklerdi. Orası öyle pek uzak değildi; çağlayan tam iki büyük gölün arasına düşüyordu.

Aramağa devam ettiler. Yanlarında ışık ve yaşam vardı. Bilmedikleri bir kaleyi ziyaret ediyorlardı, ve ölüm kalesi gibi görünüyordu bu. İçlerinden biri elindeki sopa ile duvara vuracak olsa, bu duvarın kaya gibi sert olduğu anlaşılıyordu. Vuruş geri tepiyor ve vuranın kollarında titriyordu. Kırılan, açılan bir şey yoktu. Vuruyorlardı gene de.

III

AYRILMADAN ÖNCE

Ayrılmıyorlar, bekliyorlar. Kendilerini alamıyorlar.

Buz yapı yükseliyor üstlerinde, esrarlı, güçlü, kış bulutu ve karanlık içinde gözden yiten kuleleriyle. Sanki sonsuza değin kalmağa hazırlanmış... ama zaman, oyalayan zaman kısadır, bir gün seller başlayınca çöküp gidecek.

O sımsıkı tutuyor bu gece insanları. Geldikleri işe göre kalmaları gerektiğinden daha da çok kalıyorlar. Belki farkında değiller bunun. Yorulmuşlar, ama son veremiyorlar bir türlü, bu iş burda biter ya da bitmez demeğe dilleri varmıyor. Kapalı buz sarayının içinde yaşam var.

Ona kendileri verdiler yaşamı; ölü buz kitlesine, gece yarısını izleyen vakte ışığı ve yaşamı. Onlar gelmeden önce çağlayan gürlüyordu, umutsuz ve ilgisiz, ve koca buz yonut sadece ölüydü, tümünden ve

dilsiz. Kendileriyle birlikte ne getirdiklerini bilmiyorlardı, olanla olacak arasındaki tuzığa düşmeden önce.

Ama o da değil.

Bir giz var burda. İçlerindeki bütün kederi açığa vuruyor ve onu, ışığın bu gece yarısı oyununa ve ölüm kuşkusuna bırakıyorlar. Ve onlar büyülenmekle oyalanıyorlar. Buzun ıssız köşeleri arasında dağılmış durumdalar, fenerlerden çapraz ışıklar parlıyor, bunlar başka yarıklardan ve prizmalardan yansıyan ışıklarla karşılaşılıyor, tümenden yeni ışınlar parlıyor ve gene çarçabuk silinip gidiyorlardı bütün bütün. Onu o kadar iyi tanıyorlar ki, titriyorlar. Tehlikeli o, fakat yapmak istiyorlar, ona katılmak zorundalar. Eğer bir kapı varsa, sadece öyle görüldüğünden bu.

Ayrılmak zorundalar, fakat tümü de gönülsüz buna.

Buz sarayında öyle dalıp kalıyorlar. Çok değerli bir şey için giriştikleri, acı ile biten, ama onları gene de bağlayan bu ateşli araştırma ile çarpılmışlar sanki. Temkinli insanlar, işte burası diyerek kendilerini bir büyüye umutsuzca adanmışlar, yorgun düşmüşler; kapalı sarayın önünde bir ölüm şarkısına katılmağa hazır, gergin yüzlerle buz duvarların dibinde duruyorlar. İçlerinden biri, başlamak için yeterince tezcanlılık etse, tümü katılacak.

Siss, küçük kız, ağzı açık, durmuş onlara bakıyor, ve bir şey olduğunu anlıyor. Toplanmağa hazırlanıklarını görüyor. Babasının da hazır olduğunu görüyor; o da katılacaktı onlara. Siss titreyerek kalmak istiyordu ve duvarların ikiye ayrılarak yıkıl-

masını bekleyip dinliyordu. Büyüklerden umudu kesmiş duruyor.

Fakat kimsede yok o yeterli tezcanlılık, ve şarkı başlamıyor. Hakikatli araştırmacılar bunlar, gizli düşüncelerini saklamağı biliyorlar.

Kafile başı, «Bir daha baştan» diyor. **İçinden geldi bu**, beklenmedik şeyler yapabilirdi. Vaktin çok değerli olduğunu biliyor. Kaygan buzu ve karla örtülü çatıyı, hiç bir şey bulamadan zar zor aştılar. Onlar da gitmeli. Kafile başı: «Gidelim» diyor. Acıklı şarkıya o da katılabilirdi artık.

IV

A T E Ő

Unn kapıda duruyordu, içeri bakarak.

Ama Unn kaybolmamış mıydı?

Hayır. Unn kapıda duruyordu, içeri bakarak.

«Siss?»

«Efendim? Neden içeri girmiyorsun?»

Başını salladı ve odaya girdi.

«Ne oldu Siss?» diye sordu, ama bambaşka bir sesle. Değişmişti şimdi, Unn değildi, annesi.

Küçük odasında, yatakta yatıyordu Siss, bundan başka herşey bellisizdi. Unn'u gördü ve sonra annesi oldu gördüğü. Bir bulanıklık içinde oradan oraya atıyordu kendini.

«İyi değilsin Siss. Çok ateşin var.»

O sabırlı sesiyle annesiydi konuşan.

«Dün gece ormanda çok kaldın,» diye açıkladı.

«Hasta döndün eve.»

«Ya Unn?»

«Unn bulunmadı, bildiğim kadarı. Hâlâ arıyorlar. Sen de hasta geldin eve sabaha karşı.»

«Demek bütün gece onlarla beraberdim!»

«Evet, beraberdin, ama olmamalıydın.»

«Buz yığınının tepesindeydik, ve nehir boyunca da... Ama sonrasını hatırlamıyorum.»

«Hatırlamazsın elbet, baban seni eve getirdiğinde pek de kendinde değildin. Nasılsa buraya kadar yürüyebildin. Sonra doktor geldi ve...»

Siss kesti onun sözünü. «Saat kaç? Akşam oldu mu?»

«Evet, bütün bir gün geçti.»

«Peki babam? O nerde?»

«Dışarıda, aramada.»

Demek babam benden daha dayanıklı, diye düşündü Siss, memnun da oldu.

«Bütün sınıf arkadaşların da gittiler bugün,» diye ekledi annesi. «Okul kapandı.»

Garipti bu. Okul kapalı. Kapamışlar. Bunu düşünerek uzandı.

«Kapıda Unn duruyor gibi oldu demin. Çok uzaklarda olacağını sanmıyorum.»

«Kim bilir! Ama kapıda değildi. Sana çok şeyler göründü bugün. Onları konuştun durdun, ne gördünse.»

Ne demekti bu? Önce kendini çıplak sandı ve geceliğini ta yukarı çekti.

«Ne yaptım?»

Örtbas etmesi gerekti, bunun için de konuşmalıydı.

«Unn ölmedi.»

Annesi sakin cevap verdi, «Evet, ben de inanıyorum ölmediğine. Çok geçmez, bulurlar. Nerdeyse bulmuşlardır bile.» Dikkatle bakıyordu Siss'e. «Eğer bir şey söyleyeceksen...»

Siss elinden geldiğince çabuk uyumağa baktı.

Ama bir süre sonra gerçekten de daldı. Uyandı-ğında ateşi düşmüştü galiba. Odasında bulunması gerekli şeylerden başka bir şey görmedi. Biraz doğ-ruldu... İlk seslenişinde annesi geldi odaya.

«Uzun uzun uyudun. Nerdeyse gece oldu. Derin, sakin bir uyku.»

«Gece mi oldu? Babam nerde?»

«Aramada.»

«Haber yok mu?»

«Hayır. Bir şey bulamadılar ve kimse de bir ip ucu veremiyor onlara. Teyze bir şey bilmiyor. Ne yapacaklarını şaşırmış durumdalar, Siss...»

Onu yıkan şey işte gene başlamıştı. Zavallı kız, sorgunun eline düşmüştü gene. Yardımı dokunabi-lecek hiç bir şey bilmiyordu oysa.

«Sen uyurken baban geldi demin. Seninle biraz konuşmak istiyordu, ama uyandırmak istemedik. Çok önemli dedi baban.»

Siss'in patlamak üzere olduğunun farkında de-ğildi annesi.

«Duyuyor musun Siss?»

Gene uykuya dalmak boşunaydı artık. Bilme-den ne söyledim ben? Bir şey söyledim mi?

«Unn'la ne konuştuğunuzu hatırlamağa çalış Siss. Ne dedi sana?»

Yorganı tutmuş, garip bir şeyin yaklaşmakta olduğunu hissederek yatıyordu. Annesi sürdürdü sözlerini: «Babanın öğrenmek istediğini söylediği şey buydu. Yalnız babanın değil, Unn'u arayan herkes, bir ip ucu vermeni bekliyor senden.»

«Anlattım sana, bir şey demedi.»

«Ama emin misin bundan Siss? Ateşli iken söylediklerin sana karşı. Çok garip şeyler söyledin.»

Siss korku ile baktı ona.

«Bize anlatsan çok iyi olur senin için. Seni korkutmak istemiyorum. Ama çok önemli. Unn'u kurtarmak için gerekli bu.»

Siss o garip şeyin tam üzerine bastırıldığını hissetti, ona yakalandığını.

«Ama size hiç bir şey anlatamam diyorsam, daha fazlasını yapamam demektir, değil mi?»

«Siss...»

Birden her şey kararmağa başladı, birden her şey yabancılaştı ve korkunçlaştı. Annesi davrandı ona doğru. Siss bağırdı, «Böyle bir şey söylemedi diyorum.» Ve karanlık bastı tümünden.

Annesi düş kırıklığı içinde duruyor ve Siss'i kendine getirmeğe çalışıyordu. Siss büzülmüş, ağlayarak yatıyordu.

«Siss, sana hiç bir şey yapmayacağız... Duyuyor musun?... Siss, bilmiyordum...»

V

DERİN KARIN İÇİNDE

Peki, neredeydi Unn?

Sanki bu soruya bir karşılıkmış gibi, kar yağıyordu. Anlayışsızca ve anlamsızca. Anlayışsızca, bütün gün. O kadar soğuk değildi, ama durmadan yağıyordu. Derken akşam oldu, ve onunla birlikte önemli soru dikildi: Unn nerede?

Evden yuvadan karşılığı, kar, oldu bunun. Kara kıştı. Ve Unn bu kara kışta yitti. Bütün aramalarına karşın, hiç bir iz bulamamışlardı. Göz gözü görmiyen kar fırtınası içinde Unn'un izi de yitmişti.

Arayanlar vaz geçmemişlerdi; daha başka araştırma yolları da vardı, arasız denenen. Fakat karla kaplı ormanda bata çıka dolaşmak boşunaydı. Nöbet tuttular ve başka yollardan araştırdılar.

Bir anda herkes Unn'u tanımış oldu, o kimseciklerin bilmediği Unn'u. Gazetelerde resimleri çıktı; herkes onun o yaz çekilmiş bir fotoğrafını görmüştü.

Büyük göl sessiz bir alandı, artık patlama yoktu, hiç bir şey yoktu. Suyun hafifçe değirmileşmiş kenarlar arasından sessizce düştüğü o görkemli geniş ağız hâlâ duruyordu, ama artık hiç kimse gitmiyordu oraya. Bir az ötedeki saklı buz sarayı da duruyordu, aşağıda yükselen kar yığınları arasında biçimini yitirerek. Kimse orada kendine yol açamıyordu, kayakları kara gömülüyordu.

Fakat o tek gece, buz duvarların önünde kendini insanların belleğine kazımıştı ve bu, Unn üstüne bir masala dönüşmüştü: İnanıyorlardı ki, Unn buradan tırmanmış ve suya düşüp yitmişti.

Çağlayandan aşağıda, göllerin olduğu yerde, hâlâ nehri tarıyorlardı. Kar yığınları içinde buz tutmuş çakılı kazıklar geceleyin yukarıları göstererek duruyordu. Bütün yollar Teyzenin evine çıkıyordu. Her şey birleşiyordu orada, bütün ulaşım hatları bu kimsesiz kadında, Unn'un tek umudu olan Teyzede rastlaşıyordu. Çıkmaz sokaklar orada aydınlık ve korkusuz bir kesişme noktasında kavuşuyordu birbirine.

«Anlıyorum,» dedi Teyze.

«Teşekkür ederim,» dedi. «Yapacak bir şey yok.»
Sadece umut yaşıyordu.

Geçen yaz çekilmiş bir fotoğraf. Unn onbir yaşında. Teyzenindi bu, masanın üstünde duruyordu.

O gün arama taramadan dönenler Teyzeye haberler verdiler. Yorgun argın adamlar, onlara hep candan davranmış olan Teyzeye, bütün gün olanı bi-

teni anlatırlarken sopaları dışarda duruyordu. Ertesi sabah şafakta başkaları uğradılar. Bütün gece yağmıştı kar. Karı bol bir kış olacaktı.

Belki de Unn hâlâ yaşamaktadır diyerek aramayı sürdüren ikinci, kalabalık bir kümenin anlattıklarını dinledi Teyze. Hiç bir haber yoktu.

«Anlıyorum. Peki. Çok teşekkür ederim.»

Olaya ışık tutabilecek her şey üstüne onu soruya çekmek için gelenleri de buyur etti Teyze. Onlara yol gösterecek bir bildiği yoktu. Adamlar karşılarında çok yaşlı, candan bir kadın buldular. Unn'un annesi ile teyze arasında her halde büyük bir yaş farkı olmalı idi. Herkesin görmüş olduğu fotoğrafa baktılar.

«Geçen yaz çekilmişti, değil mi?»

Teyze başını salladı. Bundan yorgun düşmüştü artık.

Geçen yaz çekilmiş sözü, baştan beri fotoğrafın zorlandığını gösteriyordu. Anlamsızdı bu, ama böyle olmuştu. Bununla fotoğrafa ne çeşit bir büyü konduğunu kestirmek olanaksızdı, ama böyle bir şey kazanmıştı o. Geçen yaz çekilmiş. Fotoğrafa bakıyorlardı, artık unutamazlardı bunu.

Teyzeye soruştururcasına bakıyorlardı, bütün bunlara boyun eğmeğe zorlanan teyzeye. Kadın pek güçlü görünmüyordu; fakat ötekiler onun, soğukkanlılığı içinde büyük bir güçte olduğunu anladılar.

Bir soruya verdiği karşılık unutulur gibi değildi.

«Unn nasıl bir kızdı?»

«Ben ona çok düşkündüm.»

Hepsi bu.

Teyzenin ağızından duydukları bu tanıtın, alabilecekleri karşılıkların en güzeli olduğunu anladılar. Bu sözde, birçok kez söylendiğinde taşıdığı anlamdan hiç bir iz yoktu. Resme gereğinden fazla baktıklarını anladılar.

«Ne de kaygulu görünüyor, değil mi?»

«Evet, ne çıkar bundan?»

Ne çıkar? Hiç.

«Yaz girerken annesini yitirdi. Tek varlığı olan annesini. E.. üzülecek bir şeyi var, değil mi öyle?»

Pencerenin dışında, bütün izleri silerek, kar yağıyordu boyuna.

VI

S Ö Z

En derin karda Siss'den Unn'a verilen söz:
Yalnızca seni düşüneneğime söz veriyorum.

Senin hakkında bildiğim her şeyi düşüneneğime.
Evde, okulda ve okul yolunda seni düşüneneğime.
Uyanırsam seni düşüneneğime geceleyin.

Söz geceleyin.

Elimi uzatsam dokunacak kadar yakın olduğumu hissediyorum, ama cesaret edemiyorum buna.

Burda karanlıkta yatarken bana baktığını hissediyorum. Tümünü ansıyorum ve yalnız o şeyi düşüneneğime söz veriyorum, okulda yarın.

Başka kimse yok.

Her gün böyle yapacağım, yitik kaldığın sürece.

Bir kış sabahının kasvetli sözü:

Evden çıktığım zaman yolda beni beklediğini

hissediyorum. Ne düşünüyorsun? Dün olanın bir daha olmayacağına söz veriyorum. Önemli değildi: Hâlâ senden başka kimse yok.

Kimse, senden başka.

Ben böyle söylüyorsam, inan bana Unn.

Siss'den Unn'a verilen sözün yenilenmesi:

Başka kimse yok. Verdiğim sözü unutmayacağım, sen yitik olduğun sürece.

VII

UNN SİLİNİP GİTMİŞ OLAMAZ

Unn böyle silinip gitmiş olamazdı. Siss'in yatak odasında olan bir şeydi bu. Yürekten gelen söz orada doğdu.

Bir hafta sonra Siss kalkacak duruma geldi. Pencere camlarına karın vurması ile geçen bir hafta ve uykusuz saatlerle dolu geceler. Hiç görülmemişti böylesi kar, çünkü Unn ile ilgili her şey karın altında kalmıştı. Silinmiş gitmişti. Unn'un bütün bütün yittiğini, aramanın boşuna olduğunu dirençle belirtiyordu kar.

Derken var gücü ve hızı ile direnme ayaklandı. Derken verilen sözler doğdu. Arama taramanın hiç de tavsamadığını duyduğu zaman doğdu bu sözler; her şeyin boşuna olduğu anlaşılınca.

Yitmiş olamazdı Unn. Yitemezdi. Siss bunu kendi odasında **kararlaştırıyordu**.

Artık kimse gelip de onu, sorgu üstüne sorgu rahatsız etmiyordu. Anlaşılan birileri son verdirmiş-

lerdi bu işe. Siss Teyze'yi gidip görmekten korkuyordu. Ama kalkar kalkmaz gitmeliydi, yapacağı ilk iş buydu.

Belki de Teyze gelir. Siss'i sorguya çeker diye beklediler ama böyle bir şey olmayınca içleri rahat etti. Kadından hiç ses çıkmıyordu. Gene de kalkmasına müsaade edilir edilmez Siss gitmeliydi oraya, böyle dediler ona.

Kızın ateş içinde yattığı gecelerden kalma parlak imge şuydu: Unn yitmemiş, ölmemiş, orada duruyor, hani odasında o zaman durduğu gibi.

Merhaba Siss!

Derken Siss kalktı. Ertesi gün okula gidecekti gene ve bundan korkuyordu. Bugün Teyze'ye gidecek, tek başına kalan Teyze'ye. Onu bundan alkoyacak bir şey yoktu. Evden çıktı.

Parlak bir kış günü. Anne, ben de seninle geleyim mi, diye sordu tedbirli davranarak. Oraya gitmek bir çok bakımlardan sakıncalı olabilirdi. Siss'i tek başına yollamağa pek de güvenemiyor gibiydi anne.

«Hayır, olmaz,» dedi Siss, acele acele.

«Neden olmasın?»

«Benimle kimse gelemmez.»

Derken baba karıştı lâfa. «Bugün annen de seninle gelirse iyi olur Siss. Unutuyor musun, ötekiler sana onu bunu sorduklarında nasıldı?»

Anne, «Unn için soracak sana,» dedi.

«Hayır.»

«Soracak, her şeyi soracak. Unn sana bir şeyler

anlatmış olabilir diye. Ama yanında biri bulunursa: o kadar çok sormaz.»

«Benimle kimse gelemesin,» dedi Siss korku içinde.

«Peki öyleyse, madem diretiyorsun,» dediler, kabul ettiler. «İstediğin gibi olsun.»

Siss, annesi ile birlikte gitmesi gerektiğini biliyordu. Anası babası bundan üzgündüler. Ama Siss'in Teyze ile yalnız kalmak zorunda olduğunu bilmiyorlardı.

Accle gitmeğe başladı ıssız eve. Evin çevresindeki ağaçlar, karın ağırlığı ile eğilmişlerdi. Boş gibiydi ev, ama bahçe yolu kardan temizlenmişti. Bu işi bir erkek yapmıştı her halde, Teyze bunca güzel temizleyemezdi karı. Öteki beriki ilgilenmişler ve gelip kadının yolunu açmışlardı. Belki de yalnız başına değildi. Siss, korku içinde, girdi.

Teyze yalnızdı.

Siss kapıyı açar açmaz, «Ah, sen misin?» dedi. «Ne iyi ettin de geldin. İyileştin mi? Nehre gittikten sonra hastalanmışsın diye duydum.»

«İyiyim şimdi. Yarın okula gidiyorum.»

İçinde korkudan hiç bir iz kalmadığını anladı birden. Korkunun yerini, orada oturmaktan duyduğu rahatlık ve güven almıştı.

Teyze sürdürdü sözlerini: «Gelemeyişinin nedenini biliyorum. Gelemezdin çünkü. Yoksa gelmekten korktuğun için değil, kabalık olur diye düşündüğünden de değil. Ama ben hep seni bekledim.»

Siss cevap vermedi.

Teyze onu kısa bir süre yalnız bıraktı. Sonra

geldi ve onun yanına oturdu.

«Belki de bana Unn hakkında sormak istediklerin vardır,» dedi. «İstersen sorabilirsin.»

«Ne?» dedi Siss, kendine sorulacak sorulara hazır bir durumda.

«En çok sormak istediğin ne?»

«Hiç,» dedi Siss.

«Bu kadar gizli mi?» diye sordu Teyze ve Siss hiç anlamadı onu.

Sonra bağırdı: «Artık aramıyorlar mı onu?»

«Her gün çıkacaklar, ama...»

Teyze buna inanmıyor muydu artık? Sesi biraz garip geldi kıza.

«İçeri bakmak istemez miydin?»

«Evet.»

Teyze küçük yatak odasının kapısını açtı. Siss, her şey eskisi gibi yerli yerinde mi diye bir göz attı içeri. Ayna, sandalya, yatak, rafın üstündeki albüm. Oradaydı albüm. Elbette böyle olacaktı. Çok geçmemişti ki Unn'un...

Ama burada hiç bir şeye dokunulmamalı diye düşündü. Unn dönünceye kadar olduğu gibi kalmalı burası.

Teyze, «Buyur, sandalyaya otur,» dedi.

Siss sandalyaya oturdu, geçen akşamki gibi. Teyze de yatağın kenarına oturdu, çok tuhaf bir durumdu bu. Derken Siss boşandı: «Unn niçin böyle?»

Teyze, «Ya nasıl olmalıydı?» diye sordu, üzgün.

Unn yaşıyormuş gibi konuşmağa dikkat ediyorlardı.

Siss karşı koyarak cevap verdi: «İyi kızdır Unn.»

«Evet, öyledir, geçen akşam da mutlu değil miydi?»

«Yalnızca mutlu değildi,» dedi Siss, unutarak.

«Geçen ilkyaz annesini yitirmesinden önce Unn'u tanıımıyordum,» dedi Teyze. «Elbette görmüştüm, ama iyi tanıımıyordum onu. Ve sen benden de az tanıyorsun değil mi Siss. Annesi öleli az olmuş bir kız mutlu olamaz çabucak.»

«Başka şeyler de vardı.»

Bunu söylerken irkildi Siss. Ama çok geçti artık. Tehlikeliydi oradaki durumu.

«Öyle mi?» dedi Teyze, ilgisiz.

Siss düzeltmeğe kalktı o an. «Bir şey bildiğim yok. Bunun üstüne hiç bir şey anlatmadı bana.»

İşte gene... içinden çıkamadığı kaçınılmaz döngüye düşmüştü gene. Teyze yanına geldi. Siss sıkın ve sinirliydi. Unn'un Siss'e söyleyip sevgili teyzesinden sakladığı neydi?

Teyze başında durdu Siss'in ve dedi ki: «Bura-ya gelip beni bitkin bırakıncaya kadar sordular da sordular Siss. Unn'la ilgili ne varsa sordular. Sana da sorduklarını biliyorum. Sordular, çünkü başka yapacak bir şey yoktu.»

Durdu. Siss sinirliydi. Teyze bu konuyu kesmek gerektiğini anlamıştı; kız geldiyse... Tutmalı idi kendisini. «Benim de sorup durmamı bağışlamalısın, ama ben teyzesiyim Unn'un... ve sanırım arada fark var. Görüyorsun ki, Unn üstüne ben de herkesin bildiğinden ya da bilir görüldüğünden fazla bir şey bilmiyorum. Bana hiç bir şey anlatmadı, anlatmazdı. Sana o akşam özel bir şey söyledi mi Unn?»

«Hayır.»

Teyze baktı ona. Siss sert sert çevirdi gözlerini. Teyze vaz geçti.

«Yo, senin de bizim bildiğimizden fazla bir şey bildiğin yok elbet. Seni daha ilk görüşünde bu çeşit şeyleri anlatması olası değil hiç de.»

«Değil ya,» dedi Siss, şimdi artık sarsılmamağa kararlıydı.

Sonra, «Peki ama, Unn gelmez mi dersiniz?» diye sordu düşünmeden, irkildi ve pişman oldu.

«Sorma bunu Siss.»

«Peki.»

Ama gene de bir cevap verdi onun sorularına.

«Onu da düşündüğümü tahmin edebilirsin. Unn dönmezse satacağım bu evi ve gideceğim. Burada kalabileceğimi sanmıyorum... Gerçi Unn ancak altı aydır yanımdaydı ama...»

«Neyse, neyse,» diye ekledi. «Bunu konuşmalım. Unn dönmeyecek demek değildir bu, çünkü böyle bir şey yapmadı şimdiye değin. Bu odada hiç bir şey değişmeyecek, üzülme.»

Bunu nerden bildi, diye düşündü Siss.

«Eve dönmeliyim,» dedi acele.

«Evet, elbet gitmen gerek. Buraya geldiğin için teşekkür ederim.»

Benim bir şeyler bildiğimi düşünüyor. Bir daha gelmeyeceğim buraya.

Teyze, her zaman olduğu gibi, şefkatli ve sakin.

Siss acele eve döndü. Böylece iyi bir iş olup bitmişti.

VIII

O K U L

Siss ertesi sabah okul bahçesine girdi. Daha gün iyice ışımamıştı, her zamanki gibi.

Derdemez arkadaşları çevresini aldılar. Orada bulunanların üçü dördü çepeçevre sardılar onu. Siss'i hepsi severdi.

«A, geldin mi?»

«İyileştin mi?»

«Ne korkunç geceydi o, değil mi?»

«Düşün, Unn'un izini bile bulamadılar.»

Siss evet ya da hayır diye cevap veriyordu. Bir süre baktılar ona, ama daha fazla kurcalamadılar.

Başkaları da geldi, ve derdemez Siss sıkı bir çevre ortasında kaldı. Yalnızca kızlar değil, oğlanlar da. Tümü de aşağı yukarı bir yaştaydılar. Bütün o gürültü patırtı içinde, Siss ne derse yapmağa istekli idiler. Yeniden bir araya geldikleri bu sabah gözlerinin mutluluk dolu olduğunu gördü Siss. Bunu görmek iyi bir şeydi, ama verdiği kutsal sözü bir

an bile unutmuyordu o. Verdiği sözün sınanacağı yerde burası.

İçlerinden bir kaçı övüne övüne, «Biz de aramağa katıldık.» dedi.

«Evet, biliyorum.»

Onun başına gelen şey, o birkaç günü sinirlilik ve şaşkınlık ile doldurmuştu... Unn kara bir gölge gibi ortada. Ama artık akılları kabul ediyordu olanı biteni, artık kendilerini vermiyorlardı bu işe... İşte şimdi Siss de aralarında idi, tıpkı eskisi gibi görünüyordu. Mutlu idiler. Siss arkadaşlarından bir ikisine dikkat etti, kendisi ile eşit saydığı bir ikisine. Şaşkın ve mutlu duruyorlardı orada. Bunu görmezlikten gelemedi. Verdiği sözden ve bu söze uyararak arkadaşlarından uzak duracağı için, onlarla oynadığı eğlenceli oyunları düşündü bir an. Ve söz verdiği için bütün bunlar boğazında bir yumru olup kaldı.

Hava gergindi. Oradaki dost kalabalık için değil ama Siss için tepeden inme, belirgin bir gerginlikti bu.

Herkesin aklından geçen soruyu, içlerinden biri sormadan edemedi: «Neydi sana söylediği?»

Sanki bir bıçakla bir yeri kesilmiş gibi irkildi, ama artık soranı durdurmak çok geçti: «Sana bir şeyler söylemiş diyorlar. Sen de onu...»

Başka biri sertçe, «Kes!» dedi.

Ama çok geç. Olan olmuştu. Siss'in karşı koma gücünün git gide azaldığı o an, tüy dikmişti büsbütün bu olay. Hareketli bir kızdı, öylesine atlayıp sıçrardı ki, korkuturdu arkadaşlarını. İşte gene öyle,

yabanıl çığlıklar atarak saldırdı onlara: «Dayanamıyorum artık.»

Sonra onların önünde kendini karların içine attı, göz yaşlarına boğuldu.

Onu çevreleyen çocuklar kala kalmışlardı. Hiç beklemiyorlardı bunu, tanıdıkları Siss'e benzemiyordu. Siss ağlayarak yatıyordu orda. Sonunda oğlanlardan biri gitti, karlı çizmesi ile dürttü onu. Ötekiler birbirlerine ya da başka yana baktılar. O gün gene göz gözü görmüyordu kardan ve sanki boru gibi ötüyordu rüzgâr.

Çocuk o konuya dokunmadı.

«Siss,» dedi iyilikle ve çizmesi ile dürttü onu. Siss başını kaldırıp baktı ona.

O mu?

O güne değin hep arkalarda kalan bir çocuktur, öne çıkmazdı. Kimse önem vermezdi ona, o da yuvarlanıp giderdi böyle.

«Siss,» dedi iyilikle ve çizmesi ile dürttü onu. Sırtındaki karları süpürdüler hızlı hızlı. Ve sonra, bereket, okul gününü başlatan öğretmen görüldü.

Hepsi yerlerine oturunca öğretmen kürsüsünden dost bir selâm geldi. Öğretmenin kendisine o konuyu açmayacağına emindi Siss.

«İyileştin mi Siss?»

«Evet.»

«Çok güzel.»

Bu yetti. Birden hava daha yumuşadı. Siss, çizmesi ile onu öylesine iyilikle dürtten çocuğu düşündü. Oturduğu yerden ensesini görüyordu onun. Çok şükür, sabah umduğundan daha kolaylaşmıştı işler, o talihsizce başlangıçtan sonra: çok daha kolay-

laşmıştı. Herşeyin üstünde sanki ince, ipince bir örtü var gibiydi.

Unn'un sırası boş mu diye bakıvermişti kaş göz arasında. Evet, kimse oraya uğramamıştı, oysa Unn'un sırası öyle bir yerde idi ki, çocuklardan biri geçerken pekâlâ oturabilirdi oraya.

Günün geri kalan döneminde rahat bıraktılar Siss'i. Teneffüste, duvar kenarında tek başına durdu. Ötekiler bunu şimdilik hoş gördüler. Sabahleyin olanlardan ötürü biraz utanıyorlardı her halde. Unn üstüne ne bir araştırma, ne bir fısıltı, ne bir lâf vardı; anlaşılan içleri günlerdir boşalmıştı, bıkmışlardı artık bu konudan. Siss'in gelmesi ile bir anlık bir alevlenme olmuştu. Gerçekte Unn hiç bir zaman onlarla arkadaşlık etmemişti, sadece saygı duyulan bir yabancı olarak kalmıştı, o kadar.

Siss birden duvarın dibinde durduğunu farkettiler; Unn da öyle yapardı ya, biraz ötede oyun çığlıkları yükselirken, her zaman. Kızlardan biri, kısa bir süre için, baş olmağı üzerine almış gibiydi.

Ve burda kalacağım. Söz verdim.

Siss buna aldırmadı da, daha çok o andaki durumunun garipliği, alışılmamışlığı düşündürdü onu. İlk başta böyle geldi ona, sonra bir açılma, bir rahatlama oldu.

Günler geçip gitti, derken noel geldi, her yıl olduğu gibi. Ama Siss için her yılki gibi bir noel de-

ğildi bu, çünkü noel gecesi evinde kaldı, kimseyi çağırmadı. Annesi babası bırakmışlardı onu, nasıl isterse öyle yapsın diye. Gittikçe herkes anlamıştı onun nasıl bir gerginlik içinde olduğunu. Dışarda kar yığıldıkça yığılıyordu.

Boyuna yığılıyordu kar, ve Unn ortada yoktu hâlâ.

Şurda burda arama işi sürüp gidiyordu belki de ...Ama bu kar yığınları içinde artık hiç bir iz yoktu. Elbet herkes her gün bunu düşünmüyordu hiç de. Kar yağıyordu, dışarda ve düşüncelerde herşeyin üstünü örterek.

Teyze, hep yalnız, noel boyunca kimseyi görmeğe gitmedi, ama onu yoklamağa gelenler oldu. Siss böyle bir işe kalkışmadı. Teyzenin, evini satıp başka bir yere gittiği haberini korku içinde bekliyordu. Kadın bunu yaptığı anda, o da bütün umudunu yitirmiş olacaktı.

Teyze hâlâ oradaydı.

Siss annesine gidip sormak istiyordu; «Artık Unn'u düşünmüyor musun hiç?» diye.

Sanki herkes unutmuştu Unn'u. Siss ondan söz edildiğini hiç duymuyordu. Sormadı annesine, ama sanki ağırlığı gittikçe artan bir yükün altında olduğunu hissediyordu. Buz sarayının gece halini düşünüyordu sık sık; sanki insan elinden çıkmış gibiydi.. İlk yaza doğru, buzun üstü kayak için elverişli hale gelince gidecekti oraya.

Gene gitti annesine ve şikâyetini söyledi, ama daha çok genelleştirerek: «Kimse Unn'u düşünmüyor artık,» dedi.

«Kim düşünmüyor?»

«Kimse düşünmüyor!» dedi Siss, hiç de bunu söylemek istemediği halde. Hava kararmıştı, o da söyleyeceğini söylemişti.

Annesi sakın cevap verdi: «Nerden biliyorsun kızım?»

Siss sustu.

«Hem de kimse tanı mıyordu ki Unn'u. Doğru değil ama, bunun da etkisi var biraz. Herkesin düşünenecek çok şeyi var, biliyorsun.» Anne, Siss'e baktı ve şunu ekledi sözlerine: «Unn'u her zaman düşünenecek tek insan sensin.»

Sanki büyük bir armağan verilmişti Siss'e

IX

A R M A Ğ A N

Vakit gecedir... Ve bu ne?

Bu bir armağan.

Anlamıyorum.

Hava karardı ve bana büyük bir armağan verildi.

Bana bir şey verildi ve ben bunun ne olduğunu bilmiyorum. Hiç anlamıyorum. Nereye gitsem bana bakıyor bu armağan.

Armağan durmuş bekliyor.

Kar yağıyor şimdi, hava açık. Kar yığınları kocaman. Bütün izleri süpürdü kar, bütün köşe bucağı doldurdu. Karın üstünde büyük yıldızlar asılı şimdi ve benim armağanım dışarda duruyor, bekliyor beni, ya da içeri giriyor ve benimle oturuyor.

Onun bana verildiğini anlıyorum, ve...

Artık rüzgâr da esmiyor. Fırtına gelirse, yumuşak kar savrulmağa başlayacak. Rüzgâr kükreyecek ve dağları bayırları inletecek... Ama benim armağanım içerdedir, bana verilmiştir o, bekler beni.

Evin içi sakin, küçük kara penceresi ile yukardaki çatı odası da. Armağanımın şimdi orada, pencerede durduğuna eminim, kendisini görmemi bekleyerek dışarı bakıyordur.

Nereye gitsem orada, ve biliyorum onun büyük bir armağan olduğunu. Onunla ne yapacağım ben?

Korkmak budalalık olur benim için: Yolun ikî yanında kimseler yok. Ilık rüzgâr buzları çözdüğü zaman, Unn mutlaka gelecek.

Ilık rüzgâr bin kez eserse gelecek o. Biliyorum geleceğini ve bundan başka bir şey düşünmüyorum. Bana büyük bir armağan verildi.

X

K U Ő

Sert tırnakları ile yabanıl kuş iki sivri tepe arasına bir eğri çizgi çekti, zamansız. Konmadı, bir daha yükseldi, yolunu bölerek. Sürekli uçuşunda bir yuvası, belli bir amacı yoktu.

Altında kış görünümü yayılıyordu. Nereye gitse ıssızdı. Gözlerinin altındaki bu görünümü dilimlere böldü. Gözleri sanki puslu hava içinden görünmez bir aydınlık ve cam parçaları saçıyor gibiydi ve bu gözler herşeyi görüyordu.

Buranın hakimiydi o... Ve bu yüzden yaşam bom boştu. Kuşun tüylü pençeleri buz gibi soğuktu. Uçarken tırnaklarının arasında inliyordu soğuk rüzgâr.

Kuş, ıssız kırları dilimlere ve helezonlara bölerken her şey ölüydü. Eğer aşağıda ağaçların, çalıların arasında canlı bir şey olsaydı, gözleri ışıkla parlar ve çizdiği eğri çizgi aşağı doğru kayardı, ve burası şimdikinden daha ölü olurdu.

Kendine 'benzer hiç bir şey görmedi.

Büyük kırların üstünde dolandı, boyuna uçarak ve hiç yorulmadan.

Ölmeyecek o.

Korkunç bir kar fırtınası geçmişti kırların üstünden. Açık yerlerde kar savrulup gitmişti. Kar yığınları hafifledi, onları yoğunlaştırıp sıkıştırarak hiç bir tılsım yoktu; büyük dalgalar halinde dönüp duruyorlardı. Açık havayı, soğuk bir güneş izledi. Yükseklerde, buz sarayının üstündeki havada, kuşun keskin gözü, bu biçim değişikliklerini gördü.

Bugün buz sarayının üstündeki kar süpürülüp gitmişti, öyle ki, gerçek biçimi neyse öyle görünüyordu. Kuş bu değişikliği gördü. Ve aşağıya bir şimşek çaktırdı: Önce gözleri, sonra kendi dikildi. Bu dimdik dalışının ortalarında birden döndü, hızını kısmak için sallandı, yeniden dönüp buz duvara kadar uçtu. Sonra baş döndürücü bir yüksekliği tırmandı ve gökyüzünde küçük kara bir nokta oldu.

Hemen ardından bir daha aşağı yöneldi. Buz sarayının önünde, tam o noktaya bir çizgi daha çekilmiş oldu böylece. Başı boş bir kuştı bu, onu gören olmamıştı hiç, istediğini yapmakta özgürdü, istediği zaman alıcı bir kuş olurdu. Ayrılamıyordu o noktadan, ne saldırabiliyor, ne de bir yere tutunabiliyordu... Buz duvarını, rüzgârın kara bir soluğu imiş gibi, yalayıp geçiyordu sadece. Bunun arkasından da ufuklara doğru uzaklaşıyor, ya da helezonlar çizerek yukarlarda uçuyordu. Hemen ardından ay-

nı noktada buz duvarını yalayıp geçiyordu gene. Rüzgâra arkadaşlık eden, çelik pençeli, tümünden başına buyruk bir kuş değildi artık. Buraya sımsıkı bağlanmıştı, kendi özgürlüğünün tutsağı idi, vaz geçemiyordu. Gördüğü şey onu şaşırtmıştı.

XI

BOŞ BİR SIRA

Okul ve kış her zamanki gibi geçti. Ders aralarında Siss duvar kenarında durdu. Ötekiler alışmışlardı buna. Haftalar birbirinin eşi, geçip gitti. Unn için girişilen büyük araştırma bir yana bırakılmıştı.

Siss verdiği sözü tutup duvar kenarında durdu hep. Yeni bir kız, başkan olmuştu kümeye.

Böyle bir kış sabahı yabancı bir kız girdi sınıfa. Onların yaşındaydı, o sınıfa katılmağa gelmişti. Ailesi birkaç gün önce taşınmıştı köye.

Birden hava gerginleşti. Siss, arkadaşlarının Unn'u unutmadıklarını şaşkınlık içinde gördü. Unn'un boş duran sırası birden dikkat merkezi oluvermişti. Kız, tümünden habersiz, çevresine bakınıp duruyordu. Ötekiler yerlerine geçtiler. Kız sınıfın ortasında boş bir sıra olduğunu gördü ve oraya doğru birkaç adım attı, sonra durdu, sordu onlara: «Bu sıra boş mu?»

Hepsi Siss'e bakıyorlardı, son zamanlarda bam-

başka bir insan olan Siss'e; yeniden kazanmak istiyorlardı onu. İşte şimdi gösterebilirdi onunla ne denli ilgili olduklarını. Siss onların sevgisini bir dalga gibi hissetti, onda yansıdı bu sevgi, yanaklarını kızartarak: olabileceğini aklının ucundan geçirmediği uçucu bir sevinç.

«Hayır,» dedi kıza, bütün bu duyguların dışında.

Kız şaşırılmıştı.

«Hiç de boş değil,» dedi Siss, ve bütün sınıf bilincinde olmadığı ortak bir duygunun benimsenmesiyle dikleşti, Unn'un sırasını korumak isteğini duydular birden. Zavallı yabancıya ters ters baktılar, kız sanki şimdiden kendini gözden düşürmüştü.

Başka sıra yoktu, ve öğretmen gelene kadar sınıfın karşısında durdu kız. Gerginlik artıyordu.

«Şimdi sana bir sıra bulalım,» dedi öğretmen, tanışma işi bittikten sonra. Kesin kararını vermeden önce bir an sınıfa baktı. «Şuradaki sıraya otursan iyi olur. Boş şimdi.»

Kız karşıdan Siss'e baktı.

Ayağa kalktı Siss. «Bo.. Boş değil,» diye kekeleydi.

Öğretmen onun gözlerine baktı ve sakin sakin, «Sıra kullanılmalı Siss. Böylesi daha iyi olur bence,» dedi.

«Hayır!»

Öğretmen güç durumda kalmıştı. Sınıfa baktı, tümünün Siss'ten yana olduğu belliydi.

«Koridorda kullanılmayan sıralar var,» dedi Siss, hâlâ ayaktaydı.

«Evet, biliyorum.»

Yeni gelen öğrenciye döndü öğretmen. «Güzün kaybolan bir kızındı bu sıra,» dedi. «Gazetelerde okumuşunuzdur sanırım.»

«Hem de kaç kez.»

«Eğer burda bir yeri olmazsa bir daha hiç dönmeyecek demektir,» diye açıkladı Siss... ve onun bu yaban iddiası hiç de saçma gelmedi kimseye. Hepsi-ni bir ürperti dalgası yaladı geçti.

Öğretmen dedi ki: «Bir az fazla oldu galiba Siss. Hiç birimiz böyle şeyler söylememeliyiz.»

«Peki, sırası boş kalamaz mı?»

«Duygularını anlıyorum Siss, ama çok da ileri gitmemelisin. Şimdilik orada birinin oturması daha iyi olmaz mı? En yerinde olanı bu. Hiç bir şey bozulmaz bununla, bozulur mu?»

«Evet, bozulur» dedi Siss, o anın şaşkınlığı içinde daha ötesini düşünmeden. Onu hiç anlayamayan öğretmene şaşkınlıkla baktı.

Yeni öğrenci hâlâ sınıfın karşısında duruyor, onların arasına katılamıyordu. Bunlardan kaçıp kurtulmak istediği besbelliydi. Ona karşı, hak etmediği bir kötü niyet vardı sınıfta açıkça. Bir çeşit karışık bir sevinçle sınıf Siss'in arkasında güvenle oturuyordu.

Öğretmen kararını verdi.

«Peki, başka bir sıra bulurum.»

Siss ona minnetle baktı.

«Bozmaya değmez,» diye ekledi öğretmen. Koridora çıktı.

Çocukların kıza karşı davranışı o an değişiverdi: Düşman değildi o, hoş gelmişti.

Oturduğu sırada gene sinmiş olan Siss'e kimi ne-

denlerden ötürü sordular: «Bizimle eskisi gibi oynayacaksın gene, değil mi Siss?»

Siss başını salladı.

Kendi kendine verdiği sözü ve ona verilmiş olan büyük armağanı açamadı onlara. O anda bütün beklediği, sırayı çekmeğe gelen öğretmene doğru dönmekti.

XII

KARLA ÖRTÜLÜ KÖPRÜLER ÜSTÜNE BİR DÜŞ

**Dalmış gitmişiz kar artalı
Bembeyaz oldu kolun
Bembeyaz oldu kolum
Karla örtülü köprüler gibi onlar
Aramızda.**

**Ama karla örtülü köprüler donmuş
Buradaysa yaşıyor sıcacık
Kolun sıcacık karın altında ve
Kolumun üstünde yumuşacık**

**Kar yağıyor kar
Sessiz köprüler üstüne
Kimsenin bilmediği köprüler üstüne.**

XIII

KARDA KARA YARATIKLAR

Ağaçların tepelerindeki bir devinme ilk uyarıştır. Rüzgâr yoktur daha, sadece bir esinti kozalakgillerin tepelerinde, sabahleyin erken erken. Yalnız gece inince bu esinti güçlü bir hava akımına dönüşecek, gecesel bir ırmağa.

Bugün de kar yağdı. Herşey yepyeni ve bembeyaz bir parlaklık içinde, fakat hava ağır, bulutlar alçak ve yumuşak.

Şimdi başlıyor işte. İnsanlar dışarda dolaşüyor. Duyuyor ve başka bir uyuma dönüştürüyor onu, sanki zamanında evde bulunmak istermiş gibi. Ne de yumuşak hava, diyorlar kendi kendilerine. Ama konuşmağa istekli değiller. Şimdi başlıyor işte.

Akım arttı, yukarda, ormanın içinde daha da güçlü esiyor. Çam iğneleri dillerini uzatıyorlar ve bilinmedik bir gecesel türkü çağırıyorlar. Bu dille-

rin her biri öylesine küçük ki, duyulmaz söyledikleri; ama birlikte çıkan ses öylesine derin ve güçlü ki, isterse dağları yerle bir edebilir. Ama hava yumuşak, kar ıslak, ve hareketsiz vadide yatmış, hafif rüzgârla havalanmıyor artık.

Dışarda gecikmiş olanlar, ne de yumuşak hava, diyorlar. Ormandan çıkıyorlar ve düzlüğe geliyorlar... Orada bu hafif akımla karşılaşılıyorlar. Bu akım onları iteliyor. Dost bir elçi imiş gibi güleryüzle karşılıyorlar onu. Yeterince soğuk daha... Ve belki de çok geçmeden bıçak gibi keskinleşecek bu soğuk. Fakat bu kış, bir an için, olmak istedikleri gibi buluyorlar kendilerini. Kış karanlığı içindeki ıslak rüzgâr, yüzleri neşelendirebilir.

Daha her şey rahatlamış değil, ama bir şey gelecek; bulutlarda kendisinin vereceği habere bağlı bu. İnsanlar bu durumda işlerini bırakıp evlerine dönüyorlar uyumak için. Bu akşam bir an için değiştiklerini ve neşelendiklerini yarın hiç bilmeyecekler.

Sabahleyin, ortalık aydınlandığında hava hâlâ öyle yumuşak, sallanan ve uğuldayan ağaçları ile. Gün yükselince ıslak kar, küçük kara yaratıklarla dağılıp saçılmış görünür; karın her parçasında ve göz alabildiğine her yönde vardır bu. Bunlar canlıdır, ilerliyormuş gibi kıvıldarlar; daha geçende buluttu bunlar, rüzgârın ve gecenin taşıdığı, bütün evrene dağılan bir ışık, ve son yağın kardan sonraki yığınlar içinde renkli çizgilere dönüşecekler.

XIV

MARTTA BİR GÖRÜNTÜ

Bütün o kış ortası havasından sonra mart geldi: açık göğü ile. Artık sabahlar daha erkendi, parlak ve buz gibi. Kar yığınları katılaştı; kayak için bire bir. Kayak gezintilerinin zamanı idi bu dönem; buz sarayına yapılan gezilerin günü. Martın sonuydu şimdi.

Cumartesi günü evlere dağılmadan önce sınıf bir kayak gezintisi yapmağı kararlaştırdı. Pazar sabahı gideceklerdi. Bu gezinti olağanüstü bir özellik de taşıyordu. Çünkü Siss geliyordu onlarla..

Siss'i kandırmayı kararlaştırmışlardı. Aralarından üçü yanına gittiler onun.

«Sen de bizimle gel Siss, bu seferlik.»

Onun en sevdiği üç arkadaştı. bunlar..

«Hayır, olmaz,» dedi.

O üç kişiydi gelenler. Arkadaşları kimi göndereceklerini biliyorlardı.

İlk hayırda dön geri etmediler.

«Gel bizimle Siss. Kıрма bizi. Biz sana bir şey yapmadık ki...»

Siss'e karşı güçlü bir akım vardı. O ise buz sarayına tek başına gitmeğe niyetliydi, ama...

O üç kişiden, Siss'in inatçı olduğunu bilen biri, bir adım daha attı ve yumuşak bir sesle, «Siss, senin de bizimle gelmeni istiyoruz,» dedi.

«Siss» diye tekrarladı, daha da yumuşak bir sesle, kandırıcı, tehlikeli bir silâh gibi kullanarak sesini. Ötekiler bu sözlerin etkisini daha da arttırarak, put gibi durmuş bakıyorlardı.

Ve çok güçlüydüler. Verilen söz bir yana bıraktı. Siss, kendisini kandırmağa çalışanlara, insanın cevap verirken kullandığı ve onu kandırmağa çalışanın gibi korkutucu bir sesle: «Peki, geliyorum», dedi, «ama gelirim buz sarayına gideceğiz.»

Üçü de neşelendiler: «Hah, şimdi yola geldin.»

Siss, yalnız kalınca bir suçluluk duygusuna kapıldı. Fakat annesi ile babası, kızlarındaki üzüntünün bu nedenden ötürü olduğunu anlayınca sevindiler.

Sabahleyin toplandılar ve gürültü patırtı içinde yola koyuldular. Soğuk, açık bir sabahtı, olabileceği en iyi zamanındaki gibi sıkışmış toprağın üstünde kar gevşekti biraz. Çağlayandan öteye gidecekleri için herkes memnundu ve Siss de aralarında olduğundan genel bir sevinç vardı. Siss onların dostluğunu biliyordu; yeni karla örtülü buz tabakası üstündeki kayaklar gibi ayakta tutuyordu bu dostluk neşesini.

Herkes olması gerektiği ve olmaması gerektiği gibiydi.

Açılmış bir yolu izleyerek çağlayanın tam altındaki nehre vardılar. Burada büyük sessiz göller vardı, buz katılaşmıştı, isterseniz üstünden geçebilirdiniz. Çağlayan gürlüyordu sessizlik içinde; oraya değin gittiler.

Hepsi de buz sarayını kış içinde bir ya da iki kez görmüşlerdi, bu yüzden şaşırtmıyordu onları... Ama korkunç ve esrarlı yükseliyordu üstlerinde. Pırıl pırıldı şimdi ve kar yoktu yüzeyinde. Mart güneşi bugün onu erken erken aydınlatmanın yolunu bulmuştu. Ve buzun çeşitli biçimleri üzerinde oynuyordu.

İyi kalbli çocuklar, o sakıncalı konu üstüne Siss'e hiç bir şey açmamağı akıllarından çıkarmadılar. Siss de bunu anladı ve hem güvenlik duydu, hem sıkıntı. Yeniden karşılaştığı bu yerin görünümü, gizliden gizli karma karışık ediyordu içini. O gece kendisi ile saray arasında bağ kurmuşlardı insanlar; geride kalmalı ve ötekilerden burada ayrılmalı idi.

Sesi gittikçe yükselen çağlayanın kükreyişini dinleyerek, saraya doya doya baktılar... Ve sonra yola koyulmağa hazırlandılar.

Siss put gibi kaldı. Çocukların korktukları şey olmuştu işte. Onlara, belki de Siss'i hiç kandıramadıkları kuşkusuz geldi. Onun bir şey söylemesini bekleyerek duruyorlardı.

«Bakın,» dedi Siss, «buradan öteye gideceğimi hiç sanmıyorum. Ben gerçekte yalnızca buraya gelmek istemiştim.»

«Neden?» diye sordu biri. Ama Siss'i gelmeğe

kandıran üç kişiden biri atıldı o an: «Karar Siss'in-
dir. Eğer daha gelmek istemiyorsa, biz karışamayız
buna.»

«Hayır, buradan döneceğim,» dedi Siss, diret-
mek istediği zaman hep takındığı tavırla.

«Biz de döneceğiz,» dediler içtenlikle.

Siss'in canı sıkkındı. «Yo, dönmeyeceksiniz el-
bet. Ne olur! Tasarladığınız gibi gitseniz olmaz mı?
Burada biraz tek başıma kalmak isterdim.»

Ötekilerin başları eğildi. Bu yüzlerde, biz de se-
ninle kalamaz mıyız, sözleri yazılı idi açıkça. Burada
tek başına kalmak istediğini söylerken takındığı va-
kur davranış, ötekilere, bütün kış Siss'in içinde bu-
lunduğu hali düşündürdü. Bu onları durdurdu ve
susturdu.

Siss yüzlerinden okudu, günün tadı kaçmıştı,
ama ona karşı bu ilgi sürüp gittikçe yapacak bir şey
yoktu. Çok geçti artık, verdiği söz bir... duvar gibi
dikilivermişti içinde.

«Bugün artık bizimle beraber olmak istemiyor
musun daha?»

«Hayır, istemiyorum. Anlamıyorsunuz, biliyo-
rum, söz verdiğim bir şey bu.» dedi onları irkilterek.

Ötekiler de bu sözün, Unn'a verilmiş bir söz ol-
duğunu anladılar, aşağı yukarı. Ve hiç biri bilmiyor-
du Unn'un yaşayıp yaşamadığını. Böyle olunca da
durum korkunçlaşıyordu. Bütün tartışmayı durdur-
du bu.

«Ben evin yolunu bulurum, biliyorsunuz. Kendi
izlerimizden dönerim.»

O böyle olağan konuşunca, ötekiler de seslerini
buldular ve cevap verdiler ona, giderek tartıştılar
da.

«Evet, orası öyle,» dediler, «ama sorun bu değil.»

«Bütün kış duvarın dibinde durdun» demeye göze aldı içlerinden biri.

«Biz de herşey eskisi gibi olacak diye düşündük-tü.»

«Ben sizden önce dönerim eve,» dedi Siss, sorunu tartışmak istemiyordu.

«Evet, ama biz herşey eskisi gibi olacak diye düşündük-tü, anlıyorsun.»

«Devam et istersen, ama böyle konuşma,» dedi Siss yalvararak.

Ona baktılar, ve sonra birer birer bayırdan aşağı kaymağa başladılar. Derken aşağıda küçük bir düzlükte buluştular, sanki bir toplantı yaptılar orda, ve arkasından, sıkıca kenetli bir küme içinde yaylanıp gittiler.

Siss, utangaç ve mutsuz, uçan kayakları ile geriye, çağlayana ve buz duvarına döndü. Çağlayanın sesi, çağıran bir ses gibi çekti onu.

O geceki insanların anısı. Burada sanki beklenmeyen bir şey olacakmış gibi nasıl da sabırla kalmışlardı o gece. Çünkü burada bir şeyler geçtiğine inanmışlardı. İnsanın tümünden şaşkına döndüğü zaman gidecek başka yer yoktu.

Tekrarladı bu düşünceyi: Ben tümünden şaşır-mışım. Bu çeşit sözler, anlamı bilinmeden söylenir günde birkaç kez.

Utangaç ve mutsuz, arkadaşlarından ayrılmış ve doğru bu kükreyişe, doğru bu buz duvarına gelmişti.

Hangi açıdan bakarsanız bakın, ürkütecek ka-

dar yüksek ve garipti buz sarayı. Parlak ve kıvılcım kıvılcım, kardan soyunmuş ve içinde yaşadığı yumuşak mart havasının ortasında soğuk bir çemberle çevrili. Nehir, kara ve derin, buzun altından akıyor, hızını dibe çekerek ve koparabildiği her şeyi alıp sürükleyerek.

Siss uzun süre kaldı orda. O gece arayıcılar, oradan ayrılmadan önce, tam o kasvetli türkü başlamadan önce yaptıkları gibi, kalmak istedi. Onlar parıldayan fener aydınlığında, sanki yitik kız karşısına çıkacak da, aranıp bulunacak bir şey yok burada diyecekmiş gibi bekliyorlardı. Siss böyle bir şeye inanamazdı.

O sırada büyük bir kuş geçti, kızın gözünü alarak ve derdemez yitti gitti.

Burada aranacak hiç bir şey yok, bulunacak hiç bir şey.

Kalmağa karar verdi. Kayakları çıkardı ve katılmış kar üzerinde, buz duvarı boyunca yürümeğe başladı. Tekbaşına buz sarayı büyüleyici idi yeterince, yalnız dış görünüş bakımından değil, kendi kendini kurması bakımından da. Şimdi tümü ile yoğun ve güçlüydü. Ta tepeye değin gitmeğe karar verdi Siss. Oraya tırmanmağa, ille orada olmağa.

Oraya vardığında buzdan biçimlerin karışıklığına baktı. Kardan arınmıştı tümü ile. Çekine çekine kendisini bıraktı kaygan buzun üstünden aşağı, ta hendeklerin dibine değin, pek de sağlam olmayabilir diye yarı korkarak... Ve şu kemiren düşünce ile: Belki de böyle olmuştu, tam böyle olmuştu, kim bilir?

Utangaç ayrılmıştı arkadaşlarından işte. Utanı-

yordu, çünkü onlarla gitmekle bir şeye ihanet etmişti nasılsa, kandırıcı gözler, dost dudaklar ve bir küçük kayak gezintisi uğruna unutmuştu verdiği sözü. Hayır, bir kayak gezintisi için değil, daha çok onlarla bir arada olması için direnilmişti, karşı koymak çok güç olmuştu gittikçe. Güçsüz kalıncaya değin direnmişti Siss.

Tepenin ve o birbiri içine geçmiş buz kubbenin üzerinde duyguları karmakarışıktı Siss'in. Hendekler boyunca ve yarıkların içinden kaydı, sonunda düz bir kaya çıkıntısının üstüne, ta kenarına geldi, şimdi güneşle ve duvarlarla karşı karşıya idi. Bulunduğu yerin neresi olduğunu hesaplamakta kafası karışmıştı. Saydam ve katı buzdan bir oyuğa girmişti kayarak. Oyuğun üstünde güneş parlıyor ve yüzlerce çeşit biçim yansıtıyordu.

Siss haykırdı birden: Unn oradaydı! Tam önünde, buz duvarın arasından bakıyordu.

Bir ışık parlamışında Unn'u gördüğünü sandı, buzun ta dibinde.

Güçlü mart güneşi tam onun üzerinde parlıyordu, apaydınlık bir ayla ortasındaydı, bütün renkli parlak çizgiler ve ışınlar, görülmemiş güller, buz gülleri ve buz süsleri, sanki büyük bir şenlik için donanmıştı.

Siss, vücudu donup kalmış, bütün bunları gördü. Davranmağa ve ilk haykırışından daha üstün bir çılgılık koparmağa güçlü bulmadı kendini bir an için. Bir görüntü karşısında olduğunu anladı. Böyle görüntülerle karşılaşmış olanlardan çok duymuştu bunu. İşte şimdi o da onlardan biriydi. Bir görüntü idi bu karşısındaki, Unn görünüyordu gözüne.

Görüntü silinmiyordu, öyle gibi geliyordu ona: Buzun içinde kımiltısız duruyordu... Fakat bakmak Siss'i çok etkiliyordu. Bir sanrı gibi gelmişti.

Unn, buz duvarlar ardında çok kocaman görünüyordu, olduğundan çok büyük. Gerçekte yalnız yüzü parlıyordu, vücudunun geri kalan yanı gölgeli idi.

Keskin ışınlar, görünmeyen yarıklardan ve köşelerden gelerek görünümü kesiyorlardı. Unn'un çevresinde görünümü güçleştiren kamaştırıcı bir parlaklık vardı. Siss dayanamadı bu görünüme. Bütün gücünü toplayıp başka oyukların içine süründü, gizlenmekten başka bir şey düşünmeksizin.

Doğrusu çok da uzun bakmıştı; titriyordu.

Kendine geldiğinde epey uzaklaşmıştı oradan. Şöyle düşündü: Şimdi artık silinmiştir görüntü. Görüntüler çabuk silinir.

Bu da Unn'un ölmüş olduğu anlamına geliyordu her halde.

Elbette. Unn ölmüştür.

Başını gerçeğe çarptıkça kalbi param parça oluyordu. Düşünmek istemediği, kendi kendine konuşmak istemediği, fakat her zaman alttan alta ona korku veren bu şeyi — herkesin bunca açık ve bunca sık sözünü ettiği bir şeyi — şimdi kafasından kovmanın yolu yoktur artık. Buna inanmıştı.

Yatmış bunu düşünürken tam arkasında bir hışırtı duydu, rüzgârın apansız soluğunu hissetti, baktı ki bir hava akımı var.. birdenbire. Çok yakın.

Urperdi. Buzun üstünde yatmak üşütüyordu. Kaygan kovuklarda sürünmeğe başladı. Geriye dönmek çok güçtü. Altında, buzun içinde, kıvılcımlanan

yarıkların görülmemiş bir oyunu ve bitip tükenmez bir ışık cümbüşü vardı. Ara sıra tehlikeli de görünüyordu bu, nereye gittiğini bilmeden oradan oraya kaydı. Ama yeniden yukarı çıkmayı başardı.

Tepeye vardığında herşey ona sıkıcı ve güç göründü. Çevresine bakarak durdu bir süre ve gerçekten bir şey gördüm mü, görmedim mi diye şaşmağa başladı.

Elbette görmüştü.

Ve şöyle düşündü: İlkyazda bir gün bütün bu buzdağı parça parça olacaktı. Çatlayacak ve akarsu alıp götürecekti onu, parçalayacak, aşağıdaki akıntıya döküp götürecekti, kayalara çarpıp daha da küçük parçalara ayıracak ve tümünü eritecek aşağıda gölün içinde... Ve böylece sonu gelecek onun.

O günü gözünün önüne getirerek durdu orada, olmasını istediği o şeyi. O sırada buz sarayının üzerinde olacağını da gözünün önüne getirdi bir an için... ama bu düşünceyi hemen kovdu kafasından.

Olmaz.

Siss kayaklarını buldu. Onları ayağına takacağına, sıcak, güneşli bayırda, sıcak ormanda oturdu. Daha yeterince kendine gelmiş değildi. Unn'un görüntüsü ile, buzun süslenmeleriyle sersemlemişti.

Şurası yüzde yüzdü: Bundan kimseye söz edemezdi. Dünyada kimseye!

Niçin görmüş olsundu bunu? Unutmuş muydu yoksa onu birkaç kez?

Ne annesine, babasına bir sözcük, ne teyzeye, ne de başkasına.

O görüntüyü görmüş müydü gerçekten? Belki de yukarda, güneşin altında uyuklayıvermişti ve bir

an için bir düş görmüştü olmaz mı? Güneş aydınlığında, kayaklarına oturmuş, çevresine bakarken bütün bunların bir düş olduğuna inanmak kolaydı.

Hayır, o kadar kolay değildi. Bütün vücudu titriyordu. Kısa bir düşten sonra olacak iş değildi bu.

Titreyen parmakları ile kayaklarını zar zor geçirdi ayağına. Başını kaldırıp buz sarayına baktı ve düşündü: Onu son kez görüşümdür bu umarım. Buraya gelmeğe bir daha kalkışmam.

Ve kayakları ile yola koyuldu.

Siss eve yorgun ve ter içinde döndü. Ana baba, bu işte olağanüstü bir şey olduğunu üzüntü ile gördüler.

«Niçin erken döndün? Hasta mısınız?»

«Yo, bir şeyim yok.»

«Ama arkadaşlarının daha epey sonra döneceklerini biliyoruz. Anlamak için telefon ettik.»

«Çağlayandan döndüm ben.»

«Neden?»

«Hiç,» diye cevap verdi onların bu meraklı sorularına. «Bütün turu bitiremeyeceğimi anladım ve onlarla sadece nehre kadar gittim.»

«Bütün turu bitiremeyecek miydin?»

«Ama şimdi iyiyim. Bir an için öyle düşündüm.»

«Canımız sıkıldı buna,» dedi babası.

«Evet, bugün çok mutluyduk. İyileştin artık diye düşünmüştük.» dedi annesi. «Her şey eskisi gibi olacak diye düşünmüştük.»

İyileşmiştin, dediler.

Kestirip attılar ve onun gerçekleşmesini istediği şeyi ortaya çıkardılar: İyileşmek, kurtulmak. Söylemesi kolaydı, ama o görüntü gözlerinin önünde oy-

nayıp dururken nasıl olacaktı bu? Küçük bir maksat için yalan söylediğini biliyordu; onlar da yutuyorlardı bunu. Ama ne olursa olsun ağzını sıkı tutmalıydı. O anda onları memnun etmenin bir yolunu bulmağa istekliydi, ama bunu yapmak için yalan söyleyemedi... ve bundan başka ne yapabilirdi? Sessizce annesine baktı.

«Git yıkan da terini at,» dedi annesi. «Sonra konuşuruz bunu.»

«Sonra neyi konuşacağız?»

«Hadi git. Su sıcak.»

Eve ne zaman yorgun argın dönse annesi bunu öğütlerdi ona. Hadi banyoya.. Git de yıkan.

Sıcak suya girdi. Fakat parlayan buz gülleri ve çakan aydınlık arasındaki yüzü gördü gene. Her yerde vardı o. Böyle bir gezintiden sonraki yorgunluk ve rahatlık onu köşede bekliyordu, ama yaklaşmak ne mümkün! Buz duvarlar, içlerindeki dört kez büyümüş yüzle burada karşılandı.

Tek başına taşıdığı korkunç bir şey, en derin düşünceleri arasında, dille getirmeğe cesaret edemediği düşünceleri arasında gizlenmek zorunda olan bir şey.

Siss, dedi.

Hayır, hayır, bir şey demedi.

Fakat yüz, sıcak suyun altında duruyordu.

Siss? dedi. Korku pusuya yatmıştı, banyoya karşın. Evin her yerinde pusuya yatmıştı, şimdi yakalıyordu Siss'i. Buz duvarlar vardı, gözler...

«Anne!» diye bağırdı.

Annesi, sanki bu seslenişi bekliyormuş gibi belirledi o an. Siss küçüktü. Fakat olanı biteni ağzından kaçırmamak gerektiğini unutmuyordu.

XV

BİR DENEME

Verilen söz ne olacak şimdi?

Bana ne oldu? Şakacı bir rüzgâr saçlarımı okşuyor sevgiyle. Tatlı bir rüzgâr bu... sanki acemi.

Dediydi ya, Unn bana hiç gelmeyecek. Peki ne çıkar bundan, Unn ölmedi mi?

Ertesi gün okulda gene tek başına durdu Siss, ve eve yalnız döndü. Kendini kapamak zorundaydı orda. Buz sarayındaki görüntü öylesine korkunçtu ki, dilini tutmak zorundaydı hep, nerede olursa olsun. Başkalarının yanında bir az gevşek davranacak olursa korku onu yakalayabilirdi o an.

Yatak odasında kalıp okumağa zorladı kendini, ya da dışarda tek başına dolaştı. Anasının babasının gözlerini kendi üzerinde hissetmek çok tehlikeliydi; barajı yıkabilirlerdi, herşeyi ortaya dökülürdü o

zaman. Bir şey bekliyorlardı, bunu çok iyi biliyordu Siss. Ama yanlarına gitmiyordu. Onlar da ancak aşağıdan alarak uyabiliyorlardı onu: «Sende bir şey var Siss.»

«Hayır,» oluyordu karşılığı.

Onu köşeye sıkıştırmak istedikleri halde, fazla bir şey de demiyorlardı. Bu da Siss'e bir güvensizlik veriyordu.

Niçin gördüm Unn'u?

Demek unutmamam lâzım onu?

Elbette.

Unn unutulmuş gibi geliyordu ona. Kimse onun lâfını etmiyordu; adının geçtiğini hiç duymuyordu Siss. Ne evde, ne okulda. Sanki Unn hiç yaşamamıştı, diye düşünüyordu Siss, kızgın.

Onu hatırlayan yalnızca benim. Ve teyzesi. Umarım ki o da düşünüyordur. Ve evini satıp başka yere gitmez o.

Unn'u başka kim düşünür?

Soru önemliydi. Öylesine önemliydi ki, Siss denemek zorundaydı bunu. Bir sabah sınıfta yaptı bu denemeyi, tam dersten önce. Öğretmenden başka herkes oradaydı. Öğretmeni bu işe karıştırmak istemiyordu.

Kalktı, cesaretini topladı ve onun hakkında bir haber verecekmiş gibi, herkesin duyabileceği bir sesle: «Unn» dedi.

Sadece yalın ad. Başka türlü yapamazdı. Anlıyabilirdi belki.

O an bir şey olmadı, umduğu gibi. Yüzler ona çevrildi, elbet, ve konuşmalar kesildi, fakat bunun ardından sadece bir sessizlik oldu.

Belki de daha şaşırtıcı şeyler bekliyorlardı çocuklar. Başka bir şey olmayınca birbirlerine baktılar. Hâlâ kimsenin ağzından bir ses çıkmıyordu. Şaşırdılar diye düşündü Siss. Çevresine çekinerek baktı.

Düşmanca bir duvar mı vardı çevresinde? Hayır, hiç de böyle bir duvar yoktu. Şaşırmışlardı.

O da şaşırmıştı. Bunu düşünememişti.

Sonunda biri cevap verdi. Kızlardan biri değildi bunu söyleyen, bu bakımdan da ona yakındı, çizmesiyle onu dürten oğlandı. Siss onun son zamanlarda öne çıktığının farkındaydı. O kesin cevabı veren işte bu çocuktü: «Onu unutmadık.»

Sanki bir şey kesilip atılmıştı.

Kızlardan biri de katıldı. «Evet, elbette unutmadık... Eğer düşündüğün buysa.»

Siss utançtan kıpkırmızı oldu. Yalnızlığı içinde yanlış yolda olduğunu anladı. Kekeleydi, «Hayır, sadece...»

Aklından geçeni anlatsaydı onları düşürebileceği sıkıntıdan ötürü şaşkın, başını öne eğdi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAVALCILAR

I

TEYZE

Onu düşünen sade ben değilim, ama şu da var ki, kimse ondan söz etmiyor. Neden konuşmuyorlar hiç? Yakışmıyor onlara.

Ara sıra, şu düşünce irkiltiyordu onu: Şimdi küçük ev satıldı, Teyzenin evi. Şimdi Teyze gidecek.

Ertesi gün eve dönüşte oraya saptı. Baktı ki evde oturan var, ve bahçede Teyzenin öteberisini gördü.

Ev satılmadığına göre, demek Teyze inançlı.

Gene böyle oradan geçerken yakalandı bir gün. Çok yakına gelmişti, bu yüzden görüldü. Teyze kapıya çıktı ve çağırdı onu.

«Gel Siss!»

Siss, sinirli ve isteksiz, yaklaşınca Teyze dedi ki: «Evi satıp gidersem bunu sana söyleyeceğime söz vermiştim, değil mi?»

«Evet, sattımız mı?»

Teyze başını salladı.

Demek satıldı ev. Bununla neyi çıkarmış oluyordu ortaya? Buz sarayında olduğum zamanki gibi bir an mı? Saçma. Daha konuşmasını istedi Siss ve Teyze konuştu. Kaçınmadan dedi ki: «Artık daha fazla bekleyecek bir şey olmadığına inanıyorum.»

«Öyle olduğunu biliyor musunuz?»

«Bilmiyorum... ama gene de biliyorum. Evi sattım. Gidiyorum buradan.»

Tuhaf ama rahatladı Siss. Teyze demezdi: İşte gidiyorum ben artık, daha önce söylemek istemediğin ne varsa şimdi söyleyebilirsin bana, diyemezdi bunu.

«Yarın mı gidiyorsunuz?»

«Neden soruyorsun? Niçin yarın olsun?»

Teyze ona sertçe baktı. «Yoksa biliyor muydun?»

«Hayır. Ama her gün düşünüyordum. Yarın gidecek diyordum kendi kendime.»

«Doğru düşünmüşün. Çünkü yarın gidiyorum. Ben de seni bunun için çağırdım. İyi oldu seni görmem. Buradan geçmeseydin, ben seni aramağı düşünmüştüm.»

Siss bir şey demedi. Teyzenin ona gideceğini söylemesini duymak garipti. Korkunç keder vericiydi. Teyze bir süre sessiz durdu, sonra bir şey hatırladı.

«Seni çağırmanın bir nedeni de, bu akşam eskisi gibi yürüyüşe çıkmak istiyordum. Son akşamım. Benimle gelir misin diyecektim sana.»

Acı bir neşe.

«Elbette. Nereye gitmek istiyorsunuz?»

«Hiç bir yere. Sadece birazcık yürümek istiyorum.»

«Ama önce eve gideyim ben. Okuldan geliyordum.»

«Daha çok vakit var. Hava iyice kararmadan çıkmam. Akşam erken olmuyor artık.»

«Ben hemen gideyim.»

«Gecikeceğimizi söyle,» dedi Teyze, «ama korkacak bir şey yok.»

Siss eve giderken çok sakin buldu kendini. O ve Teyze yürüyüşe çıkacaklardı. Pek olağan bir şeye benzemiyordu bu.

«Geç kalırız,» dedi Siss evden çıkarken. «Size söylememi tenbih etti.»

«Peki, olsun,» dediler ikisi de neşe ile.

Siss ikisinin de neye bu kadar anlayışlı davranışlarını biliyordu. Bu sıralarda onun herhangi bir şey yapması, hattâ bu şey sadece bir akşam gezintisi de olsa, iyi karşılanıyordu. Onları bu duruma getirmişti.

Teyze hazır değildi.

«Aceleye lüzum yok,» dedi. «Hava kararmadan çıkmayız. Biz bize olalım. Başkasının gereği yok aramızda.»

Siss mutlu ve heyecanlıydı, ve bu duygular ayrılığın üzüntüsü ile karışmıştı. Teyze eşyayı toplamakla meşguldü. Siss elinden geldiğince yardım etti ona, ama çoğu iş de bitmişti. Oturma odası toplanmıştı, çıplak ve hüzünlüydü, eskisinden daha büyüktü. Yatak odasının kapısı açık bırakılmamıştı. Bu iyi bir şeydi.

«Belki içeri bakmak istersin.»

«Hayır.»

«Bir şeye yaramaz. Her şey toplanıp kaldırıldı.»
«Öyleyse bir bakayım, müsaade ederseniz.»

Baktı. İçerde hiç bir şey kalmamıştı. Bu gibi işler tuhaftır, insana güvensizlik verir.

Artık gidebilirlerdi, hava kararıyordu.

İlkyaz gelmek üzereydi besbelli. Evden adımını atar atmaz duyuyordun bunu. Yumuşak hava ve kardaki ilkyaz kokusu. Ama kar hâlâ her yerde yoğun duruyordu. Gökyüzü alçalmış bulutlarla kaplıydı, akşam yumuşak ve karanlıktı. Bu havada istediğiniz gibi, ağır ağır yürüyebilirdiniz. Tam olması gerektiği gibiydi herşey, uzun bir süre ağır adımlarla yürüdüler, bir sözcük bile etmediler.

Çevrelerindeki görünüm belli belirsizdi. Evler iki yanda puslu duruyorlardı. Işıklar parlıyordu. Siss hiç ses etmiyordu. Teyze veda yürüyüşüne çıkmıştı. Yarın burada olmayacaktı.

Her halde bir şey söyleyecekti, çok geçmeden.

Kış - ilkyazı akşamı, sisli ve değişik bir duruma sokuyordu görünümü, ve bu görünüm yanlarında onlarla birlikte ağır ağır yürüyen bir duvar gibi geçiyordu gözlerinin önünden. Karın titriyen parıltısı yürümelerini kolaylaştırıyordu. Gözlerinin belli belirsiz alanı içinde kollarını sanki uyarır gibi uzatmış olan yüksek ağaçlar kayıp gidiyordu, kap kara çökük omuzlu kayalar, onların alınlarına doğru sanki sıkılmış yumruklar gibi uzanıyordu.

Teyzenin vedaı idi bu. Kimseyi ziyarete gitmi-

yordu; burada yaşadığı sürece kimse ile pek ilişkisi olmamıştı. Kimseye dert olmayan dost bir yabancı gibi kalmıştı hep, kendi yağı ile kavrulmuştu. Ama talihsizlik gelip çatinca, çocuk ortadan yitince, herkes içinden gelerek yardım etmişti ona. Teyze kendi bildiğince veda ederken, Siss onu inceliyordu.

Böylece uzun bir süre sessiz sessiz yürüdüler. Ama bu sadece bir veda değildi. Siss bekliyordu... ve o an geldi. Teyze yolda durdu, nerdeyse sıkkın bir sesle: «Siss, bana sadece yoldaşlık etmen için çağırmadım seni.»

Siss sakin cevap verdi: «Ben de öyle düşünmemiştim.»

«Nedir bu başımıza gelen? Ne kadar isterdim unutmayı. Hayır, istemem gerçekten, ama hâlâ...»

Teyze, kuru ayazda, kar sessizliğine gömülmüş yolda yürümeğe başladı. Lâfı yeniden açtığında sesi de kuru idi.

«Ben yalnız da yaşayabilirim, ama herkes bana şunu bunu diyor. Her yerde karşıma çıkıyorlar,» dedi Teyze, «senin de çok sıkıntılı ve zor bir kış geçirdiğini biliyorum.»

Sanki Siss'e zaman bırakmak istermişçesine durdu.

Hayır, açılmayacağım, diye düşündü Siss, savunuya çekilmeğe hazırlanarak.

«Okul arkadaşlarımdan, hattâ annenden ve babandan bile uzaklaştığımı duydum.»

Siss çarçabuk cevap verdi: «Söz verdim.»

«Evet, böyle bir şey olmalı diye düşündüm ben de... Ve bundan ötürü sana borçlu olmam gerekir sanırım. Ama artık hiç bir yararı yokken kendini

yıpratacak kadar büyük söz vermemelisin.»

Siss bir şey demedi ve Teyzenin maksadını anlamaya çalıştı. İsteksiz dinlemiyordu.

«Hastalanmışın,» dedi Teyze.

Öylesine ileri gittiler ki, dayanamadım artık. Onlara söyleyemeyeceğim bir şey için. Bir daha, bir daha baştan...

«Evet evet, biliyorum. Hatırlarsan daha başlardaydı, bir iz bulabilmek için her şeyin sıra ile denemesi gerekiyordu. Ben de ne durumda idim, biliyorsun. Hiç birimiz anlayamadık bunun sana çok ağır geldiğini.»

«Şimdi kestiler.»

«Evet, işler çıkmaza girince bıraktılar sonunda.»

Siss Teyzenin belirsiz görünüşüne baktı. «Bıraktılar mı?»

«Evet. Sen diyorsun bıraktılar diye. Uzun bir süreden beri kimsenin bu felâketten söz ettiğini duymamışındır sanırım. Sana açmamışlardır demek istiyorum. Doktorun son verdi buna. Okulda da çocukların ağzını kapadılar.»

Siss için çok şaşırtıcı bir şeydi bu. Ancak, «Ne?» diyebilirdi.

Birbirimizin yüzünü rahat rahat göremeyişimiz çok iyi diye düşündü. Yoksa konuşamazlardı bunları. Teyze tam zamanını seçmişti ona açılmanın.

«Biliyorsun, bu sorunu çok ciddiye aldılar. Çünkü çok sarsılmıştın. Artık buradan ayrılacağıma göre sana söylemem doğru olur. Bilmen gerekir sanırım.»

Siss öyle sessiz durdu. Onu şaşırtan, bu açıklama

manın bunca geniş kapsamlı oluşuydu. Teyze sözlerini sürdürdü. «Şimdi söylenebilir, her şey kapandı artık. Şimdi artık bir beklediğimiz yok.»

Siss irkildi. «Kapandı mı? Ne kapandı?»

«Evet. Sanırım bunu da konuşsak iyi olur.»

Siss'in kalbi çarpmağa başladı, ama Teyze gene sürdürdü o konuyu.

«Aradıkları insanı unuttular sanma. Unutmadılar, biliyorum bunu. Bana öyle yardım ettiler ki, şimdi, şu ayrılacağım sıra, ne yapacağımı bilemiyorum. Dolaşıp bir bir hepsine teşekkür etmem gerekir. Ama yapamam bunu, elimden gelmez.»

«Evet.»

«İşte bu yüzden dolaşıyorum bu akşam karanlıkta. Çok perişanım. Buralarda dolaşmak istiyorum, ama kendimi göstermeğe de cesaretim yok.»

Ve karanlıkta, nisan akşamı orada durup yılmış baktı; ama gerçekte öyle görünmüyordu.

«Hadi yürüyelim Siss. Yatmadan önce dolaşmayı severim.»

Yol evlerin, insanların arasından geçiyordu gene. Pencerelerde tek tük ışıklar parlıyordu. Siss, Teyze ile konuşmak ne iyi diye düşündü. Kendi kendine, neden hiç annemle böyle yürüyüşe çıkmadım, diye sordu. Cevabını bulamadı. Çok düşkün olduğu halde gene de sıkılırdı ondan. Davranışını değiştirmek isterdi, ama bunun yolunu bulamıyordu, sıkılırdı. Babasından da sıkılırdı... Hattâ onunla iyi arkadaş oldukları halde. Bu perişan Teyzeyi, sanki gerekliymiş gibi bütün gece dolaşmak isteyen biri durumuna getiren neydi dünyada?

Evet, Siss bunu sorabilirdi ona..

«Neyin kapandığını söylemeniz lâzım bana.»

«Senin için kapandı.»

«Yo, hayır.»

«Bence öyle, biliyorsun. Beklememizi gerektiren hiç bir şey yok bizim için. O gitti, artık yaşamıyor.»

Karanlık olması çok iyiydi.

Siss fısıldadı: «Nerden çıkardınız bunu?»

«Sen çıkarmak diyorsun... Öyle değil, biliyorum bunu.»

Siss bunun çok önemli bir an olduğunu biliyordu. Teyze öksürdü, önemli bir şey söylemek için dikleşmişti.

«Bak Siss, ayrılmadan önce senden istediğim, eski durumuna dönmen için çaba göstermendir. Bir söz verdiğini söylemiştin. Ama söz verdiğin kimse ortadan çekilmişse, bu sözü tutmanın hiç bir yararı yoktur. Kendini onun anısına bağlayamazsın. Senin için gerekli olanlardan koparamazsın kendini. Sadece kendine ve başkalarına dert olursun. Ve daha da ötesi, kimse bunun için sana teşekkür etmez. Gerçekte anneni babanı mutsuz kılıyorsun. Dinliyor musun söylediklerimi?»

«Evet evet!»

«Öyleyse dinle: O dönmeyecek, sen de sözünden kurtuldun.»

Yeniden bıçak saplandı sanki bir yerine.

«Sözümden kurtuldum mu?»

«Evet.»

«Nasıl söyleyebiliyorsunuz bunu?»

«Evet, söylüyorum, işte şimdi, burada söylüyorum.»

Teyzenin sesinde, dediği dedik bir hava vardı. Siss ne düşüneceğini bilemedi. Bir çaresizlik, ve aynı anda kuşku.

Teyze kolunu sıktı onun. «Böyle olduğuna karar verelim mi? Bir anlaşma yapalım mı?»

«Doğru olduğunu nerden bilebilirim?» dedi Siss.

«Ya doğruysa?» diye sordu Teyze, kırık.

«Peki, ya bunu benim için söylüyorsanız... Çünkü bendim...»

«Sana bu kadar mı işledi Siss? Ama benim söylediğim... İlk yaz geldiğinden beri sen de ara sıra böyle düşünmüş olacaksın, değil mi?»

«Evet, düşündüm, ama...»

«Çok iyi. Ben de giderayak bir az mutlu olabiliyim artık.»

«Çok garipsiniz,» dedi Siss, minnetle.

Anlamağa cesaret edemediği bir şeydi bu. Verdiği sözden kurtulmak? Kurtulabilir miydi? Bundan kurtulmak iyi mi, yoksa kötü müydü? Çok garipsiniz demek olmuştu bütün söyleyebildiği.

«Bir az hızlanmalı,» dedi Teyze. «Eve çok geç kalmayalım.»

«Evet, ama istediğiniz kadar uzağa gidelim.»

Ağaçların, evlerin ve kayaların karma karışık biçimleri git gide daha da hızlı kayıp gidiyordu yan başlarında, ve kap kara lekeler arada bir. Bu kap kara lekeler kayar gibi ortaya çıkınca doğruca kalbe işliyorlardı — nedir o! — bu dayanılmaz anda; ama o görüntü idi bu hep ve Siss'in kalbi yeniden çarpmağa başladı, damarlarındaki kanın akışı hızlanmıştı. Dolaşan biziz, o lekeler kımıldamaz.

Teyzenin sesi: «Gene söyleyeyim, kurtuldun o

sözden de. Şimdiki gibi sürdürmen hiç doğru değil. Yakışmaz sana. Sen başka bir insansın.»

Cevap yok. Ama bu susma cevap yerine değil. Bir kuyuda yıldızların yansıması o. Ve açıklamanın ne gereği var.

Yürüyüşü bitirdiler. Kara bir geceydi. Teyze turunu yapmıştı. Siss'in evine geldiler önce. Tek bir lâmba yanıyordu, Siss için; ses yoktu.

«İşte geldik ve sana şunu da söyleyeyim ki...» diye başladı Teyze, fakat o an onu durdurdu Siss. «Olmaz, ben sizi evinize götüreceğim.»

«Yok olmaz, zahmet etme.»

«Karanlıktan korkmam ben.»

«Bilirim korkmazsın, ama...»

«Gelebilir miyim?»

«Peki, elbette.»

Gene yola koyuldular. Bekleme lâmbası ile uykuya dalan ev uzaklarda kaldı. Yol تنها idi. Biraz yorgunluk duymağa başladılar.

«Soğuk yok.»

«Hiç yok,» dedi Teyze.

Siss sormağa kalkıştı: «Gideceğiniz yerde ne yapacaksınız?»

Neresi olduğunu bilmiyordu oranın, hiç adı geçmemişti. Teyze her işini kendi yapmağa alışmıştı.

«Ne bileyim, şu ya da bu, bir işle uğraşacağım elbet. Bir şey bulacağım,» dedi. «Evi de sattım, biliyorsun. Benim için hiç tasalanma, Siss.»

«Peki.»

«Ben değersiz bir yaratığım,» dedi Teyze hemen arkasından, tam eve yaklaşırlarken, akşamın sonu gelirken artık. Sonra gene söze başladı: «Değersizim. Şu felâket sırasında buralılar ellerinden gelen her şeyi yaptılar benim için, ve şimdi ayrılmak zorunda olduğum şu sırada işte böyle gidiyorum.»

«Ne dersin Siss?» diye sordu, Siss'in hiç cevap vermediğini görünce.

«Ne diyeceğimi bilmiyorum.»

«Ve bu akşam benimle beraber olduğun için şunu düşünüyorum ki, benim gezintiye çıktığımı herkes öğrenecek, ben de bunu onlara bir çeşit teşekkür için yapıyorum. Öyledir de. Bunu onlara söyleyeceğini hesabettim, söylersen minnettar olurum... Böyle şeyleri sadece benim gibi değersiz biri düşünebilir ancak.»

Böylece birbirlerine veda etmiş oldular.

Uçup gittiler sonra, karanlıkla bir olup nerdeyse, hiç bir aydınlık yansıtmadan. Ayak sesleri duyulmaz oldu. Fakat solukları ve belki de kalpleri duyuluyordu. Nerdeyse görünmez gecesel kımıldılar gibi, uzun bir teldeki küçük titreşimler gibi kaynaşmışlardı birbirleriyle.

Karanlıktan korkmak mı? Hayır. Neşeli kavalcılar görünmüşlerdi ve yol boyunca iki yandan yürüyorlardı.

II

SU DAMLALARI İLE DAL GİBİ

Kurtulan kim?

Kimse, ama...

Öbürlerinin arasına dönmek yok: Burdayım ben. Kurtulan filân yok, ama gene de kavalcılar geldi sanki.

Su damlası ile dal gibi gündüzün. Çıplak, ıslak dal, altında yumuşamış kar oyuk oyuk ve birden pırıl pırıl bir damla karın içinde. Kar yığını damla damla eriyip gider... ve içinde kara bir iz belirir, vadedeki ve tepenin üstündeki kar tabakası ile birlikte dalgalanan bu kara yaratıkların izi... ve damla damla eriyip gider. Garip bir anı: karanlıkta kara yaratıkların acele konuşması, yumuşak gecede soğuk hecelmeler arasında kilometrelerce. Şimdi her şey sarı bir su halinde eriyip gidiyor ya da sarı gölcüklerde kalıyor.

«Hey Siss!»

Uzaktan gelen bir haykırış. Öteki dünyadan bir çağrı.

Su damlası ile dal gibi duyarsınız kendinizi. Emin değilsinizdir. Ölüden başka her şeysiniz şimdi.

Verilen söz kalktı, ama bundan ötürü kurtulmuş değilsin. Gene de hareketsiz bir ağırlık var. Bunu da biliyorsun az çok.

Alev hızı ile geçti gitti her şey.

Anne buldu eski halini gene: «Siss bugün okuldan sonra seni bir yere göndermek istiyorum, gider misin?»

«Elbette.»

Değişiklik neden? Ne gördüler de değiştiler? Belki ben böyle düşünüyorum sade.

Annesinin yolladığı haberi götürmek için gidiyordu. Çevresinde her şey çıplaktı. Çiseleyen yağmur, rüzgâr ve sallanan ağaçlar. Bugün okul nasıl geçti? Bilmiyorum, hiç bir şeye fazlaca dikkat ettim yok. Onlara açılmak iyi olmaz. Verdiğim söz sıkı ve güçlü bir bağdı, ama nerede olduğumu biliyordum. Eğer bu bağ koparsa, bilemem nerede olduğumu. İlkyaz akşamında ortalığa garip bir koku yayıldığında, nerdeyse aklımdan çıkıyor bunlar.

Kuzeydeki bayırdan aşağı yola biri iniyordu, rüzgârda yağmurda. Komşulardan yeni yetişme bir çocuktu bu. Tanıyordu. Kan ter içindeydi çocuk; yağmurdan ötürü sıkı giyinmişti, ısınmıştı bu yüzden. Arkasından paldır küldür ona doğru yaklaşan bu ayak seslerinden ötürü içinde düğümlenen bir şey birden yatıştı.

«Sen misin Siss?» dedi, Siss onun sevindiğini anladı. «Yola çıktım da içim rahatladı doğrusu. Şu bayırda zar zor yürüdüm, orada kar diz boyu. Diz-

lerine kadar ıslak kumda yürür gibi sanki.»

Siss gülümsedi.

«Uzağa mı gittin?»

«Söyliyeceğim. Ama buradan başka her yerde kar kalkmış. Nehre gittim,» dedi.

«Doğru nehre mi gittin?»

«Evet, buzlar çözülüyor artık.»

Böylece kesin olarak inandı, hâlâ arayan vardı. Onu candan sevdi. Sordu: «Büyük buz yığını hâlâ duruyor mu »

«Evet,» dedi oğlan kısaca, sanki daha fazla sürdürmek istemediği bir şeyi tam ortasında kesmiş gibi.

Siss ise sürdürdü konuyu.

«Gene eskisi gibi mi orası?»

«Evet, eskisi gibi.»

«Ama daha çok dayanmaz artık, değil mi?»

«Hayır, nehir çok yükselmiş, hattâ daha da yükseleceğini sanıyorum.»

Bu yorucu yürüyüşünden ötürü içi ona sevgi ile doluydu. Göstermeliydi bu duygusunu. Garip bir karıncalanma.

«Çağlayanın kükreyişi ta uzaklardan duyuluyor,» diye açıkladı nedense, Siss sorulara başlar başlamaz sesinin tonunu değiştirerek. «Buz yığını uzaklardan görebiliyor insan.»

«Görebiliyor mu?»

«Evet, buraya çok yakın bir tepeden... Eğer sen de görmek istersen...»

«Hayır, istemem.»

Bir sessizlik oldu. İkisi de çok iyi biliyorlardı yiten kızı konuştuklarını.

«Bak Siss,» dedi birden dostça bir sesle.

Gene ne var, diye düşündü Siss.

«Sana rastlarsam söyliyeyim diyordum,» diye başladı, fakat sözünü sürdürüp sürdürmemekte kuşkulu idi, sonra kararsız: «Yapacak bir şey kalmadı artık Siss,» dedi.

Böylece söylemişti söyleyeceğini. Açık açık. Siss cevap vermedi.

«Böyle düşünmen lâzım artık,» dedi.

Evet, açık konuşuyordu, dos doğru. Dos doğru insanın içine işleterek... Fakat garip olan şeydu ki, bunun etkisi, öncekilerden farklıydı. Bir karşı koma, bir başkaldırma olmadı. Tam tersine, rahatlatı bunları duymak onu.

Nerdeyse fısıltı ile: «Sen de nasıl emin olabiliyorsun, anlamıyorum,» dedi. Çocuk, «Beni bağışla,» dedi.

«Gamzelerin var senin,» diye ekledi.

Siss başını yukarı kaldırmıştı, yüzü yağmurdan ıslaktı, yağmur damlaları yanaklarından, gamzelerinden süzülüyordu. Hızla çevirdi başını. Kızardığını göstermemekti en iyisi. Ne denli mutlu idi o sıra.

«Allahaismarladık,» dedi çocuk. «Eve gidip üstümü başımı değiştireyim.»

«Güle güle,» dedi Siss.

Oğlan ters yöne gidiyordu, bu yüzden eşlik edemezdi ona. Çocuğun evi, Siss'inkinden uzak bir mahalledeydi. İyi bir çocuktu, nerdeyse yetişkin bir delikanlı.

Gamzeleri için söylediği sözden ötürü. Bu kadar fark eder miydi?

Evet, böyle olduğunu gerçekten anlıyordu:

Ve demek ki hâlâ nehir boyunda yürüyen, arayan, eve yorgun argın dönen biri vardı. Oralarda tek başına dolaşan. Teyze gittikten ve her şey kapandıktan sonra. Nerdeyse anlamsız bir arama.

Bir kar zamanı, bir ölüm zamanı ve bir kapalı odalar zamanı olmuş geçmişti... ve Siss o zamanın öbür yakasına atlamıştı şimdi, bir delikanlı ona «gamzelerin var» dediği için, gözleri kıvançtan kararmıştı.

Kavalcılar yolun iki yanında yürüyorlardı. Elin-den geldiğince hızlı gider ve yol hiç bitmesin ister insan.

Yol bitti ve çok geçmeden eve vardı: Bir şeyler olduğu besbelliydi.

«Hava güzel mi?» diye sordu annesi.

«Ne güzeli? Yağmurlu ve rüzgârlı.»

«Ama gene de güzel olabilir, olamaz mı?»

Siss gizli gizli baktı annesine. Annesi hiç bir zaman gerektiğinden fazla sormazdı.

Sormadı da.

III

SARAY KAPANIYOR

Sarayın içindeki bütün yarıklardan, çatlaklardan ıssız görünüme ve yeryüzüne buz soğuğu ışıklar saçılıyor. Güneşin yol alması, bu ışıkların biçimini ve yönünü değiştiriyor, ama tüm sarayın hem içi, hem dışı parlıyor güneşe karşı. Oradan ayrılamayan kuş hâlâ sert helezonlar çiziyor sarayın üstünde. İlk başta yaptığı gibi çok yakına gelmiyor şimdi.

Buz sarayı, aradığı bir şey olmadığı halde, boyuna ışıklar saçıp duruyordu, dökülüp parçalanmış odalarından. Kimsenin gözlemlemediği harika bir görünüm bu. Kimsenin geçtiği yok oradan.

Işıklar saçıyor saray ve kuş ölüme yaklaştırmadı kendini.

Kimsenin gözlemlemediği harika bir görünüm.

Artık çok uzun sürmeyecek. Saray yıkılacak.

Kuş ne yapacak, kimse bilmez. Kuş ufacık bir nokta gibi göğe yükselecek, saray yıkılıp parça parça olurken, korkudan dehşete kapılmış.

Güneş çarçabuk yükseliyor ve hava ısınıyor. Nehir de yükseliyor. Kara, kaygan su, sarı ve beyaz burgaçlar yapıyor, daha da cesaretle yalıyor kıyının işlemeli kenarlarını... ve sonunda kaya çıkıntısından atlayıp da sarayın tabanına dalınca, boğuk bir sesle köpük bulutuna dönüşüyor. Sarayın içinde ölümün ilk titreyişi duyuluyor.

Güneş ışığı her gün güçlenmekte. Buzun yanındaki bayır kardan arındı. Buz duvarlar hâlâ duruyor güneşin altında, artık sahnenin bir parçası değil; kardan arındıkları için çaresiz yok olacaklar.

Ağır ağır rengini değiştiriyor saray. Parlak yeşil buz, güneş sıcağında aklaşıyor. Saydam odalar ve kubbeler buharla dolmuş gibi bulanıklaşıyorlar, ele geçirdikleri şeyleri perdeliyorlar, onların üzerine bir örtü çekiyorlar, gizliyorlar onları. Tüm saray beyaz bir renk çekiyor üstüne ve yüzeyinden erimeğe başlıyor. İçi hâlâ katı. Buz artık tarlalar arasına aydınlık sızdırmıyor, fakat parlıyor, eskisinden daha beyaz, sessizce parlıyor. Kocaman buz sarayı, kahverengi, sürülmüş tarlalar görünümü içinde tek başına beyaz bir kitledir; üzerine bir örtü çekti, yıkılmasına karşın kapandı kendi içine.

IV

ERİYEN BUZ

Siss eriyen buzun üstünde durur gibiydi. Kurşuni renkte buz parçaları ve yığın halinde buzlar vardı bütün çevresinde. Kara bir yarık açıldı bir gece büyük gölün üstünde... Sabahleyin su uzun uzun ve derin derin soludu bu yarığın arasından, derdemez de küçük bir kuş konup gagasını uzattı ve kenardan su içti. Bunun arkasından bir çok delikler açıldı ve koca buz parçaları ilerleyemeden kımıldadı ancak; ağız daha açılmamıştı.

Siss çağlayandaki sarayı düşündü. Son gelişinde Teyze ile konuşmasından sonraki değişik hali ne olmuştu; bu bir sanrı olmalıydı. Bu işin o kadar üstüne düşmüştü ki, artık hayali işler olmuştu.

Saray da değişmişti, çocukla o ürkek konuşmasından beri. Oraya gitmek için yeni bir istek uandırmıştı içinde. Çocukla konuşması bozulmaz bir yazı ile kazanmıştı aklına. Onu bu yüzden şimdikinden daha iyi tanımış değildi, ama gene de...

Çocuk değişik bir duruma sokmuştu sarayı... Oysa saray, o gece arayıcıların yanında durdukları zaman nasılsa öyleydi.

Nehir sel halinde, demişti oğlan. Saray beyaz. Yakında yıkılacak.

Buz sarayı titreyip duruyordu kabaran akıntının içinde. Ezilecekti. Kızı büyüledi bu. Oraya gitmesi gerektiğini anladı.

O sırada gölün üstünde kurşuni, yoğun buzun arkası arkasına yarıldığını görüyordu. Ekili, çıplak görünümde su kurşuni renkte uzanmıştı. Ama daha kahve rengine dönmemişti. Dağlarda kar kitlesi büyüktü; daha da büyük bir sel yaklaşıyordu. Demek saray yıkılacaktı. Şu düşüncede onu kederle büyüleyen bir şey vardı: bir az sisli ve mis kokulu bir günde... Bir bakacaksın ki saray yıkılıyor.

Okulda bir yakınlaşma olmadı. Fakat yakında bir kapı açılacak gibi bir şey vardı havada. Siss'den gelmeliydi bu, ama o gene de uzak duruyordu. Derken bir gün, hâlâ cesaretini toplayamadığından, sırasının üstünde bir kâğıt buldu: «Her şey eskisi gibi olmayacak mı yakında Siss?»

Bunu kimin yazdığını bulmak için çevresine bakmak istemedi; daha da eğdi başını sırasına. Gizli bir düzen hazırlamışlardı belki ona.

Dilsiz bir gözlem altındaydı Siss. Fakat ona bir yakınlaşma vardı açıkça. Çizmeli çocuk bir sabah tek başına önünde durdu. Belki göndermişlerdi onu, belki de kendi adına gelmişti.

«Siss...»

Siss itici değildi. «Bir şey mi var?» diye sordu.

«Evet. Her şey eskisi gibi olamadı bir türlü,» diye cevap verdi, gözlerinin içine bakarak.

Siss ona dokunmak isteğini duydu, ya da çocuk buna benzer bir şey yapmak istiyordu daha çok. Ama ikisi de öyle kaldılar.

«Hayır, her şey eskisi gibi değil,» dedi Siss, hiç de çekingenlik göstermediği halde büyük bir isteksizlikle.

«Sen de çok iyi biliyorsun neden olduğunu?»

«Eskisi gibi olabilir,» dedi çocuk dirençle.

«Bu kadar emin misin?»

«Hayır, ama her şey eskisi gibi olabilir.»

Çocuk böyle söylediği için memnundu Siss, ama gene de... gamzeleri göründü, kısa kesti ve her zamanki tavrını takındı.

«Seni biri mi yolladı?» diye sordu safca, düşünmeden. Bunu bana söylemeni, ötekiler tenbih etmişlerdir sana, demek isterdi.

«Hayır,» diye cevap verdi çocuk, suçlu suçlu.

«Değil, elbet değildir.»

«Kendi adıma yapamaz mıyım böyle bir şey?»

«Evet. Anlıyorum.»

Ama çocuk gerçekten darılmıştı ve artık hiç bir şey konuşmak istemiyordu, birden döndü gitti.

Onu iten küçük bir olaydı bu. Şimdi bir şey yapmıştı işte, bir adım atıyor, onlara karşı duyduğu utançı alt ediyor... Bunun utanca benzer bir

duygu olması da çok garipti hani... Her neyse, bundan ötürü uzaklaşmıştı onlardan. Teyzenin ardından, onun öğüdünü yerine getirmek çok rahatlatıcı idi.

Çağlayandaki saray, duygularını arkadaşlarına göstermek için şimdi bir fırsat veriyordu ona. Kendisine yasakladığı konuyu olgunlaştırabilirdi. Buz erimek üzereydi, çocuklar söylemişlerdi, nehir sürikleyip götürmeden görmek istiyordu onu.

Cumartesi günü Siss okulda başka türlü görün-
dü, ve onu bekleyen çevreye dedi ki: «Bakın, benim bir düşüncem var. Yarın buz sarayına gidelim mi? Nerdeyse yok olup gidecek, öyle duydum.»

«Gitmek mi istiyorsun?» dedi içlerinden biri şaşkın şaşkın, fakat dikkat kesilmiş.

Tümü şaşırmıştı ve birbirlerine baka kalmışlardı. Demek başka yere değil de buz sarayına, ağızlarına alamadıkları sakıncalı şeyin tam ortasına? Siss'e ne olmuştu? Bu düşünce sarmıştı hepsini.

«Orada ne yapacağız?» diye sordu içlerinden biri.

Siss sükûnetle ve şimdi onu şaşırtan bir güvenle cevap verdi: «Onu yıkılmadan önce bir daha görmek çok zevkli olabilir. Bugün yarın gitmek üzere dedi gören biri. Sanırım şimdi her zamankinden daha ilginçtir.»

Şimdi onların bir ya da iki başları vardı. İkisi bu durumda sözcü görevini yapıyorlardı. Bunlardan birinin çizmeli oğlan olduğunu görüp şaşırmıştı Siss, eskiden hiç bir yerde kendini göstermezdi bu çocuk, şimdi ise çok neşeliydi. Anlaşılan arkadaşlarının başına geçmişti. Öteki, Siss'den sonra yönetimi

ele alan kızdı, girişim yetkisi ondaydı.

Bu kız, «Bizimle alay mı ediyorsun Siss?» diye sordu. «Birdenbire ne şans bu bizim için.»

«Hayır, alay etmiyorum.»

«Böyle bir şey söyleyeceğini hiç ummuyorduk, anlıyorsun değil mi?» dedi oğlan, öne çıkarak.

«Anlıyorum.»

«İnanamıyoruz gene aramıza karışacağına,» dedi kız, «ama madem böyle söylüyorsun, demek...»

Eve dönerken Siss'i ortalarına almışlardı. Gü-rültü patırtı yoktu hiç. Onun iki yanında yürüyor-lardı. Siss bundan hoşlandığına dikkat etti. Böyle sessiz bir dönüşten heyecanlanmak çok tatlı idi.

Evde, rastgele, neler olup bittiğini sordular. Siss hemen anlattı; dönüşün heyecanı onu rahatlatmış-tı. Akşam üstü annesiyle babasının arasında otur-duğuna bakıp şaştı. Babası dedi ki: «Eve böyle mut-lu geleceğin günü bekliyorduk.»

Annesi de, «Bugünün geleceğini biliyorduk,» de-di, «yoksa bu kışı kolay geçiremezdik.»

Siss ürkmüştü. Fakat ötekiler başka bir şey de-mediler.

Bunu başaracağını biliyorduk, deselerdi sıkar-lardı onu.

Elbette anasını babasını mutsuz kılmıştı bu kış. Bunu çok iyi biliyordu, ama kendisine hatırlatma-larını istemiyordu. Ev neşe içindeydi şimdi.

V

AÇIK BİR PENCERE

İnsan sadece lâfla kurtulmaz. Cumartesi akşamı geç saatlerde... eve arkadaşları ile gelirken onu canlandırmış olan duygu azalmıştı.

Siss ertesi sabah için kendisini hazırlamak üzere yatağına yatmıştı ve bundan ötürü öylesine heyecanlıydı ki, ne kendisini hazırlayabiliyor, ne de uyuyabiliyordu. Gerginlik, mutluluk, kuruntu birbiri arkasına sarıyordu onu. Lâmbanın aydınlığında gözleri açık yattı.

Pencereye bakıyordu; ince, beyaz bir perde örtüyordu pencereyi. Birden kanatlardan birinin açıldığını gördü. Karanlığa doğru açılmıştı. Neydi bu? Başka bir şey olmadı. Hava akımında perdenin hafifçe oynaması, soluk alırken karnın hareketi gibi, her şey sakindi... Rüzgâr yok. Ama olması gerek! Pencerenin kancası takılmamış olabilirdi ya da... Ama onu kancalı gördüğünü hatırlar gibi oldu. Ve odası evin birinci katındaydı.

Geceye karşı böyle kendi kendine açılan bir pen-

cere... Şakadan olmaz diye düşünür insan, hele nedensiz hiç olmaz.

Siss korkuya kapılıverdi o an, seslenecek oldu. Tuttu kendini. Annesinin babasının mutluluklarını bozmadı. Perdenin arasından görünen kap kara açıklığa baktı, hareketsiz. İçeri ne girmiş olabilir? Öyle bir şey yoktu. Böyle aralıklardan kimse girmez içeri, onlar yalnızca açarlar. Kendini topladı ve dedi ki: Saçma bir şey, bunun böyle olduğunu da çok iyi biliyorsun. Elbette kendi isteği ile açılmadı pencere, benim kuruntum bu. Kancası takılmamış olabilir ve ben bunun farkına varmadım, rüzgârın esintisi açmış olacak.

Fakat ortada bir neden yokken pencere kanatlarının açılmasını görmek tatsız bir şeydir. Bunun neresi gerçek, neresi kuruntu, anlayamazsınız.

Hem sinirli, hem sakin yatıyordu. Korkudan dona kalmış değil, ama bunun daha da çoğuna hazır, gelecek olan; içinde bulunduğu kara saplantıda onu harabolmağa bırakarak.

Düşünceleri sürdü gitti. Yarın son günüm, düşüncesi parladı kafasında. İşte pencere bundan ötürü açıldı. Yarın buz sarayında bir şeyler olacak demek. Sarayda bir şeyler olacak. Donmuş bir hendeğin içinde çatırdayan bir sese benziyor korku. Eli kolu sanki onun değil.

Arkadaşları oraya götürmeğe kalkan benim; gelmeleri için kandırmakta hiç bir güçlük çekmedim. Ama yarın buz sarayında kötü bir şeyler olacak.

Yarın son gün. Koca buz kitlesi sallanıyor. Nehir ha babam vuruyor ona, ve parça parça edecek onu.

Bütün olacakları görebiliyordu Siss. Arkadaşları, coşarak yola koyulacaklar... onun gizli yaşantılarını paylaşmadan. Buz sarayının üzerine çıkacaklar, ta tepeye, buzun kubbelerine. Siss, o tehlikeli kükreyişe seslenecek, ama duyuramayacak sesini.. Arkadaşları tepeye tırmanacaklar ve Siss de çıkacak oraya ilk kez, tam zamanında. Tepeden birbirlerine tehlikeyi haber verecekler ve daha da yukarı tırmanacaklar... Ama o an gelmiş olacak, Siss'in düşündüğü an; işte saray bu ve nehir onu bekliyor, Siss bütün bunları biliyor, şimdi buz sarayı yıkılacak. Hepsi tepede duracaklar, **Siss onların ayaklarının altında** açılacak olan bu korkunç, yarılmış çatlaklara çekmiştir, saray sarsılacak ve suyun basıncı ile tepedeki çocukları da alarak kanala düşürecek, böylece bitecek her şey. Bütün bunları görüyordu Siss, o gece Unn'u arayanların kederli türkülerle orada durdukları andan beri.

Gözlerini açık pencereye dikerek kafasında bunları kurmuştu Siss. Olacakları önceden görmekte bir güçlük çekmemişti, orada ertesi gün ne olacağını tam olarak gördü. Ama korku içinde değil, dışardan bakan biri gibi. Kendini bağladığı halde.

Yarın yapacak mıyım bunu?

Yapmalı mıyım?

Hayır, hayır.

Aralık pencereden bir esinti. Kalkıp pencereyi kapamadı. Karanlıktan korkmuyordu artık, fakat gene de, uzanmış kolları ile pencereye yetişmeye cesaret edemiyordu.

Karanlıktan korkmuyorum, demişti teyzeye ayrılırken, ve o anda gerçekten de korkmamıştı.

Ama korkmam gerekir. Bu pencereyi kapamağa kalkmayacağım.

Dolabında iki ceket asılıydı. Aldı onları ve aralıktan giren rüzgârda üşümemek için yatağına serdi. Ne pencereye arkasını dönebiliyor, ne de lâmbayı söndürebiliyordu. Pencerenin açık olduğunu bile bile karanlıkta kalamazdı... Artık hiç bir şey hatırlayamayınca kadar oraya bakarak yattı.

VI

KAVALCILAR

Pazar sabahı, güneş daha yükselmeden önce, hava adamakıllı soğuktu. Siss evden çıktığında, kül rengi kırların üzerindeki donmuş su damlalarında hafif bir çıtırtı vardı. Çağlayandaki buz sarayına gitmek üzere çok erken buluşmağı kararlaştırmışlardı.

Siss başını çevirip evine bakmadı... Uykusuz gecenin uyuşukluğu onu bu denli etkilememişti. Son günüm mü? Saçma. Şimdi sabahtı ve sabahları insan başka türlü düşünür.

Ama onun için önemli bir sabahtı bu.

Buz gibi nisan gecelerinde otların kökleri arasında ortaya çıkan gümüş rengindeki ince, kırıldı kırılacak süslerin üzerinde donmuştu su... Ama pek de kalıcı görünmüyordu, her şeyin üzerinde iz bırakmıştı. Bütün çaylarda, derelerde çavlanlar yaparak tüm varlığı doldurmuştu... Çağılısı, bir tatil sabahına göre hiç de açık seçik değildi, nedense. Büyük göl, buzların çözülmesinden sonra ağzına kadar dol-

muştı, bir buğu tabakası ile örtülmüş, üstünde irili ufaklı buz parçaları yüzüyor, kıyıları kap kara. Bunun ötesinde, uzaktan duyulmayan nehir, dev gücü ile kükreyerek akıyordu.

Siss'e yabancı gelmeyen bir kükreme idi bu, korku içinde aradığı bir ses.

Ne olursa olsun, durmak yok. Özsuyun yürümesindeki coşku, sağır toprak kokusunun verdiği coşku... Bütün bunların arasında yürürken kalbi çarpıyordu.

Tatlı sesli, coşturucu kavalcılardı bunlar, Siss'i keder ve neşe ile sararak gelmişlerdi.

Karşı koyamadığımız şeylerden büyülenmiş kavalcılarız biz.

Her şey çıplak ve tazedir. Akan suyun içinde bir taş. Ucu dışarda, hareketsiz, kalkmış bir balta gibi, bizim için zamanı yok ediyor, öyle ki çarçabuk gidebiliriz oraya, Bizi bekliyorlar. Akılsız küçük kuş, kayaya doğru bir dalış yapıyor ve fundalığın içine uzanıyor, sonra uçup gözden yitiyor artık.

Bizi bekliyorlar.

Daha ne olduğunu anlamadan huş ağaçlarının ak gövdeleri ortasındayız. Demin, kısa bir an, yolda idik, şimdi buradayız. Bizi bekliyorlar. Bize bırakılan kısa an burada geçirilecek.

Bir kuş uçtu yukarı doğru. Ağaçlarla örtülü bir burun uzanıyor gölün içine. Bizim kısa vaktimiz.

Siss: Bugün aralarına döneceğim, dedi kendi kendine.

Bu yüzden mi?

Ne olmuş bu yüzden? Soru, sanki açık bir duvara çarpmış gibi.

Nedeni pek de belli değil.

Siss o kadar erken çıkmıştı ki evden, buluşma yerine ilk gelen ben olacağım diye düşündü. Böyle olması onun işine geliyordu. Kendisini uzun süre ayrı tuttuktan sonra şimdi onlara dönüyordu... Bundan ötürü de teker teker bulmak istiyordu hepsini. Bütün topluluğa karşı yürümek belki de onun cesaretini aşan bir şey olurdu.

Ama ilk gelen olmağı düşünüp gelenler vardı orda. Siss vardığında, o az konuşan başkan kız gelmişti. Siss okulda tek başına kalmağa başlar başlamaz, hiç bir şey söylemeden ve hiç kimse nedenini anlamadan başkanlığı o alıvermişti üzerine. Tuttuğunu koparır güçte idi ve hemen benimsendi.. Siss bütün kış seyirci kalmıştı buna ve onun arkadaşlığını istemişti, ama hiç de yaklaşmamıştı yanına. Şimdi işte telâşsız ona doğru gitti ve başı ile selâm verdi.

«Çok oldu mu geleli?» dedi Siss.

«Ben de şimdi geldim.»

«Onları beklemek daha kolay olur diye düşündüm,» dedi Siss içtenlikle.

«Evet, senin için daha kolay. Bunu tahmin ettim. Bu yüzden de erken çıktım evden. Ötekiler gelmeden görmek istedim seni.»

«Niçin?» diye sordu Siss.

«Canım, senin de bildiğin bir şey için.»

Tartarak baktılar birbirlerine. Düşman değillerdi, ikisi de dikkat kesilmişlerdi. Siss dostluk isteğini dizginledi, sonraya bıraktı bunu, şimdilik. Ve hiç de ağır basmadığını hissetti. Fakat kızın gözlerinde görülmedik bir gerginlik okunuyordu; bundan önce hep yumuşak ve sakin olan bu gözlerde.

«Dün seninle birlikte eve dönmek çok hoştu Siss. Herkesin böyle düşündüğünü yüzlerinden anladım.»

Siss bir şey demedi.

«Senin de gözlerinden okudum bunu.»

«Evet,» dedi Siss tatlılıkla.

«Ama sen ondan ötürü bir türlü kurtulamıyorsun,» dedi kız, sesini sertleştirmeğe çalışarak.

«Neden kurtulamıyorum?»

«Canım, biliyorsun işte. Ötekiler gelmeden bu konuyu açmamız gerek.»

Sesi daha da gergindi şimdi. Direndi: «Bu kış iyi geçmedi Siss.»

Siss kızardı.

Kız direniyordu: «Niçin yaptın bunu?»

«Kimseye karşı değildi. Öyle bir şey değildi...» diye kekeleydi Siss.

Söz verdiğini söylemeği düşünüyordu, ama kızın bunu pek iyi bildiğini hatırladı. Bu söz verme hikâyesini herkes duymuş olmalıydı. Söylemenin bir yararı olmazdı. Güzel kız, «Senin takındığın tavır kendimize karşı diye de düşündük,» dedi, «Bizimle birlik olabilirdin pekâlâ.»

Kızın bakışlarında küçültücü bir anlam okunuyordu. Siss başını eğdi ve cevap verdi: «Yapmam diye düşündümdü. Ve bundan ötürü de hiç bir

şey yapamadım.»

«Ve onun yaptığı gibi sen de bizden uzak durdun.»

Siss birden alevlendi. «Onun hakkında konuşamazsın. Eğer onun adını ağzına alacak olursan, seni...»

Şimdi kızarma ve kahrolma sırası, kekeleme sırası ötekinde idi: «Hayır, yok canım, ben öyle demek istemedim...»

Fakat çarçabuk toparlandı. Başkanı olduğu kümenin, bu konuda utanılacak bir yanı olmadığını biliyordu. Siss bunu denemiş ve bir ders çıkarmıştı bundan. Kız başını kaldırıp Siss'e sakın sakın baktı.

Siss ondan yayılan gücü hissetti ve onun kuvvetini duydu. Gizli kalmıştı bu güç ve bu kış günü ışığında patlayıvermişti... Çizmeli çocukta da olan buydu.

«Söylediğim bu söz için üzülme,» dedi kız.

«Üzülmem.»

«İnanayım mı?»

Siss başını salladı. Bizim birlik olmamız gerek, diye düşünüyordu.

Kız çekinerek sordu: «Orada bize göstermek istediğin ne?»

«Buzda mı?»

«Evet. Bir şey var her halde.»

«Var. Ama söyleyemem ne olduğunu,» diye cevap verdi Siss, çaresizlik içinde. «Hepinizin gelmesi lâzım.»

«Sen böyle söyleyince garip geliyor insana.»

«Hiç biriniz görmediniz onu, değil mi? O gece

orada değildiniz, değil mi?»

«Hayır,» dedi kız, çekingen.

Sustular ve beklediler. Uzun bir süre duracağız burada.

«Nerdeyse gelirler,» dedi kız.

«Evet.»

«Ne var? Ne oldu?»

Siss sinirliydi ve değişmişti. Karşısında duran bu garip kıza bakıyordu, kendi yaşındaki kıza. Bir aynada birbirimize bakacağız, diye düşündü rastgele. Ne var? Ne oldu? diye sormuştu. Tam onu sarstığı, büyülediği sıra sormuştu, çünkü aynı şey eskiden de olmuştu bir kez. Siss: «Evet, görüyorsun...» dedi.

Kız sözün sonunu bekliyordu.

Siss gene başladı.

«Görüyorsun, olanaksız o kadar çok şey oluyor ki...»

«Evet, Siss.»

Öyle bir şey yok. İşte: Evet, Siss. Ta kalbe işliyen bir söz. Bir yolunu bulup beraber olmalıyız.

Birden yürüyen bir gölge girdi aralarına. Siss irkildi ve: «Sakın bana gelme,» dedi kızgın kızgın.

«Ne?»

«Ben de sana gelmemeliyim.»

«Ne?»

«Yoksa hepsi bir daha olacak,» dedi Siss, yırtıcı.

Kız Siss'i sıkı sıkı tuttu. «Bizi bırakma artık.. Hepimiz sizinleyiz. Gene bırakıp gitmemelisin bizi.»

Siss sadece bu mutlu tutuşu hissediyordu..

«Duyuyor musun beni?»

«Evet,» dedi Siss.

Güçlü kız bıraktı onu. Daha fazla sürdüremezdi. Siss yarı öteye döndü, bir söğüt dalını çekti ve koncalardan birini kopardı. Ağaçların ardında bir hışırtı vardı ve her şeye karşın bu bir kurtuluş gibi geliyordu ona.

Kız acele dedi. ki: «Bizimkilerin bir takımı burada. Sevindim buna...»

«Ben de.»

Yüzleri pırl pırl mutluluk içinde, üç dört çocuk çevrelerini alıvermişti.

«Merhaba Siss.»

«Merhaba.»

Siss onları teker teker karşılamayı tasarlamıştı, ama bu tasarımı şimdi boşa çıkmış oluyordu. Başkan kız buna bırakmamıştı.

Geri kalan hepsi geldi ve yola koyuldular.

Az konuşan kız hiç bir şey demiyordu şimdi, arkadaşlarının arasına karışmıştı. Oğlanlardan biri başı çekiyordu. Siss'in farkına varması gerekirdi, tümünden habersiz onun yanında dalgın yürüdü bir süre. O kötü gün, onu çizmesiyle ne de sevgiyle çevirmişti. Ve o günden beri de arkadaşlarının başına geçmişti. Başka fırsatlar da geçmişti eline, ama bunların hiç biri o gün çizmesi ile yaptığı harekete benzemiyordu.

Siss söyleyecek bir şey buldu.

«Sen mi biliyorsun en kestirme yolu?»

«Evet,» dedi çocuk, acele acele.

«Sık sık gider misin bu yoldan?»

«Hayır,» dedi çocuk sıkıntılı, kıza yukardan bakarak.

Siss geriye kaldı.

Bugün nasıl davranmam gerekir?

Ormanın içinde dağıldılar, gözden yittiler ve sonra gene biraraya geldiler. Siss, arkadaşlarının onu nasıl dikkatle gözlediklerinin farkına vardı ve utandı. Ama tatsız bir şey değildi bu. Sert kız sanki ortadan silinmişti, yetkisini kullanmıyordu hiç. Ötekilerin çoğu ise Siss'in yanından hiç ayrılmıyorlar, pek bir şey de söylemiyorlardı, çünkü ağır başlı bir gezintiydi bu ve çocuklar bunu bildiklerini göstermek istiyorlardı. Kimse kendini kapıp koyuvermiyordu, eğer biri bir gürültü yapmağa kalksaydı, pek iyi anlayacağı düşmanca bir sessizlikle durdurulurdu. Bunun kutsal bir ziyaret olduğunu hepsi biliyordu.

Buz sarayının Siss için biraz özel bir anlamı vardı, bunu hepsi biliyordu. Siss oraya gidiyor ve bir takım nedenlerden ötürü arkadaşlarının da kendisiyle birlikte olmalarını istiyordu. Onlar da bunu kabul etmişlerdi, işte bunun her zamanki kayak gezintilerinden biri değil de, ağır başlı bir gezinti olmasının nedeni buydu.

Derken ilk vadiye vardılar.

Küçük vadilerden geçerek doğru gideceklerdi bugün. Güneş kızgınlaşmış ve fundalıkları, geçen yıldan kalma soluk otları ısıtmıştı. Şimdi içlerinde ağır

çakıl taşları gibi sabah, insanın küçüklüğünde bazı güzel sabahlar nasıl kokarsa öyle kokuyordu. Bütün bunları hiç biri bilmiyordu ama. Bu kokuda o güzel sabahların küçük bir parçası vardı. Ciddi ciddi yürüyorlardı, fakat kavalcıların çıkardığı pes sesler gözlerini merakla dolduruyordu.

Siss'i ortalarında tutuyorlardı hep. Eğer o bir yana doğru açılırsa ötekiler de çevresini alıyorlardı hemen. Sessiz başkan kıza meydan okur gibi baktı ve düşündü: Böyle yapmamaları lâzım.

İlk vadideler. Derken bayırın yukarısı... Ve işte uzaktan çağlayanı görebileceğinizi bildiğiniz teppe. Bu yüzden koşu koşu çıktılar tepenin üstüne.

Ve işte karşılarında idi. Uzakta kocaman buz sarayı, koyu renkteki ilkyaz tarlalarının ortasında bembeyaz duruyordu. Akarsu daha yıkmamıştı onu.

Siss arkadaşlarının gözlerini üzerinde hissetti. «Burada bir soluk alalım mı?» diye sordu.

Ne kendisi gereksiyordu bunu, ne de o hamarat arkadaş takımı, fakat gene de oturdular bir süre, saraya, çağlayana baktılar.

Bu kadar yetmez miydi? Başu çeken çocuk, önünde durmuş, özellikle ona soruyordu, «Buradan dönecek miyiz?»

Siss durdurdu onu: «Geri dönmek mi?»

Yeterince görmüş müydü çocuk? Bir şeyden mi sakınmak istemişti Siss? Korktuğu neydi? İyi bilmiyordu.

«Neden sordun bunu? Elbette dönmeyeceğiz geri.»

«Dönmeyeceğiz,» dedi oğlan, «Öyleyse ne oturuyoruz? Kalkıp gitmiyelim mi?»

«Gideriz elbette.»

Kurtuluş yoktu çocuklar için. Gene o yoldan yürümeğe başladılar, garip bir olay bağlıyordu onları. Böylece küçük alay ikinci vadiye geçti. Toprak derin bir yamaçla aşağı uzanıyordu. Görünüm birden yit-ti.

Ama bu zamandı işte Siss'in beklediği.

Çocuklar sakin, sessiz yürüyorlardı. Onları her gün okul bahçesinde gören biri olsa, bu çocuklar onlar mı diye düşünür, gözlerine inanamazdı.

Şimdi olmalı idi hemen.

Ne olacaktı?

Siss ikinci vadide sinirlenmeğe başladı. Sonunda ne olacağını biliyordu, bundan sakınmanın yolu yoktu... ve sarıldığı bu ağın içinde olmasını istediğini hatırladı.

Olanı biteni anlattı kendine, sinirli sinirli: Ötekilerin yanına dönüyorum.

Bu vadide atlanacak bir ırmak vardı. Çocuklar ok gibi fırladılar. Geri bırakmanın yolu yoktu, ve bayırdan yukarı gene hızla çıkmağa başladılar... Kalelerini yeniden ve daha yakından görebildikleri yere kadar.

Ağırbaşlı gitmeği kararlaştırmışlardı, fakat öyle acele ediyorlardı ki, yolun son bölümünü koşar gibi aştılar, sanki buz sarayı çökmeden orada bulunmak zorunda imişler gibi. Sinirli bir koşu.

Sonunda çağlayanın kükreyen sesini duyabildiler, tepenin doruğuna varmadan önce o kadar gü-

rütlü değildi çağlayan, ama sanki doruğa dolanmış ve aşığıda onları karşılamaya gelmişti.

Tepenin üstünde görebildiler beyazlanmış sarayı açık seçik, aralarında daha epey açıklık vardı, ama çok kocamandı. Bu dünyadan değildi sanki, fakat hâlâ duruyordu orada artık sıkıntı verecek kadar uzayan bir süre için, Siss'in önünde yükselerek.

Siss'i gözlüyorlardı. Görünüm etkilemişti tümünü. Başkanlık eden kız, Siss'in yanına geldi ve alçak sesle: «Dönelim mi, ister misin?» diye sordu.

Siss'in bundan korktuğu kanısına varmış olmalı idiler. İşte soru gene ortaya çıkıyordu.

«Yo, neden?»

«Bilmem... Sen bir az tuhaflaştin da.»

«Size öyle gelmiş. Sizler de gitmek istemiyor musunuz oraya?»

«Senin gezintin bu, her şey senin için, biliyorsun.»

«Evet.» Siss böyle olduğunu kabul etmişti.

«Buradan dönmek istersen üzölmeyiz demek istiyorum. Gerçekten de sanki bunu bekler gibi baktın da...»

«Hayır, değil öyle, söylüyorum işte.»

Siss, buz sarayı üstüne olan anılarından hiç birini bilmiyen başkan kıza baktı çaresizlik içinde.

«Peki, istediğin gibi olsun.» Kız ötekilere döndü ve doğru çağlayana gideceklerini, orada yemek yiyeceklerini söyledi.

Aşığı, üçüncü vadiye indiler. Kimse ileri koşmadı. Kümenin ağır başlığı bozulmamıştı hâlâ.

Aşağıdaki üçüncü vadide toprak kaba idi, ağaç kümeleri ve çalılıklarla dolu. İlerlemek için birbirlerinden ayrılmaktan başka çare bulamadılar. Ağzına kadar su ile dolmuş ırmak buradaydı, göller vardı, üstlerinde küçük su kabarcıkları.

Siss bir çalılığın ardında kendini yalnız buldu... ve derdemez biri belirdi yanında. Yolun başını çeken çocuktü bu, şimdi artık alayın başında değildi. Siss onun gözlerinin içine baktı da onların her zamankinden daha parlak olduğunu gördü. Sordu acele: «Ne istiyorsun?»

«Tam bilmiyorum,» dedi oğlan.

Onun gözlerini sürekli olarak üzerinde hissediyordu Siss. Oğlan: «Bizi burada kimse göremez,» dedi.

«Hayır, dünyada hiç kimse göremez,» diye cevap verdi.

«İrmaktan karşıya geçelim,» dedi oğlan.

Siss'in elini tuttu, birlikte atladılar ırmağı. Garipti, geçti gitti. Atladıktan sonra da kızın küçük parmağını daha birkaç adım tuttu. Bu da garipti; elinin içinde parmağın kendine hafifçe yol açtığını hissetti. Parmak bunu kendi isteği ile yapmıştı.

Hızla ilerlediler ve ötekilerle birleşmek için çalıları çarçabuk geçtiler.

Şimdi sarayın dibinde idiler, çok kocamandı saray. Buzun soluk beyaz kitlesi ve sel halindeki çağlayan. Kuru, soğuk bir rüzgâr geliyordu çağlayan. Çocuklar yaklaşılabildiklerince yaklaştılar

ona. Üstleri başları serpintiden kurşuni ipek rengine dönüvermişti o an. Serpinti sarayın orta yerinden fıskırıyor ve yağmur gibi dökülüyordu gene. Hava titriyordu.

Bir şey söylemek için ağızlarını açıyorlardı ama kimse bir sözcük duyamıyordu, sabırsızca açılan ağızları görebiliyorlardı sadece. Nem de vardı ve tümü birden çok etkileyici idi bu görünümün. Birbirlerini duyup konuşabildikleri bir yere kadar gerilediler.

Siss'in çevresinde bir çember. Onu oraya getirmişlerdi ve bunu başarı ile yapmışlardı... Hepsinin halinden bu okunuyordu. İri buz kitlesinin ve onları oraya getirmiş olan durumların etkisi altında idiler.

Siss orada durmuş olan adamı düşünüyordu zorunlu olarak. Bir ağıt okunuyordu kükreyişte. Bu ses büyümüştü ve zamanın akışı ile yer değiştirmişti. O gece onların türkü çağırdıklarını açıkça hatırlıyordu şimdi.

Geçti gitti. Boşuna mı? Hayır, hayır, boşuna değil; o gece burada bulunanlar hiç bir zaman unutmayacaklar bunu.

Fakat buz sarayı çarçabuk yok olacak, ve sonra her şey eski durumuna dönecek, hiç kimse ile ilgilenmeyen, havayı dolduran ve toprağı sarsan sonu gelmez çağlayandan başka.

Her şey eskisi gibi olacak Siss.

Birileri kolundan çekti onu... Kendini kurtaramadığı düşüncelerle acılara gömülmüş dururken.

«Siss, gelip bir şeyler yemez misin?»

«Geliyorum.»

Kendini topladı ve çevresini saran dost yüzleri gördü. Onu istediklerini belli etmişlerdi. Ve şimdi ağır başlılığı bir yana attılar. Su serpintisini içindeki dik bayıra koştular, buzun tepesine tırmanmak için. Tepenin üstüne gelince, sarayın, kayalar arasından oyuklara ve ağaç aralarına dalarak her iki kenara iri buzdan pençeleriyle nasıl sarıldığını gördüler. Ama buna karşın çağlayan onu göçertmek için yetecek güçte idi. Bu ilerleyen, bu yıpratıcı süreç yakında tam doruğuna varmalıydı artık, ama gözle görül-müyordu olup biten: çağlayanla buz arasındaki bu anlatılması olanaksız çekişme sürüp gidiyordu.

Tepede buz, başka bir yerde olduğu gibiydi: beyaz ve güneşten delik deşik olmuş, bir tek saydam noktası yok.

«Tepesine çıkabilir miyiz dersin?» diye sordu biri, gürültü patırtı arasında.

Siss irkildi ve gece yatağında yatarken neler düşündüğünü ansıdı.

«Gitmiyelim, tehlikelidir,» dedi. fakat kimse duymadı onu çağlayanın gümbürtüsünden.

«Evet, elbette gideriz,» dedi başı çeken çocuk ve Siss'in gözleri önünde fırladı yukarı.

Ötekiler tümünden saldırdılar. Siss ne yaptığını anlamağa kalmadan orada buldu kendini. Ayak basar basmaz da koca buz kitlesinde bir titreme hissetti.

«Siz duymuyor musunuz?» diye bağırdı elinden geldiğince. Ötekiler bir şey duymadılar. Herkes avazı çıktığınca bağırıyordu. Gürültüden başka bir şey yoktu.

«Hayda...» diye bağırdı biri, öylesine boşanmış

bir sesle ki, sanki buz sarayının üstünde, nehrin aşagılara doğru köpükler içinde yelken açmış yol alıyorlardı, «Hayda...»

Gözleri garip garip parladı. Tepenin oralara tırmandılar, kubbelerin arasına, olukların içine. Az buçuk tedbirliydimler, tümenden habersiz değildiler tehlikeden, yanlarında bir büyük olmadan böyle bir şey yapmalarına müsaade edilmediğini biliyorlardı çünkü. Siss artık uyarılmıyordu onları; o da bundan keyif duyuyordu, onun da gözleri parlıyordu... derken bir çatlama oldu.

Çat! Altlarında patladı bu ses, ta içerilerde: bir patlamaya, bir vuruşa, ya da her neyse öyle bir şeye benziyordu. Çalmak için birini bekleyen bir çanın üzerine vuran bir çekicin sesine benzetilebilirdi bu. Ama gürültülü bir çatlama idi. İçinde bulunduğu olanaksız dengede buz sarayı bir yerinden parçalanmıştı. Ölümün ilk uyarışı idi bu.

Gürültü çağlayanın sesini aşmıştı.

Tepedekilerin hepsinin rengi bembeyaz oldu ve toprağa dört elle sarılmağa çalıştılar.

Patlama olunca buzlarla kayıp gitmek hiç birinin işine gelmiyordu; yaşamak istiyorlardı.

Olmaz, olmaz, diye düşündü Siss de, kendini korumağa çalışırken. Ama gece düşündüğü şey burunun ucuna kadar gelmişti.

Şimdi toprağın üstünde güvenliydimler, çöküşün arkası gelecek mi diye durmuş bakıyorlardı. Olmadı. Daha fazla bir şey olmadı. Buz duruyordu. Bir çat sesi olmuştu yalnızca, içeriden, ve sonra durmuştu. Nehir birbiri arkasına yeniden su püskürtüyordu yukardan, fakat saray baskıya dayanıyordu.

Aşağı inerlerken çağlayanın kıyısı sarsıldı gene, şimdiye kadar bir şey olmadığı için cesaretleri yerindeydi. Sonradan konuşacak bir hikâyeleri vardı artık. Gitmeye hazır değildiler. Buz sarayı tutuyordu daha onları. Gözleri hâlâ parlıyordu.

Bu gözler Siss'e doğru da parlıyordu, fakat o kendini kaçırdı bu gözlerden. Tepedeki o korkunç an geçmişti. Artık burada kalmanın olanaksızlığını göremiyorlar mıydı? Hayır, göremiyorlardı, böyle davranmalarının nedeni yoktu. Onlar için bir serüveni bu.

Siss'in yüzündeki anlamı okudular mı, onunla birlikte düş kırıklığına uğradılar mı? Ama orada kalmanın olanaksızlığını artık anlamak zorundaydılar. Çağlayanın ölümsüz kükreyişi yeri göğü dolduruyordu, fakat hâlâ bir yer boş kalıyordu. Ötekiler bunu bilmiyorlardı, sadece serüveni görüyorlardı onlar, gözleri bu serüvenle parlıyordu.

Siss bir ara ayağa kalktı ve dedi ki, «Burada kalamam ben.»

Kimse ona nedenini sormadı bunun.

Başkan kız geldi ve, «Gidiyor musun?» diye sordu.

«Hayır. Bir az öteye, şuracığa kadar, ondan kurtulmak için.»

«Hay hay. Biz de geliyoruz bir dakikaya kadar.»
Ağaçların arasından ağır ağır yürüdü, hepsini geri götürecektir yol orada başlıyordu.

Hayır, şimdi onlardan uzaklaşmam.

Onlara geldim ben.

Ağaçların ve çalılıkların arasından geçti ve gelip bir taşın üstüne oturdu. Orman yapraksızdı ve epey uzaktan, birbiri üstüne ince ağaçlar görünüyordu. Siss dik bir bayırın altında oturuyordu, öyle ki çağlayanın sesi boğuluyordu orada, fakat hava hâlâ onunla titriyordu. Arasız ve yabanıl. Her an yeni, her an ilerlemekte.

O gün arkadaşlarının ona gösterdikleri dikkati düşündü. Buraya geldikleri zaman başka türlü olmağa çalışmalıyım. Nasıl?

Taşın üstünde oturmuş, uzun bir süre bu sorunu düşündü, arkasında olacak büyük parçalanışın sesini bekleyerek, ona artık olan oldu diyecek büyük parçalanışın. Gelmedi bu ses; sadece kükreyiş çalkandı durdu.

Her halde bitti.

Her şey bitti burada, her şey.

Bugün gerçekten de sözümü bozdum.

Teyzenin yüzünden yapıyorum bunu, yapmağı becerebiliyorum. Hâlâ bilmiyorum yapmak zorunda mıyım, değil miyim?

Ama yapacağım.

Teşekkür ederim Teyze.

Nerede olduğunu öğrenir öğrenmez yazacağım Teyzeye.

Uzun süre yalnız başına bırakılmamalı. Arkadaşlar gelmedi daha, fakat ormanın yumuşak tabanına karşın kuru bir dal kırıldı... ve iki güzel gölge düştü önüne: o kızla, o çocuktü. İkisi geliyordu.

Sıkıntı geçti. Ayağa kalktı, yüzü bir az kızarıktı, oradaydılar işte, ikisi de.

VII

SARAY YIKILIYOR

Buz sarayının yıkılışına kimse tanık olamaz. Geceleyin olur bu iş, çocuklar yataklarındayken.

Orada bulunmak için de kimse öylesine içten bir ilgi duymaz. Sessiz kaosun sert bir rüzgârı tâ uzaktaki yatak odalarında havayı titretebilir, ama kimse uyanıp da sormaz: Bu nedir diye.

Kimse bilmez.

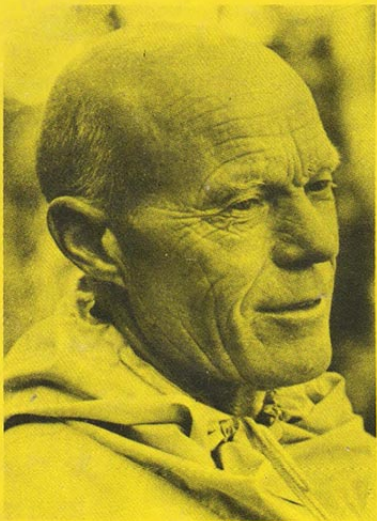
Şimdi saray, bütün gizleriyle çağlayanın içine giriyor. Kızgın bir savaşım oluyor ve sonra tamam.

Şiddetli bir sarsıntı, boş, yarı aydınlık, yarı soğuk ilkyaz gecesinde. Eskimiş, aşınmış iç dayanaklardan hiçliğe doğru bir patlayış. Ölü buz sarayı son saatinde, yankılanan bir sesle yaygarayı basar. Dayanağından koparken ve gitmek zorunda kalınca. Savaşında bir şakırtı vardır; içerisi karanlık, dermiş gibi.

Suyun basıncı ile param parça olur ve çağlayanın ak köpükleri içine düşer. Koca buz parçaları birbirlerini kırarlar ve daha küçük parçalara bölünürler, suyun elinde oldukları için kolayca başarırlar bunu. Set haline getirir kendini, sonra gene bozar bu seti, daha sonra, aşağıda, kenarları kayalık olan geniş kanala yıkılır, uzaklara doğru yüzer ve bir dönemeçte çarçabuk görünmez olur. Tüm saray toprağın üstünden silinip gitmiştir.

Onun yerinde, kalıntılarla dolu alanlar vardır şimdi ve nehir kıyılarında dökülmüş yaprak izleri, ters dönmüş taşlar, köklerinden çıkmış ağaçlar ve kabukları soyulmuş yumuşak dallar.

Buz parçaları düşer gider, acele acele aşağıdaki göle doğru ve gölü geçerken yayılırlar daha kimse uyanıp bir şey görmeden. Parçalanmış buz yüzecek orada, kenarları suyun yüzeyine yapışık, eriyip yüzecek ve yok olup gidecek.

Norveçli yazar Tarjei Vesaas (Vesos okunur) çağımızın en büyük sanatçılarından biridir. 1897'de doğmuştur. Birkaç cilt şiir, birçok roman ve bir hikâye kitabı yayımlamıştır. «Rüzgârlar» 1952'de Venedik Ödülü almış ve «En iyi Avrupa Kitabı» seçilmiştir. Kuzey'in en büyük sanat armağanı «İskandinav Edebiyat Ödülü»'nü de kazanmış, son yıllarda Nobel'e aday gösterilmiştir.

İskandinav Edebiyat Ödülü

«Buz Sarayı» için İngiliz Basınında şunları yazdılar:

«Çok önemli bir eser... İnsanı düzyazıdan çok şiir gibi etkiliyor.»

The Observer

«Saygıyla okunan eserlerden...»

The Guardian

«Anlatış ve tasvirler harikulâde...»

The London Times